

WILLIAM

SHAKESPEARE

HAMLET

William Shakespeare

HAMLET

The Tragedy of Hamlet, Prince of Denmark

William Shakespeare

Přeložil Josef Václav Sládek

Obsah

Osoby

JEDNÁNÍ PRVNÍ

Scéna 1.

Scéna 2.

Scéna 3.

Scéna 4.

Scéna 5.

JEDNÁNÍ DRUHÉ

Scéna 1.

Scéna 2.

JEDNÁNÍ TŘETÍ

Scéna 1.

Scéna 2.

Scéna 3.

Scéna 4.

JEDNÁNÍ ČTVRTÉ

Scéna 1.

Scéna 2.

Scéna 3.

Scéna 4.

Scéna 5.

Scéna 6.

Scéna 7.

JEDNÁNÍ PÁTÉ

Scéna 1.

Scéna 2.

Osoby

Klaudius, král dánský.

Hamlet, syn předešlého a synovec panujícího krále.

Polonius, nejvyšší komoří.

Horatio, přítel Hamletův.

Laert, syn Poloniův.

Voltimand, Kornelius, Rosenkrantz, Guildenstern, Osrik, Šlechtic, Kněz, dvořané.

Marcel, Bernardo, důstojníci.

Francisko, voják.

Reynald, sluha Poloniův.

Herci.

Dva hrobníci.

Fortinbras, princ norský.

Setník

Angličtí vyslanci.

Gertruda, královna dánská, matka Hamletova.

Ofelie, dcera Poloniova.

Pánové a paní, důstojníci, vojáci, plavci, poslové, sloužící a jiná družina.

Duch otce Hamletova.

Dějiště: Dánsko.

JEDNÁNÍ PRVNÍ

Scéna 1.

Elsinor. – Terasy před zámkem.

Francisko na stráži. Vystoupí Bernardo

Bernardo – Kdo zde?

Francisko Ne, mně odpověz!, Stůj a dej se znát!

Bernardo Ať žije král!

Francisko Bernardo?

Bernardo On!

Francisko Vy na minutu přicházíte v čas.

Bernardo Teď tloukla dvanáctá; jdi spat, Francisko.

Francisko Dík za vystřídání; ale mrazí dnes a mně jest nějak teskno u srdce.

Bernardo Stráž měl jste klidnou?

Francisko Myš se nehnula.

Bernardo Nuž, dobrou noc.

A potká Je-li kdes Horatia
a Marcela – dnes se mnou mají stráž –
jen řekněte, by pospíšili si.

Francisko Mně zdá se, že jeslyším. Stůj! Kdo zde?

Vystoupí Horatio a Marcel.

Horatio Té země přátelé.

Marcel A věrní králi.

Francisko Všem dobrou noc!

Marcel Vy, čacký vojíne, též buďte s bohem! – Kdo vás vystřídal?

Francisko Bernardo na mou hlídku nastoupil. Již dobrou noc. (*Odejde.*)

Marcel Hola! Bernardo!

Bernardo Hej! Jest to Horatio?

Horatio Tak z něho kus.

Bernardo Tož vítejte a dobrý Marcel též.

Marcel Jak, – zjevilo se to dnes v noci zas?

Bernardo Já neviděl jsem ničeho.

Marcel Horatio, mi říká, že to jest jen přelud náš, a nechce uvěřit v to hrozné zjevení, jež dvakrát již jsme viděli. – Já tedy prosil jej, by s námi probděl dnešní noci stráž, a ukáže-li se ten přízrak zas, by našim očím pravdu dosvědčil a oslovil to.

Horatio Však to nepřijde.

Bernardo Nuž, chvílku sedněte a na svůj sluch, jenž proti naší zvěsti hrazen jest, nás ještě jednou nechte útočit s tím, co– jsme po dvě noci viděli.

Horatio Tož tedy sedněme a vyslechnem, co nám Bernardo o tom vypoví.

Bernardo V noci minulé, když právě tam ta hvězda, kteráž jest od pólu na západ, kruh oběhla, by ozářila onu nebes část, kde hoří teď, – tu Marcel a já sám, když právě jedna odbila...

Vystoupí duch.

Marcel Dost! – Ticho! – hle, – tam přichází to zas!

Bernardo V té podobě, co nebožtík náš král!

Marcel Horatio, tys učen, promluv na to.

Bernardo Hled', není to králi podobno? – jen viz, Horatio.

Horatio Ba, celý on; mně děs a úžas kostmi probíhá.

Bernardo Chce, aby někdo na to promluvil.

Marcel Ty oslov to, Horatio.

Horatio Kdos ty,

jenž osobíš si tento noční čas
a krásnou, bohatýrskou postavu,
v níž pohřbeného krále majestát
kdys chodil? – Nebem zaklínám tě, mluv!

Marcel Jest uražen.

Bernardo Hle, vzdaluje se to!

Horatio Stůj! promluv! Mluv, já zaklínám tě, mluv!

(Duch zmizí.)

Marcel To tam a nechce dáti odpověď.

Bernardo Nuž jak, Horatio! – vy třesete se
a zbledl jste. – Zdaž není v tom cos víc
než přelud? – Cože o tom soudíte?

Horatio Bůh svědkem, že bych tomu nevěřil,
mé vlastní oči kdyby nebyly
mi pravdivým a zřejmým svědectvím.

Marcel A není-li to králi podobno?

Horatio Jak ty sám sobě. – Totéž brnění
měl na těle, když vyšel doboje
se ctižádným Norem. Zrovna tak
se zachmuřil, když tenkrát na ledě,
při hněvném smlouvání se, udeřil
na harcující v saních Polány.
Tot' podivné. –

Marcel Tak dřív již dvakráte
a právě v tuto mrtvou hodinu
stráž bohatýrským krokem obešel.

Horatio Zvlášť nevím, jak to sobě vyložit,
leč úhrnem a volně soudím-li,
zlý převrat věští to pro naši. vlast.

Marcel Nuž sedněme; a řekni mi, kdo ví,
proč tímto přísným, bdělým seřazováním
lid země té se týrá noc co noe?
nač den co den se děla slévají
a z cizích trhů kupuje se zbroj?

proč do loděnic honí dělníky,
jichž práce mozolná již neloučí
ni svátek nedělní od všedních dnů?
Co zamýšlí se, že ten znojný chvat
noc činí dělnou tovaryškou dne, –
kdo mi to může říct?

Horatio To mohu já;
tak aspoň šeptá se: Král poslední,
ten, jehož přízrak právě se nám zjevil,
jak víte, Fortinbrasem Norvežským,
– ježž k tomu hnala pýcha závistná, -
byl vyzván na souboj. Náš chrabrý Hamlet,
neb rekovností svou byl proplaven
po všech těch stranách známého nám světa, –
sklál toho Fortinbrasa, který pak
po zpečetěné smlouvě, stvrzené
i zákonem i právem rytířským,
svůj život ztratil, také zeměmi,
co jich kde držel, propadl vítězi.
Náš král se stejným dílem zaručil,
jenž byl by případ Fortinbrasovi,
když byl by zvítězil, jakž podle smluv
a moci článku uvedeného
zem jeho Hamletovi propadla. –
Teď ale, pane, mladý Fortinbras.
pln nezřízené nakvašenosti,
si na pomezích norských, tu i tam,
houf sehnal dobrodruhů odvážných
za chleba kus a spíží k podniku,
jenž smělost žádá; – ten pak není jiný,
- jak dobře naše vláda tuší to –
než rukou ozbrojenou odejmout.
a násilím nám ony země zas,
jež ztratil jeho otec. – A to jest, v
jak soudím, přední podnět našich příprav
zdroj těchto stráží, hlavní příčina,
proč v zemi tento náhlý chvat a shon.

Bernardo Nic jinak, myslím, není to, než tak.

As tím se může dobře shodovat,
že tato hrůzostrašná postava
stráž naši ozbrojena obchází
tak králi podobna, jenž byl a jest
těch válek podnětem.

Horatio Tot' smítka jest,
jež oko ducha znepokojuje.
Když nejvýše a nejslavněj' stál Řím,
to krátko před tím, nežli mohutný
pad' Julius, tu prázdnily se hroby
a mrtví zahalení v rubáše
v ulicích římských skřekem úpěli.
Též hvězdy s plamennými ohony
se zjevily a rosy krvavé
a na slunci zlověstná znamení;
a vlhká hvězda ta, jež ovládá
říš Neptunovu, ochuravěla
od zatmění, jak spěl by soudný den.
A právě takovéto předzvěsti
hrůz plných věcí, – jako hlasatelé
již po vždy osud předcházívají,
neb jako proslov blížících se ran, –
ted' nebesa a země pospolu
na naši vlast a národ seslaly.

Duch se znovu objeví.

Však ticho! Hle, tam přichází to zas!
Já zastoupím to, ať mne zahubí!
Stůj, prelude! – A máš-li jaký zvuk
neb užívání hlasu lidského,
dej odpověď!
Cos dobrého-li třeba vykonat,
co tobě klid, mně spásu přinese,
dej odpověď!
Své vlasti znáš-li sudbu, kteráž dá
se napředvěděním snad odvrátit,
dej odpověď!
Neb jestli v lůnu země za živa
jsi uloupený poklad nakupil,

zač, jak se povídá, vy duchové
prý často obcházíte po smrti,
mluv, stůj, – a mluv!

(Kohout zakokrhá.)

Marcele, zadrž to!

Marcel Mám po tom partyzánou udeřit?

Horatio Tak, nechce-li to stát. i

Bernardo Je zde!

Horatio Je zde!

Marcel Je pryč! *(Duch zmizí.)*

My křivdíme mu, ač tak majestátní,
že mocí dorážíme na něho;
neb nezranitelný jest jako vzduch
a naše plané rány zlý jsou šprým.

Bernardo Chtěl promluvit, v tom kohout zazpíval.

Horatio Tu sebou trhl jako hříšný tvor
na hrůzné zavolání. – Slýchal jsem,
že kohout, jenž jest jitra polnicí,
svým hlaholným a pronikavým hrdlem
dne boha, zbouzí. Na tu výstrahu
kde v moři, ohni, v zemi, v povětří
jest klidu nemající, bludný duch,
zpět chvátá ve svou říš; a že to pravda,
nám dosvědčila tato příhoda.

Marcel Jak zapěl kohout, zmizelo to hned.

Je pověst, kdykoli se vrátí čas,
v němž narození Páně slavíme,
ten jitřní pták že pěje celou noc.
A tu, jak povídají, žádný duch
se neodváží venku obcházet;
jsou noci zdravé, žádná planeta
pak neuhrane, elfi tratí moc
a čarodějky neudělají:
tak svatý to a milostivý čas.

Horatio To slýchal jsem a zčásti věřím též.

Však hle, už jitro v plášti brunátném
jde rosou tam přes východní ten chlum.
Stráž přerušme; a radím, bychom to,
co viděli jsme v noci, sdělili
mladému Hamletu; neb, jak jsem živ,
ten duch, k nám němý, k němu promluví,
Zda souhlasíte, bychom mu to řekli,
jak žádá láska, velí povinnost?

Marcel Tak, prosím, učiňme; a vím, kde ráno jej nalezneme nejpříhodněji.
(*Odejdou.*)

Scéna 2.

Trůnní sál na zámku.

Tuš. – Vystoupí král, královna, Hamlet, Polonius, Laert, Voltimand, Kornelius, dvořané a komonstvo.

Král Ač smrt drahého bratra, Hamleta, jest posud v čerstvé paměti a nám přísluší srdce žalem kormoutit, a celá naše říše měla by se chmuřit jedním čeleni bolestným, přec rozvaha již zmohla přírodu tak dalece, že s nejmoudřejší strastí, naň myslíme a při tom zároveň i sebe samých pamětlivi jsme. A protož tedy druhdy naši sestru, teď naši královnu a vznešenou té bohatýrské říše dědičku, jak řek' bych s pokosenou radostí a v jednom oku blaho, v druhém žal, – tak jako s veselostí při-pohřbu a steskem při svatbě a na stejno svou rozkoš vážíce i zármutek, – jsme za choť pojali, v tom nestavíce se proti vašim lepším věhlasům, jež v této věci s námi zároveň se braly ochotně. – Všem za vše dík! Ted' dál, co víte: Mladý Fortinbras, bud' lehce váže naši statečnost, neb mysle, drahého že bratra smrtí náš stát jest rozdvojen a v rozkladu, - s tím snem svůj vlastní prospěch sdružuje, se nerozpakoval nás týrat vzkazem o vrácení těch zemí ztracených dřív jeho otcem, které našemu kdys rekovnému bratru připadly

dle řádů všech a práva. – Tolik o něm.
Teď co se týče nás a dnešní rady.
Věc má se tak. my psali Norvegu,
tož strýci mladistvého Fortinbrasa,
jenž neduživ a k loži upoután
plán synovcův zná sotva z doslechu, –
by jeho další chod v tom zamezil;
neb mužstva sbírání a hotovost
a všechny přípravy se chystají
jen z jeho poddaných. – A nyní vás
tam posíláme, ctný Kornelie
a Voltimande, byste donesli
to pozdravení kmetu Norvegu,
víc moci osobní k jednání s králem
vám nedávající, než shoduje
se s mírou těchto článků vytknutých.
Již s bohem, a váš chvat spěj s povinností.

Kornelius Voltimand V tom i všem jiném osvědčíme ji.

Král Nic nepochybujem; nuž srdečně vám s bohem oběma.

(Odejdou Voltimand a Kornelius.)

A nyní, Laerte,
co vy nám přinášíte nového?
Vy mluvil jste o prosbě nějaké, –
co jest to, Laerte? – jest vám nemožno
o slušné věci s Dánem promluvit
a mařit slov. Aj, Laerte, co bys chtěl,
můj dar aby to byl, ne prosba tvá?
Víc není hlava srdci příbuzna
a ruka ústům není úslužnější,
než byl vždy tvému otci dánský trůn.
Co přeješ sobě, Laerte?

Laert Svolení,
můj vládce mohutný, a milost vaši,
bych směl se do Francie navrátit.
Já přišel a to velmi ochotně
sem do Dánska, bych službu povinnou
zde měl při vaší korunovaci;

však nyní, když má služba skončena,
se přiznávám, že moje myšlenky
a touhy zas mne vedou k Francii,
před milostivým vaším svolením
a propuštěním sklánějíce se.

Král Zdaž svého otce máte svolení?
Co dí Polonius?

Polonius On, pane můj,
svou usilovnou prosbou vynutil
mé váhající svolení, až pak
svým souhlasem, jenž byl mi přetěžký,
jsem přec jen jeho vůli zpečetil;
tož, prosím, dovolte mu odejít.

Král Chop, Laerte, vhodnou chvíli; čas bud' tvůj
a po libosti užij ho tvá ctnost! –
Teď, synovce a synu Hamlete...

Hamlet (stranou) O trochu spřízněn víc než synovec,
a trochu méně přízniv, než je syn.

Král Což stále ještě vás ty mraky tíží?

Hamlet Ne, pane můj; jsem příliš na slunci.

Královna Můj dobrý Hamlete, již odvrhni
tu barvu noci a své oči nech
jak přítel pohlížeti na Dánsko.
Tak stále sklopenými brvami
čackého otce v prachu nehledej;
víš, že to obecné: co živo, zemře
a přírodou se nese k věčnosti.

Hamlet Ba, milostpaní, jest to obecné.

Královna Proč tobě zdá se to tak zvláštní být?

Hamlet Zdá! vzácná paní. – Jest! – já neznám zdání.
Ne, dobrá matko, – ten můj tmavý plášť,
ni obvyklý ten vážně černý šat,
ni bouřný vzlykot stísněného dechu,
ba ani v oku řeka bohatá
a zkormoucené tváře vzezření

i každý žalu způsob, tvar a zjev
mne věrně označiti nemohou:
ty v skutku zdají se, neb věci jsou,
jež člověk může hrát; já ale mám
to ve svém nitru, co se nedá zdát;
vše tamto jest jen bolu šperk a šat.

Král Jest něžno to a chvalno, Hamlete,
ve vaší povaze, že skládáte
tak svému otci smuteční tu daň;
však víte přec, váš otec ztratil otce
a ztracený ten otec svého zas
a ten, kdo přežil, vděkem synovským
jest povinován truchlit jakous chvílí;
leč v zatvrzelém žalu setrvat
jest dílo svéhlavosti bezbožné,
bol nemužný, o vůli svědčící,
jež nejvýš nepokorna k nebesům,
o slabém srdci, mysli vášnivé
a tupém, necvičeném rozumu.
Neb to, co víme, že se musí stát
a jest tak obecné, jak smyslům jest
ta každá jiná nejvšednější věc,
proč ve svém pošetilém odporu
si brati k srdci? – Hanba! – totě hřích
jest proti nebi, proti mrtvému,
hřích proti přírodě, věc nanejvýš
úkorná rozumu, jenž za běžný
si předmět úvah bere otců smrt
a jenž od nejprvnější mrtvoly
až k nebožtíku, který umřel dnes,
vždy stejně volal: „Tak to musí být.“ –
Tož prosíme, již k zemi odvržte
ten marný žal a o nás myslete
jak o svém otci; neboť, věz to svět,
vy nejbližší jste trůnu našemu
a lásku o nic méně šlechetnou,
než k synu chová otec nejdražší,
my vstříc vám neseme. – Však záměr váš,.

zas vrátit se na školy vitemberské,
se nejvýš přičí naší žádosti
a prosíme, byste se odhodlal
zde zůstat u nás, v blahé pohodě
a útěšnosti zraku našeho,
naš nejprvnější dvořan, strýc a syn.

Královna Svou matku nenech ždáti nadarmo;
já prosím, Hamlete, zde zůstaň u nás
a neodcházej do Vitemberka.

Hamlet Seč jsem, chci, vzácná paní, poslechnout.

Král Tot' láskyplná, krásná odpověď.
Co my jsme, buďte v Dánsku. – Pojd' me, choti.
Ten vlídný, volný souhlas Hamletův
se zakotvil v mém srdci úsměvem
a tomu na vděk pohár nevznese
dnes Dánsko k radostnému přípitku,
by nezahřměla děla k oblakům;
a v králův kvas ať duní nebesa
zpět hovořice zemské hřímání.
Již pojd'te.

(Tuš. – Odejdou všichni kromě Hamleta.)

Hamlet Ó kéž to příliš, příliš pevné tělo
se rozplynulo, sjihlo na rosu!
Neb kéž by Věkověčný nebyl dal
svůj rád na samo vraždu! – Bože, Bože!
jak nudný, prázdný, ploský, nicotný
se zdá mi všecken toho světa běh!
Fi na to, fi! – to nevypletý sad,
jenž bují v símě; bejlí šeredné
jej plní celý. – Ze to došlo tam!
Dva měsíce jen mrtev! – ne, ni tolik,
ne celé dva; – tak bohatýrský král,
jenž proti tomu zde Hyperion
byl proti Satyru; a k matce mé
tak lásky pln, že větrům nebeským
jí nedal drsně ovanouti tvář.
Ó nebesa i země! – musím-li

si vzpomínat? – vždyť na něm visela,
jak byl by choutky vzrůst se zmáhal tím,
čím živil se; – a přece, za měsíc...
Ne, myslit nesmím dále. – Křehkosti,
tvé jméno „žena“ jest! – Za krátký měsíc,,
dřív, než se ošoumaly střevíce,
v nichž za mrtvolou ubohého otce
šla, v slzách tonouc jako Nioba, –
aj ona, zrovna ona, – Bože můj!
zvěř bezrozumhá dél by truchlila, –
se vdá za mého strýce, za bratra
se provdá mého otce, který však
ne více mému otci podoben,
než já jsem Heraklovi; za měsíc, –
než ještě sůl těch slzí prolhaných
jí stekla s očí rudě zničených,
se vdá! – Ó hříšný spěch, tak úprkem
se vrhati na krvesmilné lože!
To dobré není, dobře neskončí. –
Však pukni, srdce, musím umlknout!

Vystoupí Horatio, Marcel a Bernardo.

Horatio Zdar vaší Výsosti!

Hamlet Jsem potěšen,
vás vida zdravého. – Horatio!
sám sebe jestli nezapomínám.

Horatio Týž, princi, vždy váš sluha nehodný.

Hamlet Ne, dobrý přítel můj; chci vyměnit
to jméno s vámi. – A co děláte,
jsa z Vitemberka pryč, Horatio?
Aj Marcel?

Marcel Vzácný princi?

Hamlet Velmi rád vás tady vidím. (*K Bernardovi.*) Dobrý večer, pane! Leč,
doopravdy, co vás přivádí k nám z Vitemberka?

Horatio Zahálčivost, pane.

Hamlet To slyšeti bych nechtěl, aby řek‘

váš nepřítel, a tolik násilí
můj sluch si od vás nedá učinit,
by věřil vaší vlastní pomluvě:
vím předobře, že nejste zahaleč.
Než, – což pak děláte zde v Elsinoru?
My naučíme vás pít z hluboká,
než odjedete zas.

Horatio Já, Výsosti, sem přijel k pohřbu otce vašeho.

Hamlet Jen smích si netrop ze mne, spolužáku; spíš přijel jsi mé matce na svatbu.

Horatio Ta rychle potom následovala.

Hamlet Jen z hospodářství, brachu, z hospodářství:
co napečeno k pohřbu, studené
se doneslo na stoly svatební.
Kéž byl bych spíš se potkal v nebesích
i s nejkrutějším nepřítelem svým,
než spatřil onen den, Horatio!
Můj otec! – zdá se mi, že vidím otce.

Horatio Ó kde, můj princi?

Hamlet V oku duše své.

Horatio Já kdys jej viděl; byl to čacký král

Hamlet Byl muž; a všechno ve všem zvažíš-li, již jemu podobného nespatriím.

Horatio Já, princi, tuším, viděl ho dnes v noci.

Hamlet Tys viděl? – Koho?

Horatio Můj princi, krále, otce vašeho.

Hamlet Ze krále, mého otce!

Horatio Zmírněte svůj údiv na mžik sluchem pozorným, než o tom zázraku vše vypovím na dosvědčení těchto vojínů.

Hamlet Pro smilování boží, mluvte již!

Horatio Dvě noci po sobě ti pánové,
Marcel a Bernard, jsouce na stráž
v hrobovém pustu čiré půlnoci
s tím potkali se. – Jakás postava,

jak otec váš, tak navlas ve zbroji,
od hlavy k patě, před nimi se zjeví
a krokem vážným, zvolna, majestátně
jde kolem nich; tak třikrát obešel
před jejich zrakem bázní schváceným
na délku berly své, co zatím oni
tou hrůzou téměř v rosol ztrnulí
tu stojí němi, nemluvíce naň.

To v uděšené tajnosti mi řekli,
a já šel s nimi na stráž třetí noc,
kdež, jak to vyprávěli, v tentýž čas,
v též podobě, vše věrně do slova,
duch přišel. – Znal jsem otce vašeho;
ty ruce nejsou podobny si víc.

Hamlet A kde to bylo?

Marcel Na terase, princi, kde stráž jsme měli.

Hamlet Oslovili jste to?

Horatio Já, pane můj, jsem na to promluvil,
však odpovědi mi to nedalo;
jen jednou, tuším, hlavu zvedlo to,
jak na promluvení se chystajíc.
Vtom jitřní kohout hlučně zaspíval
a na ten hlas to kvapem ucouvlo
a zmizelo.

Hamlet Tot' velmi podivné.

Horatio Jak živ jsem, vzácný princi, jest to pravda;
a tu jsme myslili, že povinnost
nám káže, dát vám o tom vědomost.

Hamlet Nu ovšem; to mne znepokojuje.
Jste na stráži dnes v noci?

Marcel Bernardo Ano, princi.

Hamlet Že ozbrojen, jste řekli?

Marcel Bernardo Ozbrojen.

Hamlet Od lebky k palci?

Marcel Bernardo Od hlavy až k patě.

Hamlet Tož neviděli jste mu do tváře?

Horatio Ó viděli, měl hledí zdvižené.

Hamlet Jak, – hleděl zachmuřeně?

Horatio Výraz měl víc žalostivý nežli hněvivý.

Hamlet Bled, nebo uzarděn?

Horatio Ne, velmi bled.

Hamlet A oči pevně na vás upíral?

Horatio Co nejpevněji.

Hamlet Byl bych tam chtěl být.

Horatio Byl byste jistě trnul úžasem.

Hamlet Toť možné, velmi možné. Zůstal dlouho?

Horatio Co mírným chvatem sto by napočít'.

Marcel Bernardo Déle, déle.

Horatio Ne, když jsem já to viděl.

Hamlet Jeho vous byl prošedlý, či ne?

Horatio Jak za živa jsem znal jej, černý, stříbrem prokvetlý.

Hamlet Dnes v noci budu s vámi na stráži; snad zas to přijde.

Horatio Přijde, za to ručím.

Hamlet A zjeví-li se v téže postavě,
jak vznešený můj otec, oslovím to,
byť samo peklo rozevřelo chřtán
a kázalo mi mlčet. – Prosím vás,
až dosud v tajnu-li jste chovali
to vidění; i dál to zamlčte;
a v noci ať se děje cokoli,
vše v mysl uložte, nic na jazyk:
za vaši lásku se vám odvděčím.
Teď buďte zdrávi; mezi jedenáctou
a dvanáctou tam na terase dnes
vás navštívím.

Všichni Jsme k službám, Výsosti!

Hamlet Buď láska vaše mou, jak moje vaší;
a nyní s bohem!

(Odejdou všichni kromě Hamleta.)

Mého otce duch

a ve zbroji! Zde čisto není vše.

V tom vězí, tuším, jakás podlá hra!

Kéž noc tu byla! – zatím ticho, duše!

Zlé skutky, byť je zavalila zem.

se zjeví před očima lidem všem.

(Odejde.)

Scéna 3.

Pokoj v domě Poloniově.

Vystoupí Laert a Ofelie.

Laert Mé věci jsou již na lodi; – buď zdráva!

A, sestro, kdy jen vítr bude přát,
a vhodná loď se najde, neprospi to,
leč povždy dej mi vědět o sobě.

Ofelie Ty pochybuješ?

Laert Co pak Hamleta
se dotýče a cetek jeho přízně,
to za běžný měj mrav a krve hru;
jen za fialku v útlém květu mládí,
sic časnou, ne však stálou, líbeznou,
ne trvající, – vůně, lahody
jen mžikové, nic víc.

Ofelie Nic víc než to?

Laert Za víc to neměj; neboť příroda
když rozvíjí se, nezmohutňuje
se pouze ve svalech a v objemu,
leč jak se zveličuje tento chrám,
i vnitřní služba myšlení a srdce
s ním roste v šíř. – Snad miluje tě nyní
a skvrna ani uskok netřísní
ctnost jeho vůle; toho však se boj,
že, povážíš-li jeho vznešenost,
ni vlastní vůle jemu nepatří;
neb sám jest svému rodu podroben.
On nesmí jako lidé nepatrní
si vybrat sám, neb jeho volbou řídí
se celé říše bezpečnost a zdar;
a protož tedy musí jeho volba
být omezena vůlí, souhlasem
i toho těla, jehož hlavou jest.

Když tedy praví, že tě miluje,
tvé moudrosti se sluší věřit mu,
jen pokud jeho zvláštní řád a stav
řeč jeho mohou skutkem učinit,
což nejde o nic dále, nežli kam
je souhlas všeho Dánska provází.
Dál sud', tvá čest co může utrpět,
když uchem příliš důvěřujícím
těm jeho písňím budeš naslouchat,
když srdce ztratíš, nebo otevřeš
svůj cudný poklad jeho bujným ždáním.
Ó boj se toho, drahá sestro, boj,
a drž se v hradbách náklonnosti své
před dostřelem a léčkou žádosti.
I nejcudnější dívka plýtvá již,
když odhalí svou krásu měsíci;
ctnost sama hrotu pomluv neujde;
červ dítky jara často prohry že,
než jejich puky zotvírají se,
a v jitru, v čerstvé rose mladosti
van nakažlivý hrozí nejvíce.
Tož bdělá buď, štít nejlepší je strach;
neb mládí samo sobě odboj činí,
když nejsou blízko nepřátelé jiní.

Ofelie Chci podstatu tvých dobrých naučení
u svého srdce chovat na stráži.
Leč, dobrý bratře, neukazuj mi,
jak mnohý prostopášný kazatel,
na cestu k nebi, příkrou, trnitou,
co sám jak bujný, pustý rozmařilec
jde po kvetoucích stezkách marnosti
přes vlastní rady.

Laert O mne neboj se. – Již přes čas meškám; hle, zde otec náš.

Vystoupí Polonius.

Ve dvojnásobném požehnání jest
i blaho dvojnásobné; příležitost
se usmívá na druhé loučení.

Polonius Zde dosud, Laerte? – Styd' se! – Na koráb!

Tvým plachtám vítr sedí na plecích
a čekají už pouze na tebe.

Nuž, požehnání mé tě provázej!

A těchto naučení několik

si ještě do paměti vepsat hled':

Svým myšlenkám nedávej jazyku,

ni činu myšlence, již nerozvážils.

Bud' upřímným, ne všedně důvěrným.

Ty z přátel svých, jichž volba osvědčena,

k své duši připni poutem kovovým,

však neotupuj dlaň svou srdečností,

kde přijde soudruh neopeřený

a nově vylíhly. – Spor nehledej,

však jsi-li v něm, tak sobě počínej,

by protivník se na pozoru měl.

Všem sluchu přej, leč málokomu hlas,

všech radu ber, však taj, co soudíš sám.

Šat skvostný měj, co snese měšec tvůj,

však nevýstřední; – bohatý, ne pestrý,

neb oděv často jeví člověka

a ve Francii stavem nejlepší

jsou nad vše vkusní v tom. a broušení.

Ni dlužník nebud', ani věřitel,

neb s půjčkou se i přítel ztrácívá

a dluhy tupí spořivosti hrot.

To především: sám k sobě pravdiv bud'

a z toho vzejít musí, den jak z noci,

že nemůžeš být klamným k nikomu.

Bud' zdrav, mým žehnáním to v tobě zraj!

Laert Co nejpokorněji se loučím, otče.

Polonius Čas volá, jdi; tvé služebnictvo čeká.

Laert Ofelie, již tedy s bohem bud'

a dobře pamatuj, co jsem ti řek'.

Ofelie V mé paměti to uzamčeno jest

a klíče k tomu chováš při sobě.

Laert Nuž, buďte zdraví! (*Odejde.*)

Polonius Ofelie, o čem to mluvil s tebou?

Ofelie Když ráčíte si přát, – o něčem,
co dotýká se prince Hamleta.

Polonius Aj, právě vhod. – Jak se mi povídá,
on velmi často v době poslední
ti věnoval své prázdné hodiny
a tys co nejštědřeji dopřála
mu sluchu volného. Když tomu tak,
– jak říkají mi, a to s výstrahou –
tož věz, že sama nerozumíš si
tak jasně, jak se sluší na mou dceru
a na tvou čest. Co jest to mezi vámi?
Mluv pravdu.

Ofelie On mi dával, pane můj,
v poslední době mnohá ujištění
své náklonnosti.

Polonius Náklonnosti! Jdi!
Ty mluvíš jako děvče zelené
a nezkušené v těchto nebezpečích;
těm ujištěním, jak to zveš, ty věříš?

Ofelie Já nevím, pane, co si myslit mám.

Polonius Nuž, poučím tě: mysl, že jsi děcko,
žes bernou mincí brala jistinu,
jež není pravá. Dráž se pojisti! –
sic, – abych tak to slovo ubohé
dál neštval, až by dechu pozbylo, –
to jištění tě ujistí, žes bloud.

Ofelie On, pane, lásku svou mi nabízel,
jak počestný to přikazuje mrav.

Polonius Jen řekni: dnešní mrav! – Ó jdi mi, jdi!

Ofelie A řeč svou dotvrzoval, pane můj,
kdekterou svatou nebes přísahou.

Polonius Aj, oka na sluky! Ó známe to,
když hoří krev, jak rozmařile duše
své přísahy propoučí jazyku.

Ten plápol, dcero, který světla víc
než tepla dává, hasna vobojím
již ve chvíli, kdy přísahá svůj slib,
mít nesmíš za oheň. Od chvíle té
buď skoupější svou dívčí přítomností;
své rozmluvy ceň výš, než k hovoru
jak hotova bys byla na povel.
Co prince Hamleta se dotýče,
jen tolik věř mu, že je mlád a může
o delší obcházení oprati,
než tobě volno; zkrátka, nevěř nic
těm jeho přísahám, Ofelie,
neb svůdnice to jsou, ne barvy té,
již oděv jejich má, však přímluvci
jen tužeb nesvatých a líčící
dech posvátných a zbožných závazků,
by lépe klamaly. – Toť úhrnem:
já, prostě řečeno, si nepřēju,
bys ode dneška jeden okamžik
své prázdné chvíle zlehčovala tak,
bys hovořila s princem Hamletem.
Čiň, jak ti poroučím; – a jdi teď po svých.

Ofelie Můj pane, poslechnu.

(Odejdou.)

Scéna 4.

Na terase.

Vystoupí Hamlet, Horatio a Marcel.

Hamlet Vzduch řeže zle; jest velmi mrazivo.

Horatio Jest pronikavé, ostré povětrí.

Hamlet Jak pozdě máme?

Horatio Skoro na dvanáctou.

Marcel Ne, odbila.

Horatio Že tak? Já neslyšel; tož blíží se ta doba, v kterou obcházívá duch.

(Z daleka troubení a střelba z děl.)

Co znamená to, princi?

Hamlet Král dnešní noci bdí a popíjí a hoduje a křepčí skočný rej; a jak jen rýnským hrdlo propláchne, hned kotlů ryk a trouby zavřesknou tu velkou slávu jeho přípitku.

Horatio Je to zde obyčej?

Hamlet Ba věru jest; však po mém soudu, ač jsem rodák zdejší a ve způsobech těchto vychován, toť obyčej, jenž víc přináší cti, když opominut, než kdy šetřen jest. Ty pusté kvasy na východ i západ nás činí pověstný a rozkřičeny u jiných národů; nás opilci tam zvou a surovými přívlastky nám třísní jméno; a to opravdu i našim skutkům nejvznešenějším tuk odbírá a jádro hodnoty. Tak často bývá u jednotlivců,

že přirozenou vadou nějakou,
bud' vrozenou, – v čemž viny nemají,
neb nelze původ volit přírodě, –
či jakés náklonnosti zbujněním,
jež trhá hráz a tvrze rozumu,
neb zvykem, který příliš okvasí
tvar slušných mravů, – pravím, že ti lidé,
nesoucí pečeť vady jediné,
již vtiskla příroda neb sudby hvězda,
– a jinak jejich ctnosti ryzí jsou
jak milost sama, nekonečny tak,
jak člověk jen jich může dostoupit, –
v obecném soudu berou porušení
od této jedné chyby: – špetka zla
vše ušlechtilé činí pochybným
a ve svou potupnost je strhuje.

(Duch se objeví.)

Horatio Hle, tam to přichází.

Hamlet Ted' andělé

a spásy mocnosti nás ochraňte!
Bud' požehnání duch neb kletý běs,
vzduch nebes přinášej, či plápol z pekla,
tvé úmysly ať zlé či dobré jsou, –
tvá podoba tak zve mne k dotazu,
že oslovím tě. – Volám; Hamlete,
můj králi, otče, Dáne knížecí,
ó odpověz mi! – Nedej zahynout
mi v nevědomosti, však řekni, proč
tvé kosti posvátné, jež rakev jala,
svůj příkrpv protrhly, proč hrobka tvá,
kde navždy jsme tě tiše složili,
své těžké, mramorové čelisti
zas rozevřela, by tě vyvrhla?
Co značí to, že, ztuhlá mrtvola,
zas navštěvuješ v plném brnění
měsíčný pablesk, strašnou čině noc,
a otrásáš nás blázny přírody

tak hrůzně myšlenkami, které jdou
za dosah našich duší? Rci, proč to
a nač, – a cože máme učinit?

(Duch kývá na Hamleta.)

Horatio Kývá to na vás, abyste s tím šel;
jak chtělo by to něco sdělit
vám. samotnému.

Marcel Hle, jak rytířsky
vám kyne k místu odlehlejšímu; –
však vy s tím nechod'te!

Horatio Ne, nikterak.

Hamlet Zde nechce mluvit, půjdu tedy za ním.

Horatio Můj princi, nechod'te!

Hamlet Proč míti strach?
Můj život za jehlu mi nestojí
a duši mé co může ublížit,
jež tak jest nesmrtelná jako on?
Zas kývá na mne, abych šel; nuž půjdu.

Horatio Což, jestli vás to do vln vyláká,
neb na ten děsný vrchol skaliska,
jež přes svou patu strmí do moře,
a tam se změní v jiný hrůzný zjev,
jenž pozbaví vás vlády rozumu
a v šílenství vás strhne? – považte!
To místo samo záchvat zoufalství
bez jiných příčin v mozek přivodí,
jenž shlíží tolik sáhů do moře
a slyší dole jeho divý řev.

Hamlet Hle, stále kývá. – Jdi, – chci za tebou!

Marcel Jít nesmíte, můj princi.

Hamlet Ruce pryč!

Horatio Dejte si říci; – jíti nesmíte!

Hamlet Můj osud vzkřik'! – a každou nejmenší
v tom těle žilku utužuje tak,

jak pevné svaly nemejského lva.
On stále kyne. – Pust'te, pánové!
Bůh svědkem, ducha z toho udělám,
kdo zdržuje mne! – Vari! povídám. –
Jen dál; – jdu za tebou.

(Odejdou duch a Hamlet.)

Horatio To šálenství jej smyslů zbavuje.

Marcel Teď za ním, neslušno ho poslechnout.

Horatio Jen dále – K jakým koncům dojde to?

Marcel Jest něco prohnílého v státu Dánském.

Horatio Bůh napraví to zas.

Marcel Jen za ním teď.

(Odejdou.)

Scéna 5.

Jinde na terase.

Vystoupí duch a Hamlet.

Hamlet Kam chceš mne vésti? – mluv. Dál nepůjdu.

Duch. Slyš mne.

Hamlet To chci.

Duch. Má hodina se blíží, kdy v muka sirnatého plamene se musím vrátit.

Hamlet Duchu nebohý!

Duch. Nic nelituj mne; jenom rozvážný sluch dopřej tomu, co ti objevím.

Hamlet Již mluv, jsem povinen tě vyslechnout.

Duch. A také pomstít mne, až vyslechneš.

Hamlet Co?

Duch. Jsemť tvého otce duch a odsouzen na jistou dobu v noci obcházet a za dne, vězněn, lačnět v plamenech, až podlé viny mojí časnosti se očistí a shoří. – Ó, že jest mi zakázáno taje vyprávět své věznice! – tu povídal bych děj, kde slůvko nejlehčí by rozrylo tvou duši, zmrazilo tvou mladou krev; a oči tvé jak hvězdy z okruhů by vymkly se, tvé vlasy spleťtí a ulehlé by rozdělily se a každý jediný by vzhůru čněl, jak bodce hněvivého dikobraza. Ta věčná zvěst však není pro ucho z masa a krve. – Slyš mne, slyš, ó slyš! tvůj otec jestli kdy ti drahým byl ...

Hamlet Ó Bože!

Duch. – pomsti tu podlou, neslýchanou vraždu

Hamlet Vraždu!

Duch. Ba vraždu podlou, jako každá jest;
však tato podlejší jest nade vše,
a divná víc a nepřirozená.

Hamlet Mluv rychle, abych rychlou perutí
jak modlitba neb lásky myšlenky
spěl k pomstě.

Duch. Vidím, že jsi ochoten;
a tupější bys byl než tučné bejlí,
jež líně uhnívá na břehu Lethe,
to kdyby k činu nepohnulo tě.
Teď poslyš, Hamlete: Zvěst roznesli,
že spícího mne v sadu uštknul had;
tak o mé smrti zprávou vylhanou
sluch všeho Dánska klamán hanebně.
Však věz, můj dobrý synu, onen had,
jenž tvého otce život uhryzl,
teď na hlavě má jeho korunu.

Hamlet Má duše prorocká! – Můj strýc! –

Duch. Toť on,
ten krvesmilný, cizoložný netvor,
jenž čáry vtipu, dary zrádnými,
– ó bídný vtíp a dary, mající
tak svůdnou moc! – k svým chtíčům hanebným
byl získal svolení mé na oko
všech nejctnostnější ženy, královny.
Ó jaká pronevěra, Hamlete,
mně, jehož láska byla důstojna
tak, že šla ruku v ruce se slibem,
jejž dal jsem u oltáře! – A tak vzdát
se bídníku, jenž, ke mně přirovnán,
byl přírodou tak nuzně obdařen.
Však jako ctnost se nikdy nepohne,
byť prostopášnost v rajské podobě
ji lákala, tak chlípnost snoubená

se stkvoucím andělem se přesytí
i v loži nebeském a uvrhne
se k mršině. – Leč ticho! zdá se mi,
že větrím ranní vzduch. Nuž, zkrátka již:
Když spal jsem v zahradě, jak byl můj zvyk
vždy odpoledne, v bezpečný ten čas
tvůj strýc se přikrad' ke mně s lahvičkou,
v níž blínovou měl šťávu prokletou,
a do vchodů mých uší nalil trest'
tu žíravou, jejížto účinek
jest taký lidské krve protivník,
že rtuti rychlostí se rozbíhá
do tělesných všech bran a průchodů
a prudkou mocí srazí, zahustí,
jak syřiště když vkápneš do mléka,
žil plynou, zdravou krev. – Tak s krví mou.
A v okamžení lišej osypal
jak Lazara svým hnusným škraloupem
vše hladké tělo mé.
Tak ve spaní jsem rukou bratrovou
byl rázem zbaven žití, koruny
a královny, vzat v rozkvětu svých vin
tak bez přípravy, svaté večere,
bez posledního k smrti pomazání,
bez účtů poslán složit účet svůj
se všemi svými hříchy na hlavě.
Ó hrůza, hrůza, hrůza strašlivá!
Cit máš-li přirozený, nestrp toho
a nedopust', by lože královské
se v Dánsku zvrhlo v lůžko zbuynosti
a v pelech krvesmilství kletého.
Leč tak neb tak ať k činu přikročíš,
své srdce netřísni a neosnuj
nic proti matce své; – ji zůstav nebi
a oněm trnům, které v prsou má,
by bodaly a hnětly. – S bohem bud'!
Již blízké jitro hlásí světluška
a bledne v neúčinném ohni svém.
Bud' s bohem, s bohem! – na mne vzpomínej.

(Duch zmizí.)

Hamlet Ó všichni zástupové nebeští!
Ó země! – a co dál? – Mám spolčit s tím
i peklo? – Fi! – Ó srdce, drž se, drž!
a vy, mé svaly, nestárněte hned
a vzpružte mne... Na tebe vzpomínat!
Vždy, bédný duchu, – dokud paměť bude
mít sídlo v této lebce ztrhané!
Na tebe vzpomínat! Aj, – s tabulky
své paměti stru každý všední rys,
knih průpovědi, všechny obrazy,
vše vtisky minulé, jež mladost má
a zkušenost tam byly vepsaly;
jen rozkaz tvůj sám bude žiti dál
ve knize té a vazbě mého mozku
s nižádnou nižší látkou nesmíšen.
Tak, při sám Bůh. – Ó ženo nicotná!
Ó lotře, lotře, smavý, kletý lotře!
Můj zápisník! – to radno zaznamenat,
že lze se smát a smát a lotrem být; –
to aspoň v Dánsku možno, jsem si jist.

(Zapisuje si.)

Nuž, strýce, tady jsi. – Teď heslo mé
zní: „S bohem, s bohem, na mne vzpomínej!“
Já přísahal.

Horatio Mar *(Za scénou.)* Ó princí, princí!

Vystoupí Horatio a Marcel.

Marcel Princí Hamlete!

Horatio Bůh ochraň jej!

Hamlet Tak buď!

Marcel Hej, hola, princí!

Hamlet Hej, hola, hochu, pojd', můj ptáčku, pojd'!

Marcel Co děje se, můj pane vznešený?

Horatio Co nového, můj princí?

Hamlet Zázraky!

Horatio Můj dobrý pane, povídejte již.

Hamlet Ne, vy to vyzradíte.

Horatio Při sám Bůh, já ne.

Marcel Ni já, můj princí.

Hamlet Tedy tak; –
zdaž lidské srdce by to smyslilo?
Však mlčet budete?

Horatio Marcel Bůh svědkem, princí! J

Hamlet Tož v celém Dánsku lotra nežije, kterýž by nebyl arciničema.

Horatio Toť, pane, nemusil vstát z hrobu duch, by nám to řek'.

Hamlet Aj, pravda; máte pravdu;
a tak bez dalších oklik za to mám,
že bude nejlíp, když si ruce stisknem
a rozejdem se; – vy, kam touha vás
a vaše povolání volají,
– neb každý člověk, jak už tak to jest,
své povolání a své touhy má; –
a co se týče ubohosti mé,
nuž hled'te, – jdu se modlit.

Horatio To, pane, jsou jen slova podivná a blouznivá.

Hamlet Mou vinou jestliže
vás urážejí, srdečně mi líto;
ba věřte, srdečně.

Horatio Zde není viny.

Hamlet Při svatém Patriku, Horatio,
jest vina zde, – a vina veliká!
Co toho vidění se dotýče,
to říkám vám, jet' poctivý to duch.
A zvědavost, co mezi ním a mnou
se dělo, ukojte, jak můžete.
A nyní, moji dobří přátelé,
jakož jste přáteli a učenci
a vojíny, jen malou, jedinou

mi prosbu splňte.

Horatio Jaká, pane, jest? vše splníme.

Hamlet Tož nikdy nezjevte, co této noci uviděli jste.

Horatio Marcel To nezjevíme, pane!

Hamlet Přísahajte.

Horatio Já věru, pane, slova neřeknu.

Marcel Já, princi, také ne.

Hamlet Zde, na můj meč.

Marcel Vždyť, pane můj, jsme přísahali již.

Hamlet Zde, pravím, na můj meč.

Duch (pod zemí). Přísahajte.

Hamlet Aha, můj chlapče, tak ty hovoříš?

Tys tu, můj věrný brachu? – Nuže, dál:
vy slyšíte přec toho chlapíka
tam v podsklepí; – a tedy přísahajte.

Horatio Jen, pane, přísahu nám řekněte.

Hamlet Že nehlesnete, co jste viděli,
to tady přísahajte na můj meč.

Duch (pod zemí). Přísahajte.

Hamlet Hic et ubique? – poodejděm dál.

Sem pojd'te, pánové,
a vložte opět ruce na můj meč:
že nehlesnete, co jste slyšeli,
to tady přísahajte na můj meč.

Duch (pod zemí). Přísahajte.

Hamlet Aj, dobře, starý krtku! umíš ty
tak rychle pracovati pod zemí?
Toť statný kovkop! ještě jednou dál; –
sem, dobří soudruzi!

Horatio Při dni a noci, to je zvláštní div!

Hamlet Tož jako zvláštní div to vítejte.
Jest více věcí na nebi a zemi,

Horatio, než naše mudrcetví
má ve snách zdání. – Nuže: zde, jak dřív,
při vaší spáse, ať už jakkoliv
se divně chovám, – jakož budu snad
mít za vhodné se stavět podivným, –
vy, v takou dobu spatřující mne
se nepodřeknete, ni rukama
tak složenýma, hlavy vrtěním,
ni obojetným slovem nějakým,
jak na příklad: „Nu dobře, dobře, víme“
neb „Mohli bychom, kdybychom jen chtěli“
neb: „Kdyby mluvit se nám zdálo“
neb: „Jsou tu takoví, jen kdyby směli“ –
a takovýmto jiným dvojsmyslem,
že něco o mně víte. A že tak,
abyste v nejkrajnější potřebě
kdys došli spasení a milosti,
mi přisahejte.

Duch (*pod zemí*). Přisahejte.

Hamlet Buď ticho, ticho, duchu neklidný!

(*Přísahají.*)

Tak, pánové, svou láskou veškerou
vám poroučím se. A co moh' by jen
kdy chud'as takový, jak Hamlet jest,
vám učinit, by lásku osvědčil
a svoje přátelství, v tom, dá-li Bůh,
se neomešká. – Půjdem společně.

A stále, prosím, prsty na ústech.

Čas vymknut z dráhy. – Prokletý to podíl,
že k jeho nápravě jsem kdy se zrodil!

Nuž, pojďme spolu. (*Odejdou.*)

JEDNÁNÍ DRUHÉ

Scéna 1.

Pokoj v domě Poloniově.

Vystoupí Polonius a Reynald.

Polonius Ty peníze a listy, Reynalde, mu odevzdáš.

Reynald Tak, pane, učiním.

Polonius A bude tuze moudré od tebe,
než navštívíš ho, milý Reynalde,
když poptáš se po jeho chování.

Reynald To, pane můj, jsem také zamýšlel.

Polonius Aj správně, velmi správně řečeno.

Hleď na to se mi vyptat především,
jací tam Dánové jsou v Paříži,
a jak a kdo a čím a kde je živ,
v čí společnosti, jakým nákladem. –
A shledav oklikou svých dotazů,
že znají mého syna, pokroč dál,
než sáhalo tvé ptaní porůzné.

Tak stav se, jako bys ho z dálky znal:

rci ku příkladu: „Jeho otce znám
a jeho přátele a trochu jej.“ –
Ty chápeš, Reynalde?

Reynald Ó velmi dobře.

Polonius „A trochu jej“; však můžeš říct: „Jen tak. –

A v pravdě-li to on, to divoch jest
a zvěřen v tom a v tom.“ – A potom naň
sved' v ýmyslů, co jen ti libo jest,
jen nic tak podlého, by znectěn byl;
– v tom pozor dej; – však, brachu, takové
jen rozpustilé, bujné, všední kousky,
jež, jak je známo, nejobvykleji
se druží s mladostí a svobodou.

Reynald Tak jako hraní, pane.

Polonius Ano, tak,
a pitky, rvačky, klení, hádky, frej;
tak daleko se můžeš spustiti.

Reynald To, pane, znectí jej.

Polonius Ba nikoliv,
když v obvinění míru zachováš.
Tu příhanu naň arcit' neshrnuj,
že ve svých vášních bývá bezuzdný;
to nemyslím; však jeho vady lič
tak šetrně, by zdálo se, že jsou
jen skvrnou volnosti, jen výbuchy
a vzeplanutí mysli ohnivé,
var krve nezkratné, jak bývá to.

Reynald Však, pane můj –

Polonius Proč máš tak učinit?

Reynald Tak jest, můj pane, to bych věděl rád.

Polonius Aj, brachu, právě v tom jest háček můj
a myslím, že to léčka bezpečná.
Když mého syna zlehčíš poněkud,
– tak, jako že jsou skvrny na díle, –
teď pozor dej, –
tu ten, s kým mluvíš, z něhož vyzvídáš,
jen postřehali v těch jistých neplechách
kdy mladíka, jenž tebou obviněn,
buď bezpečen, ti takto doloží:
„Můj pane“ nebo tak, či „příteli“
neb: „Vzácnosti“, jak řeč a tituly
těch lidí a té země běžný jsou...

Reynald Velmi dobře, pane.

Polonius A potom, brachu, začne, – začne, – co
jsem chtěl říci? U všech všudy, já jsem chtěl
něco říci. – Kdepak jsem zůstal?

Reynald U „takto doloží, u „příteli neb tak“ a , Vzácnosti“ –

Polonius U „takto doloží“ – ach, ano, tak;
on doloží: „Ah, toho pána znám;

já včera viděl ho, či nedávno,
neb tenkrát, onehdy a s tím a s tím,
a jak to povídáte, hrálo se;
tam viděn zpít, tam při míči se rval,“
ne snad, „já viděl ho, jak vstupoval
do prodejného domu,“ – hampejsu
jak říkáme, – neb jinak podobně.

Ted' pochopuješ:

lež, nástraha ti chytí kapra pravdu;
a tak my vychytralí ptáčekové
si oklikami, chodem postranním
a scestím pravou cestu nálezném.

Dle toho návodu a rady mé
si veď s mým synem. Rozumíš mi ted'?

Reynald Ted', pane, rozumím.

Polonius Bud' s tebou Bůh a měj se hezky.

Reynald Dobře, pane můj!

Polonius Dle vlastních spádů sud' na spády jeho.

Reynald To učiním.

Polonius I ať mi hudbu nezanedbává.

Reynald Tak, pane můj.

Polonius Bud' zdrav! (*Odejde Reynald.*)

Vystoupí Ofelie.

Nuž, jak, Ofelie! Co děje se?

Ofelie Ó pane, pane, jsem tak polekána!

Polonius Čím? – Pro Bůh, mluv!

Ofelie Můj pane, jak jsem šila v pokoji,
princ Hamlet v rozhaleném kabátci
a bez klobouku, maje punčochy,
vše zablácené, nepodvázané,
až ke kotníkům dolů shrnuté
jak okovy, a v tváři ubledlý
jak jeho košile a kolena
se klektající jedno o druhé,

a s pohledem tak žalně strhaným,
jak byli by ho z pekla pustili,
by hrůzy vyprávěl, vstoup' přede mne.

Polonius Svou láskou k tobě šílen?

Ofelie Pane můj, to nevím, vskutku však se obávám.

Polonius Co říkal ti?

Ofelie On vzal mne za ruku
a pevně držel ji; pak odstoupí
na délku paže své a rukou druhou
si takto zacláněje obočí
tak zpytavě mi hledí do tváře,
jak chtěl by kreslit ji. Tak dlouho stál,
až konečně mi trochu potřás' rukou
a po třikráte hlavou pokynuv,
– tak – nahoru a dolů – povzdechl
tak žalostně a z hluboká, že zdál se
ten povzdech celým tělem lomcovat
a končit jeho žití. – Pak mne pustí;
a hlavu přes rameno obrátiv,
jak zdálo se, směr viděl bez očí;
neb z dveří vyšel bez jich pomoci,
a stále na mne upíral jich svit.

Polonius Pojď, půjdeš se mnou; krále vyhledám.

Tot' opravdové lásky blouznění,
jež prudkostí se sama kácí v zmar
a vede vůli k činům zoufalým,
tak jako každá vášeň pod sluncem,
jež trápí naši bytost. Rmoutí mne to.
Jak, mluvila jsi posléz příkře s ním?

Ofelie Ne, pane můj, však, jak jste poručil,
jsem jeho listů nepřijímala.
a odmítala jeho návštěvy.

Polonius A to jej připravilo o rozum.

Ted' lituji, že opatrněji
a rozvážněji jsem ho nezkoumal;
já bál se, že jen s tebou zahrává

a chce tě zhubit; kletá nedůvěra!
Nám starým, při sám Bůh, tak vrozeno
je přestřelovat ve svém počítání,
jak obvyklo to bývá u mladších
být nerozvážnými. Pojd' ke králi;
to zvědět musí, neboť zatajení
by mohlo přinést nám větší žal,
než bude hněv, když o lásce zví král
Pojd'. (*Odejdou.*)

Scéna 2.

Síň na hradě.

Tuš. – Vystoupí král, královna, Rosenkrantz, Guildenstern a dvořané.

Král Nuž, vítejte nám, drahý Rosenkrantzi a Guildensterne. – Kromě velké touhy vás uvidět, i naše potřeba vás k službám užiti, nás pudila k té kvapné obsílce. Však něco již jste doslechli o Hamletově změně; tak zovou to, neb ani zevnější ni vnitřní člověk není týž, jak byl. Co by to bylo víc než otcův skon, čím odcizen byl porozumění své vlastní bytosti, ni zdání nemám. I oba prosím vás, – neb od dětství jste byli vychováni s ním a blízcí i jeho mladosti i způsobům, – zde u dvora abyste ráčili s ním nějakou tu dobu pomeškat, svou společností k zábavám ho mít a vyzvědít, jak příležitost dá, zdaž trápí jej cos neznámého nám a co bychom snad mohli napravit.

Královna On mluvil o vás, dobří pánové, tak často; a jsem jista, jiných dvou že není nasvětě, k nimž více lne. A bude-li vám libo, prokázat nám tolik vlídnosti a ochoty, byste tu chvíli u nás prodleli na vzrůst a prospěch naší naděje, vám za návštěvu taký vzdáme dík, jak sluší jen na vděčnost královskou.

Rosenkrantz Vám oběma Milostem královským po svrchované moci nad námi

jen v rozkaz třeba odít velmožnou
svou libost a ne v prosbu.

Guildestern Poslechnem
a do veškerých sil svých napětí
zde kladem k vašim nohám služby své
vše ochotně a k vašim rozkazům.

Král Dík, Rosenkrantzi, dík vám Guildesterne.

Královna Dík, Guildesterne, dík vám, Rosenkrantzi!
A prosím vás, abyste navštívili
hned mého těžce změněného syna.
Jdi někdo z vás a pány doprovod',
kde Hamlet jest.

Guildestern A račtež nebesa
i naši přítomnost i počínání
mu zdárné učinit a příjemné!

Královna Tak dejž to Bůh!

(Odejdou Guildestern a Rosenkrantz s některými dvořany.)

Vystoupí Polonius.

Polonius Vyslanci z Norska, dobrý pane můj, se šťastně vrátili.

Král Tys býval vždycky otcem dobrých zpráv.

Polonius Že býval? Věřte, pane vznešený,
jak duše své že povinnosti dbám,
jež k Bohu víže mne i mému králi.
A myslím (jinak tento mozek můj
již neloví po stopách moudrosti
jak jindy), že jsem našel příčinu
té Hamletovy pomatenosti.

Král Ó mluvte jen, to prahnu vyslechnout.

Polonius Dřív slyšte vyslance; mé noviny
pak buďtež zákusem těch velkých hodů.

Král Ty sám jim poctu vzdej a uveď je.

(Odejde Polonius).

On řek', má drahá Gertrudo, že našel
zdroj rozrušení syna vašeho.

Královna Jest, myslím, zdroj to pouze jediný:
smrt otcova a předčasný náš sňatek.

Král To vyzkoumáme.

Vystoupí Polonius s Voltimandem a Korneliem.

Buďte vítáni,
vy dobří přátelé. Nuž, Voltimande,
co vzkazuje nám Norveg, bratr náš?

Voltimand Svá přání nejlepší a pozdravy.

Na první naši žádost zastavit
dal synovcova vojska sbírání,
jež mnil, že míří proti Polákům;
leč blíž kdy přihléd', viděl opravdu,
že čelí proti vaší Milosti.

Tím zarmoucen, že jeho choroby
a věku, slabosti se zneužívá
tak podskočně, hned k sobě obeslati
dal Fortinbrasa, kterýž uposlechl
a od Norvega důtkou pokárán
dal strýci slib, že nikdy nezvedne
již zbraně proti vaší Milosti.

Tu starý Norveg dojat radostně
tré tisíc korun ročních důchodů
mu povolil a rozkázal, by mužstvo
dřív sebrané ved' proti Polákům.
A k tomu svoji prosbu připojil,

(podává listinu)

abyste ráčil svými zeměmi
jim volný průchod dát v tom podniku;
to pod zárukami a výhradou,
jak tady vypsáno.

Král To těší nás

a v příhodnější čas to přečteme
a uváživše dáme odpověď.

Dík prozatím za vaši námahu.

Ted' odpočiňte si a na večer
se při hostině spolu shledáme.

Nuž, poznovu jste domů vítáni.

(Odejdou Voltimand a Kornelius.)

Polonius Věc tato náležitě skončena.

Můj pane vznešený a královno,
chtít vykládati, co jest majestát,
co povinnost, proč den je dnem, noc nocí
a časem čas, by nezačilo nic,
než chtít mařit den i noc i čas.
Tož, ježto stručnost duší rozumu
a rozvláčnost jen tělem, ozdobou,
chci stručným býti. – Vznešený váš syn
jest šíleným; já pravím šíleným;
neb cože jesti pravá šílenost,
než nebýt ničím nežli šíleným?
Však toho nechme.

Královna K věci, prostěji.

Polonius Ba přísahám, že mluvím zcela prostě.

Ze šílen, pravda jest a opravdu
jest toho žel a žel, že jest to pravda.
Toť výklad bláznovský, a nechme ho,
neb chci být prostý. Tedy připuťme,
že šílen jest; a nyní zbývá nám
jen poznat příčinu té příhody,
či spíše příčinu té nehody;
neb nepříhodná tato příhoda
má příčinu. Nuž, tak to zůstává
a zůstatek je tento: Uvažte, –
mám dceru, – mám ji, protože jest má,
a ta mi z poslušnosti povinné,
– nuž, pozor, – dala toto zde; a ted'
to berte souhrnem a posuďte.

(Čte.)

„Modle mé duše, nebesko a nejspanilejší Ofelii“ –
To je špatný výraz, chatrný výraz; „nejspanilejší“
jest chatrný výraz; ale slyšte jen dál.

Takto: *(Čte.)*

„Na její přebělostná bílá ňadra toto“ a t. d.

Královna To dal jí Hamlet?

Polonius Račte poshověť, má vzácná paní; všechno vypovím.

(Čte.)

„Pochybuj, že hvězdy svítí,
že jde slunce oblohou,
pochybuj o pravdy bytí,
jenom uvěř v lásku mou.“

Ó, drahá Ofelie, nevyznám se v počítání těch veršových stop; ba ani neumím spočítati své vzdechy; ale že Tě miluji nejvroucněji, ó nade vše nejvroucněji, věř. S bohem!

Tvůj navždy, má nejdražší děvo,
dokud ten těla stroj náleží jemu,
Hamlet.“

To z poslušnosti dcera má mi dala
a kromě toho, jak se dvořil jí,
tož kdy a kde a jakým způsobem,
vše pověděla mi.

Král A vaše dcera jak brala jeho lásku?

Polonius Zač mne máte?

Král Za věrného a počestného muže.

Polonius To opravdu bych rád vám dokázal.

Co byste soudil, když jsem uviděl
tu vroucí lásku dávati se v let,
– a musím říci, já ji postřehl
dřív, než mi o tom hlesla dcera má, –
neb co by milostivá královna
si pomyslíla, kdybych býval hrál
si na zápisník nebo na pulpit,
neb srdce ohlušil a oněmil,
neb s planým vzdechem hleděl na tu lásku,
co byste řekli? Ne, já přímo šel
a takto mladou slečnu oslovil:
„Princ Hamlet princem jest, ne tobě souzen,
to nesmí být;“ a pak jsem kázal jí,
by jeho návštěvám se uzamkla
a poslův nepřijímala ni darů žádných.
Když potom rady její poslechla,
on, odmrštěn, bych zkrátka pověděl,

pad‘ v truchlivost a potom v postění,
pak ve bdění a potom ve slabost,
pak v roztržitost a tím spádem dál
až do šílenství, v kterém třeští teď
a kterým všechny zarmucuje nás.

Král To zdá se vám?

Královna To velmi možné jest.

Polonius Kdy stalo se, – a to bych věděl rád, –
že byl bych řekl určitě: „Tak jest“
a bylo jinak?

Král Pokud já vím, ne,

Polonius (*ukazuje na hlavu a na plece*).

To s toho srazte, jestli tomu jinak.
Když povede mne stopa, naleznu,
kde pravda skryta, byť se skrývala
i v středu země.

Král Jak to zkoumat’ dál?

Polonius Vám známo jest, že někdy prochází
se celé hodiny zde pod loubím.

Královna Tak vskutku činívá.

Polonius V tu dobu pustím k němu svoji dceru.

Vy se mnou za čaloun se skryjete;
pak pozor na to jejich setkání!
Když nemiluje ji a o rozum
tou láskou nepřišel, ať nadále
již státu nesloužím, leč raději
chci sedlačit a s koňmi pojíždět.

Král Tak zkusíme to.

Královna Hle, jak ubohý sem přichází, tak smuten, něco čta.

Polonius Pryč odtud, prosím vás, již oba pryč;
já hned naň udeřím.

(*Odejdou král, královna a dvořané.*)

Vystoupí Hamlet čtoucí.

Ó s dovolením! – Jak se daří, můj dobrý princí Hamlete?

Hamlet Dobře, Bohu díky.

Polonius Znáte mne, můj princi?

Hamlet Výborně; jste prodavač ryb.

Polonius To nejsem, princi.

Hamlet Tedy bych si přál, abyste byl tak poctivý muž.

Polonius Poctivý, můj princi?

Hamlet Pane, tak; být poctivým, jak už to v světě chodí, je tolik, jako býti vybrán z deseti tisíců.

Polonius Živá pravda, můj princi.

Hamlet Neboť líhne-li slunce červy v mrtvém psu, – bůh líbající mršinu... Máte dceru?

Polonius Mám, princi.

Hamlet Ať vám nechodí na slunci. Početí jest požehnáním; ale poněvadž by vaše dcera mohla počítí... přáteli, dohlédněte k tomu!

Polonius Co tím chcete říci? (*Stranou.*) Stále naráží na mou dceru. A přece mne z počátku nepoznával; řekl, že jsem prodavač ryb. Daleko to s ním došlo. A věru, za mého – mládí vystál jsem také já mnoho od muk lásky; skoro právě tolik. Promluvím na něho zas. – Co čtete, můj princi?

Hamlet Slova, slova, slova.

Polonius O čem to jedná, princi?

Hamlet Kdo, s kým?

Polonius Myslím, jaká je to věc, co čtete, princi.

Hamlet Pomluvy, pane; neboť ten uštěpačný lotr zde povídá, že starci mají šedivé vousy, že jejich tváře jsou vrásčité, jejich oči roní hustou ambru a švestkovou pryskyřici a že mají hojný nedostatek vtipu a nad míru osláblé kyčle; o čem všem, pane, jsem sice přemocně a valně přesvědčen, ale nemám za poctivé, že to zde tak napsáno. A vy sám, pane, byste došel mého stáří, kdybyste jako rak uměl lézti nazpátek.

Polonius (*stranou*). Třeba je tohle šílenství, je v tom soustava. – Nepůjdete s větrem, můj princi?

Hamlet Do svého hrobu? –

Polonius To je vsutku s větrem. (*Stranou.*) Jak trefné jsou někdy jeho odpovědi!

To je štěstí, na které bláznovství často narazí a které by rozum a zdravý smysl nikdy tak zdárně neporodily. Nechám ho zde, a hned budu pomýšlet, jak bych to nastrojil, aby se potkal s mou dcerou. – Můj ctěný pane, co nejpokorněji se s vámi loučím.

Hamlet Nemůžete mi, pane, vzít nic, s čím bych se loučil ochotněji; až na mé živobyčí, až na mé živobyčí, až na mé živobyčí.

Polonius Buďte zdrav, můj princi.

Hamlet Těch nudných, starých bloudů!

Vystoupí Rosenkrantz a Guildenstern.

Polonius Hledáte prince Hamleta; zde jest.

Rosenkrantz (*k Polonioví*) Bůh s vámi, pane!

(Odejde Polonius.)

Guildenstern Můj ctěný princi!

Rosenkrantz Můj nejdražší princi!

Hamlet Moji výborní, dobří přátelé! Jak se máš, Guildensterne? – Ah, Rosenkrantz! – Dobří hoši, jak se vám oběma daří?

Rosenkrantz Jak nepatrným dítkám této země.

Guildenstern A šťastným v tom, že nejsme přešťastní. Nejsme knoflíkem na čepici Štěstěny.

Hamlet Ale také ne jejím podešvem?

Rosenkrantz Ani to, můj princi.

Hamlet Tedy žijete kolem jejího pasu, nebo uprostřed jejích vděků?

Guildenstern Věru, jsme pouze v koutku u ní.

Hamlet V tajném koutku Štěstěny? Ó pravda; jest ona nevěstka! – Co nového?

Rosenkrantz Nic, můj princi, než to, že svět zpoclivěl.

Hamlet Tedy je blízko soudný den. Ale vaše novina není pravdivá. Dovolte, abych se ptal podrobněji: Čím jste si toho, moji milí přátelé, od Štěstěny zasloužili, že vás sem posílá do žaláře?

Guildenstern Do žaláře, princi?

Hamlet Dánsko je žalář.

Rosenkrantz Tedy jest žalářem celý svět.

Hamlet A důkladným! a mnoho je v něm klecí, sklepů a děr. A Dánsko jest z nejhorších.

Rosenkrantz To nemyslím, princi.

Hamlet Nu, tedy není žalářem vám; neboť v sobě není nic dobrého ani zlého; jen myšlení to činí takovým. Mně jest to žalář.

Rosenkrantz Tedy jen vaše ctižádost si tu žalář dělá; vašemu duchu jest tu příliš těsno.

Hamlet Ó Bože! Mohl bych býti sevřen do ořechové skořápky a pokládal bych se za krále nekonečného prostoru, jen kdybych neměl těch zlých snů.

Guildenstern Kteréžto sny v pravdě jsou ctižádost, neboť sama podstata ctižádostivých je pouhým stínem snu.

Hamlet Sen sám jest pouhý stín.

Rosenkrantz V pravdě, a já mám ctižádost za tak vzdušnou a lehkou věc, že jest jenom stínem stínu.

Hamlet Tedy jsou naši žebráci těla a naši mocnáři a rozpražení hrdinové stíny žebráků. Ne-zajdeme si ke dvoru? – neboť na mou věru nevyznám se v mudrování.

Rosenkrantz Guildenstern Jsme k vašim službám.

Hamlet Nic tak; nechci vás radit k ostatním svým sluhům; neboť, abych vám to řekl jako poctivý muž, jsem prabídně obsluhován. Abychom však zůstali na ušlapané cestě přátelství, co tu děláte v Elsinoru?

Rosenkrantz Přišli jsme vás navštívit, můj princi, nic jiného.

Hamlet Žebrák, jak jsem, i na díky jsem chud; ale děkuji vám a věřte, drazí přátelé, moje díky za půl haléře jsou příliš drahé. Neposlali pro vás? Stalo se to z vlastní ochoty? Jest to dobrovolná návštěva? Slyšte, jednejte se mnou poctivě; –* tak, tak; – jen mluvte.

Guildenstern Co mám říci, princi?

Hamlet Aj, cokoli, jen k věci. Poslali pro vás; a jest ve vašich pohledech jakési přiznání, kteréž zabarviti vaše prostoduchost není dost zchytralá. Však vím, ten dobrý král a královna pro vás poslali.

Rosenkrantz K jakému cíli, princi?

Hamlet V tom vy musíte poučiti mne. Ale zapřísahám vás při právech našeho spoluzáctví, při souzvuku našeho mládí, při povinnostech naší vždy osvědčené lásky a při všem ještě dražším, čím by vás lepší řečník mohl vyzývat, – rcete

přímo a bez obalu, zdali pro vás poslali či ne?

Rosenkrantz (*stranou ke Guildensternovi*). Co říkáte vy?

Hamlet (*stranou*). Aha, již vidím. – (*K oběma.*) Milujete-li mne, netajte mi ničeho.

Guildenstern Můj princi, bylo pro nás posláno.

Hamlet A já vám řeknu proč; svým uhodnutím nadejdu vašemu odkrytí pravdy a vaše mlčenlivost slíbená králi a královně pírka neztratí. Poslední dobou – ale nevím vlastně proč – přišel jsem o všechnu svou veselost, zanedbával všechn svůj obvyklý cvik, a vskutku na mysli zmalátněl jsem tak, že tato krásná stavba, země, zdá se mi býti pustým předhořím; ten nádherný baldachýn, vzduch, hled'te, ta směle vyklenutá obloha, ten velebný, zlatým ohněm vykládaný krov nezdá se mi ničím jiným než zatuchlý, morový shluk výparů. Jak mistrné dílo jest člověk! jak vznešený rozumem, jak nekonečný schopnostmi! podobou a hnutím jak výrazný a obdivuhodný! – v svých úkonech jak podoben andělu, poznáním jako bůh! – okrasa všehomíra, vzor tvorů živoucích! – a přece, čím jest mně ta nejušlechtilejší hrstka prachu? Muž mne nezajímá; ne, ani žena ne, ačkoliv, jak se zdá, váš úsměv říká, že tak.

Rosenkrantz Můj princi, nic takového nebylo v mých myšlenkách.

Hamlet Proč jste se tedy usmál, když jsem řekl, že „muž mne nezajímá“?

Rosenkrantz Napadlo mi, pane, když vás muži nezajímají, jak postní stravy dostane se těm hercům; potkali jsme je cestou a přicházejí sem, aby vám nabídli své služby.

Hamlet Ten, co hraje krále, bude vítán; jeho veličenstvo dostane ode mne poddanský poplatek; dobrodružný rytíř ať užije svého končíře a štítu; milovník nebude vzdychati zadarmo; podivín skončí svou úlohu v míru; šasek rozesměje ty, kdož mají lehtavé plíce, a milovnice ať řekne bez obalu, co má na srdci, byť i verš při tom okulhavěl. Kdo jsou ti herci?

Rosenkrantz Právě ti, kteří vás tak bavívali; tragédové z města.

Hamlet Jak se stalo, že kočují? Jejich pevné sídlo bylo výhodnější pro ně i na dobrou pověst i na zisk.

Rosenkrantz Jich odstranění, tuším, stalo se následkem posledního novotářství.

Hamlet Požívají dosud téže vážnosti, jako když jsem byl v městě? Mívají dosud tolik návštěvy?

Rosenkrantz To věru již ne.

Hamlet Jak to? Což rezovatí?

Rosenkrantz Nikoliv, jejich výkony jdou dosud obvyklým krokem, ale vyskytl se, pane, kotec dětí, malých to písčat, která vykřikují koncem svého tenounkého hlásku a trží za to ukrutánský potlesk. Ta jsou teď v modě a ukřičí sprostá divadla (*jak je nazývají*), takže mnozí, kdož nosí rapíry, se bojí husích brků a sotva se odváží tam vstoupiti.

Hamlet Jakže, jsou to děti? Kdo je vydržuje, jak se platí? Nezůstanou při svém povolání déle, než jim potvrjí jejich zpěvavé hlásky? Neřeknou potom, dorostou-li na obyčejné herce – jak se tomu velmi podobá, nezlepší-li se jejich poměry – že ti jejich spisovatelé jim ubližují, nechávajíce je křičeti proti jejich vlastní budoucnosti?

Rosenkrantz Věru bylo mnoho vřavy na obou stranách, a lid nepovažuje to za hřích štvátí je do sporů. Nějaký čas nepodalo se ani haléře za kus, kde se básník a herec se svými protivníky nekočkovali.

Hamlet Je to možné?

Guildenstern Ó ano, mnoho mozku tu rozplýváno sem i tam.

Hamlet A chlapani odnášejí vítězství?

Rosenkrantz Baže odnášejí, můj princi; a Herakla i jeho břímě k tomu.

Hamlet To není tak přílišný div; neboť můj –strýc jest králem v Dánsku, a ti, kteří se na něho ošklíbili, dokud můj otec byl živ, dávají teď po dvaceti, čtyřiceti, padesáti, ano po stu dukátů za jeho podobiznu v miniatuře. Ďas do toho, jest v tom něco více než přirozeného, kdyby tomu jen filosofie mohla přijíti na kloub.

(*Zatroubení za scénou.*)

Guildenstern Herci jdou.

Hamlet Pánové, jste vítáni v Elsinoru. Podejte mi ruce, tak! K uvítání náleží obvyklá obřadnost a dvornost. Tedy dovolte, abych vás pozdravil tímto způsobem, aby se moje chování k hercům, – kteréž – toť víte, musí býti okázalé, nezdálo hostinnému uvítání podobnějším než vaše. Jste vítáni; ale můj strýc-otec a moje teta-matka jsou na omylu.

Guildenstern V čem, drahý princi?

Hamlet Já blázním pouze při větru severo-severo-západním; když fouká od jihu, rozeznám jestřába od ruční pily.

Vystoupí Polonius.

Polonius Vše dobré, pánové!

Hamlet Poslyšte, Guildensterne; a vy též! – u každého ucha jeden posluchač –: to velké dítě, které tu vidíte, nevylezlo ještě z plenek.

Rosenkrantz Snad že se dostal do nich po druhé, neboť říkají, že se starý člověk stává po druhé dítětem.

Hamlet Chci prorokovat, že mi jde oznámiti příchod herců; dejte pozor! – Máte pravdu, pane, bylo to v pondělí ráno, vskutku.

Polonius Můj pane, mám pro vás novinu.

Hamlet Můj pane, já mám pro vás novinu. Když byl Roscius hercem v Římě...

Polonius Můj princi, přišli k nám herci.

Hamlet Zvonili, zvonili.

Polonius Na mou čest –

Hamlet Tedy přijel každý herec na svém oslu.

Polonius Nejlepší herci na světě pro tragedii, komedii, historii, pastorálu, pastorální komedii, historickou pastorálu, tragickou historii, tragicko-komicko-historickou pastorálu, pro scény dramaticky jednotné i básně volné. Seneca nemůže pro ně býti dost těžký, ani Plautus dost lehký. V napsaném textu ani v improvisaci nemají sobě rovných.

Hamlet Ó Jefto, soudce v Israeli, jaký poklad jsi to měl!

Polonius Jaký poklad měl, můj princi?

Hamlet Inu,

„Krásnou dceru a nic dál;
nadmíru ji miloval.“

Polonius (stranou). Pořád o mé dceři.

Hamlet Nemám-li pravdu, starý Jefto?

Polonius Nazýváte-li mne Jeftou, můj princi, tedy mám také dceru, kterou nadmíru miluji.

Hamlet Ne, to z toho nenásleduje.

Polonius Co tedy z toho následuje, můj princi?

Hamlet Inu,

„Osud pad', jak Bůh klad',“
a potom, jak víte,

„to se dělo, co býti mělo“ –

První verš té nábožné písničky řekne vám více, neboť hle, zde přichází ukřácení mé řeči.

Vystoupí čtvero nebo pět herců.

Jste vítáni, pánové, všichni vítáni. Jsem rád, že tě zase vidím. Vítám tě, dobrý příteli! Ó můj starý brachu! Jak ti zarostla tvář od těch dob, co jsem tě naposled viděl; snad nepřicházíš do Dánska se na mne ježít? Aj, moje mladá dívčinko a slečno! Při svaté Panně, co jsme se neviděli, povyrostla vaše vzácnost k nebi o celou výši podpatků. Dejž Bůh, abyste neztratili na zvuku jako prasklý, neberný zlaťák. Pánové, jste všichni vítáni! A hned do toho jako francouzští sokolníci; pustíme na vše, co spatříme! Honem něco předneste; ať vidíme, co umíte; nuže, nějakou vášnivou řeč!

První herec Jakou asi, můj vzácný pane?

Hamlet Slyšel jsem tě jednou něco přednášet, ale nikdy se to nehrálo, a hrálo-li se, tedy ne více než jedenkrát; neboť ten kus, jak se pamatuji, nelíbil se davu; byl to kaviár pro obecnost, ačkoli, – jak já to chápal a jiní, jichž úsudek v takových věcech stál výše než můj, – byla to výborná hra, dobře urovnaná v scénách a složená s velkým taktem a uměním. Pamatuji se na někoho, jenž řekl, že není žádné přísady v těch řádkách, která by je překořenila, aniž věci ve výrazu, která by u spisovatele prozrazovala strojenost; ale nazval to poctivou prací, tak zdravou jako příjemnou a mnohem více krásnou než okrasnou. Jedna řeč se mi především líbila; bylo to Aeneovo vypravování Didoně, a obzvláště někde tam, kde mluví o zavraždění Priama. Máte-li to v paměti, začněte oním veršem; – počkejte, – počkejte:

„Surový Pyrrhus jak hyrkánský lev, –“

Ne, – tak to není; ale Pyrrhem to začíná:

„Surový Pyrrhus, jehož temná zbroj,
tak černá jako jeho úmysl,
se podobala noci té, kdy ležel
skryt v koni osudném, teď strašlivou
a černou postavu má zbarvenu
hroznějším znakem: od hlav do paty
jest všečen rudý, děsně zbrocený
od krve otců, matek, synů, dcer,
lepké a speklé ulic požárem,
jenž svitem ukrutným a prokletým
oblévá vraždu velitelů svých.

Tak, sprážen vzteklostí a úžehem
a všecek pokryt krví svařenou
se zrakem karbunkulům podobným,
pekelný Pyrrhus vyhledává teď
si staříčkého děda Priama –“
Tak, pokračuj.

Polonius Při sám Bůh, můj princi, zdatně předneseno, s dobrým přízvukem a s
náležitou rozvahou.

První herec „Hned nalézá ho, kterak naprázdno
do fleků seče; starodávný meč,
odbojný paži, ulehá, kam pad‘,
odporný vůli. V boji nerovném
teď Pyrrhus na Priama doráží,
pln hněvu široko se rozpřáhá;
však hvizdem, větrem jen podlého meče
kmet vysílený pad‘. – Tu v mrákotách,
jak cítilo by ránu, plamenným
se vrchem v základ hroutí Illion
a hrůzným třeskem jímá Pyrrhův sluch;
neb hle! meč jeho, který dopadal
na mléčnou hlavu ctného Priama,
teď, jak se zdálo, uváz‘ v povětří.
Tak jako vzteklec vyobrazený
tu Pyrrhus stál a mezi vůlí svou
a dílem váhal nekonaje nic.
Leč jako často bývá před bouří
na nebi tichost, mraky bez hnutí,
hlas vichrů něm a dole v země kruh
tiš hrobová, – až rázem děsný hrom
rozpoltí vzduch, tak Pyrrhus po chvíli,
jat pomstou, znovu do práce se dal;
a nikdy neřítíla kladiva
se Kyklopů na Marta brnění
pro věčnost kuté nelítostně tak,
jak padá Pyrrhův zkrvavený meč
teď na Priama.
Fi, styď se, Štěstěno, ty záletná,
a bozi vy, v své radě společné

jí odejměte moc a rozlomte
jí loukotě a špici v kolese
a svalte hlavu kola okrouhlou
s nebeských srázů k roklím pekelným!“

Polonius To je příliš dlouhé.

Hamlet Dá se to k bradýři, s vašimi vousy. – Prosím tě, dále. Pro něho je tak nějaká odrhovačka nebo kluzká povídka; jinak usne. Mluv dále, přejdi k Hekubě!

První herec „Kdo zřel však zachumlenou královnu.“

Hamlet „Zachumlenou královnu?“

Polonius To je dobré; „zachumlená královna“ je dobré!

První herec „– jak bosa těká, hrozíc plamenům
svých slzí deštěm, na té hlavě cár,
kde před nedávnem stkvěl se diadém,
a za roucho kol beder vyhublých
a zchvácených jen chudý cár, ježž kdes
v poplachu hrůzy byla zachytla, –
kdo spatřil to, v jed jazyk smočený,
by Štěstěnu byl nazval zrádkyní.
Leč kdyby sami bozi bývali
ji tenkrát, viděli, jak postřehla
tam Pyrrha, v kratochvíli zlovolné
jenž sekal mečem údy manžela,
ten náhlý výkřik její žalosti,
– věc smrtelná-li vůbec božstvem hne, –
by býval zrosil nebes žhoucí zrak
a bohy útrpností jal.“

Polonius Hle, jak změnil barvu a má slzy v očích. Prosím tě, nic dál.

Hamlet Dobře. Co zbývá, dám ti brzo domluvit. Můj milý pane, postaráte se o to, aby byli herci náležitě opatřeni? Slyšíte? Ať se s nimi dobře nakládá, neboť oni jsou trest' a zkrácená kronika věku. Bylo by nám lépe míti po smrti zlý nápis na hrobě než zlou pověst u nich za živobyті.

Polonius Můj princi, zachovám se k nim, jak toho zasluhují.

Hamlet Kýho výra, muži – mnohem lépe! Chovejte se ke každému, jak toho zasluhuje, a kdože ujde výprasku? Chovejte se k nim podle své vlastní cti a hodnosti; čím méně zasluhují, tím větší zásluhu má vaše laskavost. Vezměte je s

sebou.

Polonius Pojd'te, pánové.

Hamlet Jděte s ním, přátelé. Zítřka nám něco zahrajete. (*Odejde Polonius se všemi herci kromě prvního.*) Slyš, starý brachu, umíte hrát „Zavraždění Gonzagy?“

První herec Ano, Výsosti.

Hamlet To chceme zítřka večer mít. A bude-li potřeba, mohl byste se naučit řeč tak na dvanáct, šestnáct řádků, kterou bych napsal a vložil do toho, mohl byste?

První herec Ano, Výsosti.

Hamlet Velmi dobře. Jděte za tím pánem a hleďte, abyste si z něho neztropili smích. (*Odejde první herec – K Rosenkrantzovi a Guildensternovi.*) Moji milí přátelé, loučím se s vámi až do večera. Jste vítáni v Elsinoru.

Rosenkrantz Můj dobrý princí!

Hamlet Nuž, tedy tak; Bůh s vámi!

(*Odejdou Rosenkrantz a Guildenstern.*)

Teď jsem sám.

Ó, jaký otrok jsem a podlý chlap!

Zdaž není hrozné, že ten herec zde

jen v básni, vášni pouze vysněné,

tak sevřel duši do své smyšlenky,

že jejím hnutím celý v tváři zbledl;

měl slzy v očích, v rysech zoufalost,

hlas zlomený a vše své ústrojí

ve shodě s představou? a všechno pro nic

Pro Hekubu!

Co jest mu Hekuba, Hekubě ón,

že pláče pro ni? Co by učinil,

můj popud maje, osten vášně mé?

On jeviště by zalil slzami

a hrůzou řeči rozklál každý sluch;

on zločince by dohnal k šílenství

a zděsil nevinné, zmát' nevědomé

a uztrnutím zrak by ochromil

i sluch v jich samých schopnostech. – A já?

Já, blbý, bahnokrevný ničema,

jak náměsíčný Janek obcházím,
svou věcí nedojat a nehlesnu,
ne, ani pro krále, na jehož statku
a žití předrahém zde spáchán byl
ten zločin prokletý! – Jsem zbabělec?
kdo zve mne lotrem? rozbije mi lebku?
vyšklubne vous a hodí mi jej v tvář?
Kdo nos mi seštípne a prolhaný
mi dech až do plic hrdlem vrazí zpět?
kdo mi to udělá? – Ha! – Při sám Bůh,
já snes‘ bych to; neb, jinak už to není:
mám játra holubí, mně schází žluč,
by nátisk přihořkla, sic býval bych
již dávno všechny supy pod nebem
byl přecpal střevy toho otroka.
Ó krvavý a smilný, zrádný lotře!
ty bezcitný a vilný, zvrhlý lotře! Ó pomsta!
Ah, jaký osel jsem! – Toť hrdinské,
že já, syn otce zavražděného
a od nebes i pekel k pomstě hnán,
jak nevěstka si úlevu ji slovy
a do klení se dávám jako běhna
a cuchta nějaká!
Fi na to! hanba! – Vzpruž se, mozku, přec!
Hm, – slychal jsem, že stvůry zlotřilé,
jak dlely v divadle, tak do duše
prý byly jaty uměleckou hrou,
že na místě svůj zločin vyznaly;
neb vražda, třeba nemá jazyku,
řeč vydá přezáračným ústrojím.
„Nuž, od těch herců něco zahrát dám,
co vraždě mého otce podobno;
to před svým strýcem; – jeho pohledy
chci pozorovat, do živého tnu,
a mžitne-li jen, vím už kudy kam.
Ten duch, jejž viděl jsem, snad d’ábel jest,
a d’ábel schopen luznou postavu
brát na sebe. Snad ve slabosti mé
a v těžké mysli, – neboť přemocný

u takých duší jest, – jen se mnou hrá,
by zahubil mne. Já chci jistější
mít důkazy než to. – Ta hra je síť,
kde toho krále svědomí se chytí. (*Odejde.*)

JEDNÁNÍ TŘETÍ

Scéna 1.

Síň na hradě.

Vystoupí král, královna, Polonius, Ofelie, Rosenkrantz a Guildenstern.

Král A nemůžete z něho dostati
nižádnou léčkou, proč ten zmatek líčí,
jenž ruší drsně tak mír jeho dnů
tím nebezpečným, bouřným šílenstvím?

Rosenkrantz On přiznává se, že jest rozčilen,
však proč, nám nechce říci nikterak.

Guildenstern A též se nijak nedá vyzkoumat,
leč chytrým bláznovstvím se vyhýbal,
když chtěli jsme ho přimět k vyznání,
jak v pravdě to s ním jest.

Královna A dobře přijal vás?

Rosenkrantz Jak pravý šlechtic.

Guildenstern Však s velmi vynuceným rozmarem.

Rosenkrantz V otázkách skoupý, ale přeštedrý v svých odpovědích k našim
dotazům.

Královna A měli jste ho k jaké zábavě?

Rosenkrantz Tak náhodou jen, milostivá paní,
jsme cestou jakés herce dostihli
a o těch jsme mu řekli. Zdálo se,
že vyslechl to nějak s radostí.
Jsou někde u dvora a zdá se mi,
že mají rozkaz večer před ním hrát.

Polonius To pravda jest a princ mne požádal,
bych Vaše Veličenstva poprosil,
to poslechnout a podívat se na to.

Král Od srdce rád: a velmi těší mne
to slyšet, že jest v dobré náladě.
Jen, milí páni, ostřete mu dál

tu chuť a puďte to k těm zábavám.

Rosenkrantz To učiníme, pane královský.

(Odejdou Rosenkrantz a Guildenstern.)

Král Ty, milá Gertrudo, se také vzdal,
neb vyzvali jsme tajně Hamleta,
by přišel sem; a zde s Ofelií
se potká, pouze jako náhodou.
Já s jejím otcem — právem špehové —
tak ukryjem se, bychom vidouce,
však neviděni, mohli najisto
jich schůzku posoudit a uhodnout
dle jeho chování, zda opravdu
to lásky bol, co souží jej, či nic.

Královna Chci poslechnout. – A vy, Ofelie,
mám vroucí přání, vaše spanilost
by jenom byla šťastnou příčinou
té Hamletovy vytrženosti.
Tak doufám, vaše ctnost že uvede
jej poznovu na cestu obvyklou
vám ke cti oběma.

Ofelie To, milostivá paní, mé jest přání.

(Odejde královna)

Polonius Ty Ofelie, zde se procházej!
My, pane vznešený, když ráčíte,
se postavíme tam.

(K Ofelii.)

V té knize čti,
by tato zahloubanost líčidlem
tvé byla samotě. My přechořasto
v tom pokárání zasluhujeme,
– jak známo dost, – že tváří zkroušenou
a zbožným zdáním pocukrujeme
i d'ábla samého.

Král *(stranou.)* Ó příliš pravda!
Jak řeč ta bičuje mé svědomí!
Tvář nevěstčina, barvou kráslená,

víc není hnusná pod svým líčidlem,
než skutek můj pod barvou jest mých slov.
Ó těžké břímě!

Polonius Slyším, jak přichází. Již ustupme.

(Odejdou král a Polonius.)

Vystoupí Hamlet.

Hamlet Být čili nebýt, – ta jest otázka: –
víc důstojno-li ducha trpěti
od střel a praků zlého osudu,
neb ozbrojit se proti moři běd
a ukončit je vzpourou. – Umřít – spát –
nic víc; – a spánkem, řekněm, – ukončit
bol srdce, tisíc přirozených ran,
jichž tělo dědicem, – toť skonání,
jak si ho vroucně přátí. – Umřít – spát;
spát, – snad že snít! – ah – tady vázne to: –
neb jaké sny as mohou přijíti
v tom spánku smrti, když jsme setřásli
svá pouta smrtelná, – v tom váháme;
toť ohled, který daří neštěstí
tak dlouhým životem; neb, kdož by chtěl
nést bičování dob a výsměšky,
kdo útisk mocných, pyšných pohrdu,
hlod lásky zhrzené, práv průtahy,
a řádu svévoli a ústrky,
jež snáší trpělivá zásluha
od nehodných, když sám si může dát
mír pouhou jehlou? – Kdo by nésti chtěl
ta břemena a stenal, potil se
pod tíhou žití, leda že jen strach
před něčím po smrti, kraj neznámý,
od jehož břehů žádný poutník již
se nevrací, nám vůli opoutá
a nutká nás spíš nést zla přítomná
než prchat k jiným, o nichž nevíme?
Tak skety činí svědomí z nás všech
a přirozenou barvu odvahy

zchorobní bledý nátěr myšlenky,
a veliké a vážné podniky
tím ohledem od směru odbočí
a ztratí jméno skutků. – Ticho teď!
Aj, hle, toť spanilá Ofelie!
V svých modlitbách, ó Nymfo, veškerých
mých hříchů vzpomínej!

Ofelie Můj vzácný pane, jak jste se měl ten celý dlouhý čas?

Hamlet Mé slušné díky; – dobře, dobře, dobře.

Ofelie Můj princi, zde mám od vás památky, jež dávno jsem si přála navrátit; teď, prosím, přijměte je.

Hamlet Ne, –' já ne; já nikdy jsem vám nedal ničeho.

Ofelie Můj vzácný pane, víte, že jste dal,
a k tomu slova sladkodechá tak,
že činila ty věci dražšími.
Když nyní svojí vůně pozbyly,
je vezměte; neb duši šlechetné
se chudý stanou dary bohaté,
když dárce ukáže se nevlídným.
Zde, pane můj.

Hamlet Ha, ha! Jste počestná?

Ofelie „Můj princi?

Hamlet Jste krásná?

Ofelie Co vaše Milost myslí tím?

Hamlet Že, jste-li počestná a krásná, vaše počestnost neměla by se pouštět do hovoru s vaší krásou.

Ofelie Může-li krása, můj princi, míti lepší družku než počestnost?

Hamlet Ó zajisté; neboť moc krásy přetvoří spíše počestnost z toho, čím jest, na kuplířku, než počestnost přemění krásu na svou podobu. To bývalo druhdy protismyslem, ale teď to potvrzuje čas. Já vás kdysi miloval.

Ofelie Můj princi, vskutku, choval jste se tak, že věřila jsem tomu.

Hamlet To jste mi věřit neměla; neboť ctnost nedá se vštěpovati tak na náš starý peň, abychom nezachovali starou příchut'. Já vás nemiloval.

Ofelie Tím více byla jsem klamána.

Hamlet Jdi do kláštera; proč chtěla bys být rodičkou hříšníků? Já sám jsem jakž takž poctivý a přec mohl bych se vinit z takových věcí, že bylo by lépe, aby mne matka byla neporadila. Jsem velmi hrdý, mstivý, ctižádostivý; mám více nepravostí k službám, než myšlenek je obsáhnout, než obraznosti dáti jim tvar, než času vykonati je. Nač se mají takoví chlapi jako já plaziti mezi nebem a zemí? Jsme všichni arcilotři; nevěř z nás nikomu. Jdi po svých, do kláštera. – Kde je váš otec?

Ofelie Doma, můj princí.

Hamlet Dejte za ním dveře uzamknout, aby jinde ze sebe blázna nedělal, než ve svém vlastním domě. S bohem!

Ofelie Ó, pomozte mu, dobra nebesa!

Hamlet Vdáš-li se, dám ti tuto kletbu do výbavy: buď cudná jako led, čistá jak sníh, pomluvě neujdeš. Jdi do kláštera, jdi; s bohem. A – jestliže se mermomocí vdáti chceš, vezmi si blázna; neboť lidé moudří vědí velmi dobře, jaké vy z nich naděláte netvory. Jdi do kláštera; a hezky si pospěš. – S bohem!

Ofelie Ó, uzdravte jej, nebes mocnosti!

Hamlet O vašem se malování slyšel jsem též, a dosti mnoho. Bůh vám dal jeden obličej a vy si děláte jiný, vy točíte se, hopkujete, šepotáte, přezdíváte božím tvorům a, při své chtivosti stavíte se nevědomými. Jděte mi! Mám toho po krk; zbláznilo mne to. Já pravím: nechceme žádných sňatků víc! Ti? kdo již jsou ženati, ať zbudou na živu, – až na jednoho! – ti ostatní ať zůstanou, jak jsou. Do kláštera, – jdi. (*Odejde.*)

Ofelie Ó, jaký vznešený tu zmařen duch! –

zrak dvořanův, hlas učencův, meč reka,
růže a naděj říše kvetoucí,
všech řádů kadlub, mravů zrcadlo,
vzor vzoru dbalých zničen nadobro!
A já, všech žen ta nejnešťastnější
a nejbídnější, kteráž ssála jsem
med jeho slibů hudbou zvučících,
ted' zřím ten rozum čacký, vševládny
jak popukané zvonky líbezné,
vše rozladěně, drsně znějící;
tu nevyrovnatelnou postavu
a kvetoucího mládí obličej,

vše na zmar přivedeno šíleností! –
Ó běda mi, že shlédla zrakem svým jsem
to, co shlédla jsem, a zřím, co zřím!

Vystoupí král a Polonius.

Král Láska! Tím směrem nejde jeho cit;
a to, co mluvil, třeba beztvárné
tak trochu bylo, není šílenství.
Má něco ve své duši ukryto,
co jeho zádumčivost vylíhá,
a v tomto líhnutí a výklubku
jest nebezpečí. Bych mu předešel,
já v rychlém rozhodnutí určil tak:
on do Anglie nakvap odjede,
by zdržený tam vymoh' poplatek;
snad moře, pak a jiné krajiny
svým rozmanitým zjevem vypudí
mu ze srdce to „něco“ utkvělé,
co, jeho mozkiem, stále kováno,
jej zjinačuje tak. Co říkáte?

Polonius To dobře poslouží; však myslím přec,
že toho smutku vznik a počátek
jest láska nešťastná. – Ofelie!
nám říkat nemusíš, co Hamlet mluvil;
vše slyšeli jsme. Pane vznešený,
vy číňte, jak vám libo, přece však
dnes po divadle, uznáte-li tak,
ať sama jeho matka, královna,
jej požádá, by sdělil jí svůj žal.
Ať promluví s ním přímo; já pak sám,
kdy? dovolíte, tajně přeslechnu
jich rozmluvu. Když nevyzkoumá ho,
buď poslán do Anglie, nebo jinde
jej uzavřete dle své moudrosti.

Král Tak buď; neb v šílenosti radno není, by velcí světa byli nestřeženi.

(Odejdou.)

Scéna 2.

Síň na hradě!

Vystoupí Hamlet a herci.

Hamlet Mluvte tu řeč, prosím vás, jak jsem vám předříkal, mrštně od jazyka. Ale budete-li to v ústech obracet, jako mnozí z vašich herců to činívají, raději bych, aby mé verše přednášel městský vyvolavač. A nešermujte příliš rukama do vzduchu; fale konejte vše s mírou, neboť v samém slapu, bouři i abych tak řekl vichru vášně musíte si osvojit a vytvořit umírněnost, která jí dodá hladkosti. Ó to mne uráží do duše, když slyším hřmotného, parukatého vlasáče trhati vašeň na cucky, na hadry a třaskati do uší floutkům v přízemí, nechápajícím většinou nič než nesrozumitelné němohry a hluk. Dal bych takovému chlapu vypráskat za to, že přehromuje hromotluka, přeheroduje Heroda. Prosím vás, chraňte se toho.

První herec Ručím za to vaší Výsosti..

Hamlet Ale také příliš krotcí nebud'te; vaše vlastní rozvaha budiž vám učitelkou. Posunek přizpůsobte slovu a slovo posunku s tím zvláštním zřetelem, abyste nepřekročili míru přírody; neboť vše, co přehnáno, vymkne se z účelu hry, jejížto cíl od počátku i nyní byl a jest držeti jaksi zrcadlo před přírodou, ukázati ctnosti její vlastní rysy, satíře její vlastní obraz a věku i veškerému času jeho tvar i otisk. To když přehnáno neb sehráno chabě, třeba nevědomce rozesmálo, moudré pohorší a úsudek jednoho z těchto v mínění vašem více váhy míti musí než plná hlediště jiných. Jsou herci – já je viděl hrát a slyšel vychvalovat, a to velice, ne-li nestoudně, – kteří nemajíce křesťanského hlasu, ani chůze křesťanské, pohanské, ba vůbec ani lidské, napařovali se a řvali, až myslil jsem; že nějakí nádeníci přírody dělali člověka a zbřídili ho; – tak ohavně napodobili člověčenstvo.

První herec Doufám, pane, že jsme se my v tom poněkud polepšili.

Hamlet Ó, polepšete se docela! – A ti, kteří u vás hrají šašky, nemluvtež více, než co mají psáno ve svých úlohách; neboť jsou mezi nimi takoví, kteří se chechtají sami, jen aby nějakou tu hrstku hlupáků mezi diváky rozesmáli též, ač by zatím nějaké nutné věci hry mělo býti dbáno. To jest hanebné a prozrazuje ubožačkou ctižádost; u blázna, který si tak vede. Jděte, připravte se. (*Odejdou herci.*)

Vystoupí Polonius, Rosenkrantz a Guildenstern.

Nu, pane, což? Chce se král podívat na ten kus práce? –

Polonius Královna též, a to co nevidět.

Hamlet Přikažte hercům, ať si pospíší!

(Odejde Polonius.)

A vy dva, nechtěli byste je také popohnat?

Rosenkrantz Guildenstern Ano můj princí.

(Odejdou Rosenkrantz a Guildenstern.)

Hamlet Hej, Horatio!

Vystoupí Horatio.

Horatio Zde, milý princí, k službám ochoten.

Hamlet Horatio, tys muž ták poctivý,
jak jen jsem koho poznal na světě.

Horatio Můj drahý pane –

Hamlet Ne, to nemysli,
že pochlebují; neboť jakéhož
bych povýšení čekal od tebe,
jenž mimo dobrý rozmar nemáš,
čím bys nasýtil se a se oblekl?
Nač by se mělo chudým lichotit?
Ne, ať si jazyk pocukrovaný
se líže k pychu nesmyslnému
a křiví kolen klouby ohebné,
kde může zisk vyplynout z lísání,
– ty slyš: Co moje drahá duše uměla
si mezi lidmi rozdíl učinit,
své volby pečet' vtiskla na tebe,
neb ty jsi byl jak ten, kdo trpě vše
nic netrpí, jak ten, jenž ústrky
i dary Štěstěny bral stejně vděčně.
A blahoslaveni jsou ti, jichž krev
a rozvaha tak dobře smíšený,
že prstům Štěstí nejsou píšťalou,
by hrálo na ni, co mu libo jest.
Ó, dej mi člověka, jenž otrokem
své vášně není, a já v nitru srdce
jej nosit chci, ba v srdci srdce svého,

jak nosím tebe. – Dost již o tom slov.
Dnes večer budou hrát i před králem;
tam jeden výstup jest as jako to,
co řek' jsem ti o smrti otcově.
I prosím tě, až uvidíš ten děj
se odehrávat, silou veškerou
své duše mého strýce pozoruj;
a nevyjde-li potom z doupěte
při jedné řeči jeho skrytý hřích,
jest pekelný to duch, co zřeli jsme,
a moje přízraky tak zčazeny
jak samo Vulkánovo kovadlo.
Jen tedy pozoruj ho bedlivě;
já svoje oči vryju v jeho tvář
a potom sjednotíme k ortelu
své úsudky o jeho vzezření.

Horatio Jest dotyře, pane můj! A kradmo-li se mezi hrou mi s něčím odplíží, jsa nedopaden, krádež zaplatím.

Hamlet Hle, jdou již na hru, musím zblbět zas. Jdi, vyhledej si místo!

Dánský pochod. Tuš. – Vystoupí král, královna, Polonius, Ofelie, Rosenkrantz, Guildenstern a jiní dvořané se stráží, nesoucí pochodně.

Král Jak se daří našemu strýci Hamletu?

Hamlet Výborně, na mou věru, při stravě chameleonské. Jím vzduch nadívaný sliby; kapouny nemůžete lépe krmit.

Král S tou odpovědí nemám co činit' Hamlete; ta slova nepatří mně.

Hamlet Mně ted' už také ne. (*K Polonioví*). Vy, pane, jste kdysi hrával divadlo na universitě. – Nepovídal jste to?

Polonius Tak jest, můj princi, a byl jsem považován za dobrého herce. ,

Hamlet Co jste představoval?

Polonius Já představoval Julia Caesara; byl jsem zabit na Kapitolu; Brutus mne zabil.

Hamlet To byl od něho brutální kousek, že zabil takové kapitální tele. Jsou herci hotovi?

Rosenkrantz Ano, můj princi; čekají na vaše rozkazy.

Královna Pojd' sem, drahý Hamlete, a sedni vedle mne.

Hamlet Ne, milá matko, zde jest kov přitažlivější.

Polonius *(ke králi.)* Oho! Pozorujete?

Hamlet Slečno, mám se vám položit do klína?

(Ulehne Ofelii k nohám.)

Ofelie Ne, můj princi.

Hamlet Já myslím, zdali smím hlavu opřít o váš klín.

Ofelie Ano, můj princi.

Hamlet Myslíte, že jsem chtěl udat selský vtip?

Ofelie Nemyslím nic, můj princi.

Hamlet Je to hezká myšlenka, ležeti dívce v nohách.

Ofelie Co jest, můj princi?

Hamlet Nic.

Ofelie Jste vesel, můj princi.

Hamlet Kdo, já?

Ofelie Ano, můj princi.

Hamlet Ó Bože! – jsem šašek, jemuž není rovno. Co má člověk dělat, než být vesel? – neboť, –jen se podívejte, jak vesele vypadá moje matka! a můj otec umřel teprve před dvěma hodinami.

Ofelie Ne, před dvakrát dvěma měsíci, můj princi.

Hamlet Tak dávno? To aby ďábel nosil smutek; já si dám pořídit šat ze soboliny. Ó nebesa! – umřít před dvěma měsíci a nebýt ještě zapomenut? To tedy jest naděje, že památka velkého muže snad přečká jeho živobytí o půl roku. Ale, při svaté Panně! – kostely musí stavět, jinak si musí dáti líbit, že se na něho již nepomyslí, zrovna jako na toho koníčka v mumraji, jehož náhrobní nápis jest: „Neb ach, neb ach!“ – jest koník zapomenut.“

(Hudba na hoboje. – Na to němohra. Objeví se král a královna velmi milostně; královna objímá jeho a on ji. Ona kleká a posunky ujišťuje ho o své lásce. On ji zvedne a skloní hlavu na její šíji; potom ulehne na květinový záhon. Ona vidouc jej spícího opustí jej. Ihned přijde nějaký člověk, vezme mu korunu, políbí ji, a naliv králi do ucha jedu, vzdálí sel Královna se vrátí, nalezne krále mrtvého a žalostivě si počíná. Travič se vrátí s dvěma neb třemi statisty a dělá, jako by

hořekoval s ní. Mrtvola se odnáší. Travič se uchází o přízeň královninu dary. Ona se chvíli zdráhá, zdánlivě neochotna, ale na konec přijme jeho lásku. – Odejdou.)

Ofelie Co to znamená, můj princí?

Hamlet Ah, – to je taková úkladně vražedná motanina; – znamená něco neblahého!

Ofelie Bezpochyby značila němohra obsah kusu.

Vystoupí Proslov.

Hamlet Dozvíme se to od toho chlapíka. Herci neudrží jazyk za zuby; výpovědí všecko.

Ofelie A poví nám, co to představení znamená?

Hamlet Ó ano, a každé představení, jež mu ukážete; nestyd'te se mu ukázat a on se nezastydí říci vám, co to znamená.

Ofelie Jste zlý, jste zlý. Budu poslouchati hru.

Prosl. Pro sebe a své představení
zde přicházíme ponížení
zdát trpělivé vyslyšení.

Hamlet Je to proslov nebo nějaká průpověď vrytá do prstýnku?

Ofelie Ano, jest to krátké, můj princí.

Hamlet Jako ženská láska.

Vystoupí dva herci jako král a královna

Divadelní král Již třicetkrát objel Foebus bůh
sláň Neptunovu, širý země kruh,
a třicetkrát měsíců dvanáctero s
jas vy dlužený lilo v světla šero,
co naše srdce svazkem lásky jata
a ruce Hymen spjal nám v pouta svatá.

Divadelní královna Kéž slunce, měsíc ještě tolikrát
svou cestu váži, než květ lásky zvad'.
Však žel, v čas poslední tak churavíš,
tak smuten jsi a zjinačen, že již
v jsem plna obav. Leč, ač mne to chvátí,
ty, choti můj, se nesmíš ulekati,

neb ženský strach si s láskou drží váhu:
buď není jich, neb výstřední jsou v blahu.
Svou lásku jsem ti osvědčila dost
a strach můj lásky mé má velikost,
kde velká láska, stín poleká zhusta,
kde strach se veličí, i láska vzrůstá.

Divadelní král Ba, drahá, již tě musím opustiti;
neb službu, vypovídá síla žití.
A ty žít budeš dál v té světa kráse
zas ctěná, milovaná – snad že zase
tak vlídná k muži –

Divadelní královna Ó, víc ani slova!
jen zradou byla by ta láska nová;
mne s mužem druhým schvat'ěž kletby steré!
jen vraždou prvního se druhý bere.

Hamlet (stranou). Pelyněk, pelyněk!

Divadelní královna Při druhém sňatku podlý ohled vládne
jen ziskuchtivosti, však lásky žádné;
a po druhé by choť můj vražděn byl,
když druhý by mne v loži políbil.

Divadelní král Že myslíš, teď co mluvíš, věřím rád,
však rušíme svou vůli častokrát.
Jeť úmysl jen paměti rob chabý,
v svém rodu silný, stálostí však slabý;
plod nezralý, ježž pevně drží kmen,
však změkne-li, sám spadne nestřesen.
My neodvratně zapomenem vrátit dluh,
který máme samým sobě platit:
naš úmysl když– vášní veden byl,
jak vášeň končí, ztrácí se i cíl.
I prudkost radosti i prudkost v hoři
když hyne sama, též své dílo boří:
kde radost jása, žalost nejvíc kvílí;
žal v radost, radost v žal věc malá schýlí.
Svět není věčný, a tož divu není,
i naše láska že se štěstím změní,
a není dosud odpovědi žádné,

zda láskou zdar neb zdarem láska vládne.
Muž velký pad' a prchá jeho ctitel,
a chudák zvýšen, škůdce jest mu přítel.
Tak láska chodí dosud v sledu štěstí;
kde netřeba jich, vždy dost přátel jesti,
a přítele kdo zkouší nepravého
v čas nouze, hned má nepřitele z něho.
Leč, abych skončil, kde jsem začal dřív:
jde sudba naše vůli naprotiv
a po úmyslech našich vždy je veta;
jen myšlení jest naše, ne však meta:
dnes myslí, znát že nechceš lásky jiné,
tvé smýšlení vsak s prvním chotěm zhyne.

Divadelní královna Mně země stravu, nebe upři svit
a noc i den své veselí a klid; –
ať naděje má v zoufání se změní,
ať strádám poustevnickém ve vězení;
vše protivné, čím bledne štěstí tvář,
má přání nejlepší mi znič a zmař,
a zde i tam ať strast mám stále novou,
když chotí stanu se, jsouc jednou vdovou!

Hamlet Kdyby to teď tak zrušila!

Divadelní královna To velká přísaha. – Zde mžik mne nech,
jsemť, drahá, zemdlen; těžkého dne běh
snad spánkem oklamu. (*Usne.*)

Divadelní královna Ať sen tě sílí; a žádné zlo nás nikdy nerozdílí! (*Odejde.*)

Hamlet Milostpaní, jak se vám líbí ta hra?

Královna Ta paní, tuším, příliš mnoho slibuje.

Hamlet Ó, však ona slovo dodrží.

Král Slyšel jste obsah kusu? Není v tom nic pohoršlivého?

Hamlet Ne, ne; oni pouze žertují, otravují žertem; ne, nic pohoršlivého na světě.

Král Jak se ten kus jmenuje?

Hamlet „Myší past.“ – A jak to? – Inu obrazně. Ta hra jest vyobrazení vraždy, spáchané ve Vienně. Gonzago jest jméno vévody; jeho ženě říkají Baptista. Uvidíte hned, je to lotrovský kus práce; ale co na tom? Vašeho Veličenstva „a nás, kteří

máme čisté svědomí, se to netýče. Ať si odřená herka vyhazuje, naše krky jsou neotlačeny.

Vystoupí Lucian.

To je nějaký Lucian, králův synovec.

Ofelie Jste učiněný chór, můj princi..

Hamlet Mohl bych býti tlumočníkem mezi vámi a vaším milencem, kdybych byl principálem loutkového divadla.

Ofelie Jste pichlavý, můj princi, jste pichlavý.

Hamlet Však byste se navzdychala, než byste mi vzala ostří.

Ofelie Pořád lepší a horší –

Hamlet K lepšímu i horšímu si berete své muže. Začni, vrahu! K čertu, nech toho prokletého šklebení a spust'. Nuže: „Krákavý havran o pomstu řve.“

Lucian. Duch černý, ruka hotova, jed zrádný,
čas, chvíle vhodný, nikde svědek žádný;
ty zlobná šťávo z půlnočního býlí,
v něž kletby Hekaty se třikrát vpily,
svým rodným kouzlem, krutou prudkostí
ve zdravém žití hned se zahosti!

(Nalije spícímu do ucha jedu.)

Hamlet Otravuje ho v zahradě pro jeho království. Jmenuje se Gonzago. Ta příhoda se zachovala a jest vypsána výbornou vlaštinou. Uvidíte hned, jak si vrah dobude lásky Gonzagovy ženy.

Ofelie Král vstává.

Hamlet Aj, zděšen klamným požárovým poplachem!

Královna Můj choti, co vám jest?

Polonius Přestaňte hrát!

Král Světla sem! – Pryč!

Polonius Světla, světla, světla!

(Odejdou všichni až na Hamleta a Horatia.)

Hamlet Ať pláče si laň zraněná,
však jelen hrá si dále;
ten musí bdít, ten musí snít –

tak světa běh jde stále.

Nu, brachu, vezme-li d'as vše ostatní, co mám zdali pak by to zde a k tomu les per s dvěma provensálskými růžicemi na prostříhaných střevících, zdaliž pak by mi to nezjednalo místo v tlupě herců?

Horatio Půl příjmu.

Hamlet Celý příjem, povídám.

Vždyť, drahý Damone, to znáš:
zde Jova smrti posel
nám s trůnu vzal; – a teď král náš
jest pravý, pravý – páv.

Horatio To jste už mohl dorýmovat.

Hamlet Ó, dobrý Horatio, za tisíc liber mi jest slovo toho ducha. Viděls?

Horatio Velmi dobře, můj princi.

Hamlet Za té řeči travičské?

Horatio Dával jsem na něho dobrý pozor.

Hamlet Aha! Hudbu sem! hudbu, píšťaly!

Neb, hra když zrovna nelíbí se králi –
což, božínku, snad špatně mu to hráli.
Hudbu, hudbu sem!

Vystoupí Rosenkrantz a Guildenstern.

Guildenstern Můj princi, račte mi dopřáti slůvko.

Hamlet Ó, celou historii, pane.

Guildenstern Král, pane –

Hamlet Nuže, pane, co je s ním?

Guildenstern – jest ve své komnatě celý bez sebe.

Hamlet Pitím, pane?

Guildenstern Ne, můj princi, spíše hněvem.

Hamlet Vaše moudrost měla by být chytřejší a oznámiti to jeho lékaři; neboť kdybych já mu dal pro počištěnou, popudilo by ho to ještě více.

Guildenstern Můj vzácný pane, uveďte svou řeč do nějaké míry a neodbočujte mi tak divoce od mého poslání.

Hamlet Jsem krotký, pane. Mluvte.

Guildestern Královna, vaše matka, u velké sklíčenosti poslala mne k vám.

Hamlet Jste vítán.

Guildestern Nikoli, můj milý princi, tato zdvořilost není pravého rázu. Ráčíte-li mi dáti zdravou odpověď, vyřídím rozkaz vaší matky; když ne, bude vaše odpuštění a můj odchod koncem práce mé.

Hamlet Pane, to nemohu.

Guildestern Co, můj princi?

Hamlet Dáti vám zdravou odpověď; mé smysly jsou choré; ale, pane, odpověď, jakou vám dáti mohu, bude vám k službám, nebo spíše, jak říkáte, mé matce k službám. Proto nic dál; a k věci. Moje matka, pravíte –

Rosenkrantz – Tedy vzkazuje, že ji vaše jednání naplnilo úžasem a uztrnutím.

Hamlet Ó zázračný syn, nad nímž tak může uztrnouti vlastní matka! Ale nevisí dále nic na patách tohoto mateřského úžasu? Mluvte.

Rosenkrantz Přeje si promluvit s vámi ve své komnatě, než půjdete na lože.

Hamlet Poslechnem, i kdyby desetkrát byla naší matkou. Máte nějaký další obchod s námi?

Rosenkrantz Můj princi, vy jste mne kdysi míval rád.

Hamlet Mám doposud; (*zdvihá ruce*) při těchto zlodějských kleštích!

Rosenkrantz Můj dobrý pane, jaká jest příčina vašeho rozladění? Vy opravdu zavíráte dveře před vlastní úlevou, taje zármutek před svým přítelem.

Hamlet Pane, nedostává se mi povýšení.

Rosenkrantz Jak je to možno? – vždyť vůlí samého krále jste následníkem v Dánsku.

Hamlet Tak, pane, tak; ale „dokud tráva roste“ – to přísloví je trochu plesnivé.

Vystoupí herci s flétnami.

Ó, flétny! – podejte mi jednu. – Abych byl s vámi hotov: – proč pak mne obcházíte proti větru, jako byste mne chtěli zahrnout do tenat?

Guil. Ó, můj princi, jest-li snad moje horlivost příliš smělá, jest také moje láska nezpůsobná.

Hamlet Tomu dobře nerozumím. Nechtěl byste mi zahrát na tuto píšťalu?

Guildestern Můj princi, neumím.

Hamlet Prosím vás.

Guildestern Věřte mi, neumím.

Hamlet Snažně vás žádám.

Guildestern Neznám ani hmatu, můj princi.

Hamlet Je to tak snadné jako lhaní; ovládejte zde ty průduchy prsty a palcem, ústy tomu dejte dechu a bude to hovořit nejmýlnější hudbou. Hled'te, to jsou ty hmaty.

Guildestern Ale právě těch nemám v moci, abych zahrál nějaký libozvuk; ta dovednost mi schází.

Hamlet Nuže, teď vidíte, jak ničemnou věc děláte ze mne! Chtěli byste hráti na mne, děláte, jako byste znali mé klapky; chtěli byste mi vyrvati srdce mého tajemství; chtěli byste mne vyzkoumat od nejhlubší noty do nejvyššího objemu hlasu – á jest tolik výborné hudby v tomto malém nástroji, ale vy neumíte jej rozhovořit. Hrom a peklo! – což myslíte, že je snáze hráti na mne než na tuto píšťalu? Zvete si mne, jakým nástrojem chcete, rozladit mne můžete, ale hráti na mne nedovedete.

Vystoupí Polonius.

Pozdrav Bůh, pane!

Polonius Můj princi, královna by ráda s vámi mluvila, a to hned.

Hamlet Vidíte tam ten oblak? Není-li skoro podoben velbloudu?

Polonius Na mou věru, je to vskutku jako velbloud.

Hamlet Mně se zdá, že to má podobu kolčavy.

Polonius Ano, hřbet má to jako kolčava.

Hamlet Nebo snad jako velryba?

Polonius Skoro navlas jako velryba.

Hamlet Tedy přijdu k matce hned. – Dělalí ze mne blázna, div mi trpělivost nepraská. – Přijdu hned.

Polonius Vyřídím to. *(Odejde Polonius.)*

Hamlet „Hned“ se snadno řekne. Jděte, přátelé.

(Odejdou všichni kromě Hamleta.)

Teď čaromocná chvíle noční jest,
kdy zejou hřbitovy a samo peklo
mor dýše v svět; teď vroucí krev bych pil

a konal kruté dílo, nad nímž den
by chvěl se hrůzou. Zticha! k matce teď.
Ósrdce, netrať svoji přírodu!
Ať duše Neronova nevstoupí
do pevné hrudi té; – ať krutý jsem,
ne nepřírozený; chci dýkami
k ní mluvit, ale žádné užiti.
V tom jazyk s duší buďtež pokrytci.
Nechť jakkoliv ji zraní slovo důtky,
ty, duše, nedej spečetit je skutky!

(Odejde)

Scéna 3.

Síň na hradě.

Vystoupí král, Rosenkrantz a Guildenstern.

Král Nemám ho rád a není bezpečno
tak nechat řídit jeho šílenství.
Tož připravte se a já plnou moc
vám vyhotovím bez všech odkladů:
on s vámi do Anglie odjede.
Stav naší důstojnosti nestrpí
tak blízkou hrozbu, která vyrůstá
nám každou chvílí z jeho bláznovství.

Guildenstern My hned se opatříme na cestu;
toť spravedlivá, svatá obava
o bezpečnost tak mnohých, mnohých těch,
kdo žijou, tráví z vaší Milosti.

Rosenkrantz Již jednotlivý život osobní
jest povinen vší silou, zbrojí duše
se škody uchránit; což mnohem víc
dech ten, na jehož blahu spočívá
a na němž visí tolik životů.
Když zmírá majestát, nezmírá sám,
však vírem strhne vše, co blízko jest;
toť kolo mohutné, jež vztyčeno
jest na temeni hory nejvyšší
a s jehož obrovskými špicemi
se kloubí, pojí tisíc menších věcí:
když padá, každý malý přívěsek
a nepatrná věc je provází
v tu zkázu ohromnou. Ba nepovzdech
král nikdy sám a bez výkřiku všech.

Král Již k rychlému se mějte odchodu,
neb chceme spoutati tu obavu,
jež nyní příliš volna obchází.

Rosenkrantz Guildenstern My pospíšíme si.

(Odejdou Rosenkrantz a Guildenstern.)

Vystoupí Polonius.

Polonius Jde, pane, do matčiny komnaty;
chci, bych je vyslech' za čaloun se skrýt.
Já ručím, že mu řádně domluví;
a jak jste řek' – a moudré bylo to –
jest radno, aby ještě jiný kdos
než matka, od přírody stranická,
řeč jeho přeslech'. S bohem, králi můj;
já přijdu, na lože než půjdete
vám povědít, co zvím.

Král Dík, milý pane.

(Odejde Polonius.)

Ó hnusný zločin můj – čpí do nebes;
je stížen kletbou první, nejstarší, –
tož bratrovraždou! – Nelze modlit se,
ač vůle dychtivá i náklonnost:
hřích silnější mé silné chtění maří,
a jako ten, kdo dvojí práci má,
tu stojím, váhaje, kde začítí,
a zanedbávám dílo obojí.
Což, kdyby na té ruce prokleté
krev bratra lpěla vrstvou silnější
než ona sama, zdaž by nebylo
dost deště na slitovných nebesích,
by opláchnul ji v bělost sněhovou?
Nač milost vůbec jest, než aby tváří
se postavila před tvář zločinu?
A není-li moc dvojí v modlitbě:
nás uchrániti, bychom nepadli,
neb zjednat odpuštění po pádu?
Tož oči vzhůru, – zločin dokonán.
Než, – která modlitba mně prospěje?
„Ó, odpusť mi mou vraždu zlotřilou?“
To nemožno, neb stále v držení
jsem oněch věcí, pro něž vraždil jsem:

své koruny a slávy, královny.
Kdo v hříchu setrvá, zda spasen bude?
V těch porušených proudech vezdejších
hřích pozlacenou rukou odstrčí
zákonné právo: často vídá se,
jak sama podlá cena zločinu
si právo zakoupí; – však není tak
tam nahoře; tam není podskoku,
tam leží čin v své pravé povaze
a sami nuceni jsme do hrdla
a do tváře svých vlastních zločinů
dát svědectví. – Co zbývá tedy dál?
To zkusiti, co zmůže pokání.
Což nezmůže? – Leč, kde jest jeho moc,
když nelze káti se? – Ó, bědný stav!
Ó, hrudi černá jako sama smrt!
Ó, duše spoutaná, jež zápasíc o svobodu, jen zaplétáš se víc! –
Sem k pomoci mi spějte, andělé; -
jen zkuste to! – Vy, vzdorná kolena,
se ohněte! – Ty, srdce, ukuté
ze zpružin ocelových, měkké buď
jak svaly děcka, novorozence!
Vše může dobře být. (*Ustoupí a poklekne.*)

Vystoupí Hamlet.

Hamlet Ted' mohl bych to vhodně učinit;
ted' modlí se a ted' to učiním;
tak půjde do nebe, a pomstěn jsem.
To třeba uvážiti: padouch, vrah
mi otce zabije a za to já,
syn jediný, chci téhož padoucha
jim poslat do nebe!
Ó, to je plat a mzda, však pomsta ne.
On v zpusťlosti mi otce usmrtil,
sytého krmí, s všemi zločiny
v květ rozvitými zbujnělostí máje,
– a jak tam jeho účet vypadá,
kdož ví krom nebes? – však dle průběhu
a stavu našich vlastních myšlenek

zle s ním je tam; – a tedy pomstěn jsem,
když schvátím jej, jak tříbí duši svou,
jsa připraven a schopen k odchodu?

Ne!

Zpět, meči, zpět a hmatu hrůznějšího
se dočekej: až usne opilý
neb ve hněvu, při smilné rozkoši
na jeho loži, při hře, proklínání
neb jiném skutku, při němž o spáse
ni tuchy není, – potom skolím jej,
by kopal patami až do nebe
a jeho duše byla prokleta
a černá jako peklo jest, kam jde.
Má matka čeká. Dnešní lhůty lék
jen prodlužuje churavý tvůj věk. (*Odejde.*)

Král (*vstane*). Jdou slova vzhůru, mysl k prachu tíhne;
hlas bez myšlenek nebes nedostihne.

(*Odejde.*)

Scéna 4.

Komnata královnina.

Vystoupí královna a Polonius.

Polonius Hned přijde. Důrazně s ním promluvíte
a řete mu, že jeho kousky již
jsou příliš nestydaté k snášení
a vaše Milost že ho chránila
se stavíc mezi něj a velký žár.
Já tady skryju se a prosím vás,
jen bez okolků.

Hamlet (*za scénou*). Matko, matko, matko!

Královna Tím buďte jist a nebojte se o mne. Pryč – již ho slyším přicházeti sem.

(*Polonius se skryje za čaloun.*)

Vystoupí Hamlet.

Hamlet Nuž, co se líbí, matko?

Královna Hamlete, ty svého otce zle jsi urazil.

Hamlet Vy otce mého zle jste urazila.

Královna Jdi, odpovídáš planým jazykem.

Hamlet Aj, vy se ptáte hříšným jazykem.

Královna Jak, Hamlete, to mluvíš?

Hamlet Nuž, co jest?

Královna Tys na mne zapomněl?

Hamlet Ne, při sám Bůh!
jste královna, choť bratra mužova
a – kéž jste nebyla! – jste moje matka.

Královna Kdos jiný tedy s tebou promluví!

Hamlet Ne, sedněte; vy se mi nehnete,
než postavím vám před zrak zrcadlo,
kde spatříte své nitro nejhlubší.

Královna Co chceš to učinit? Mne zavraždit? Ha! pomoc! pomoc!

Polonius (za čalounem). Pomoc! pomozte!

Hamlet (tasí meč). To tak! – myš? – Mrtva, dukát na to, mrtva!

(Bodne do čalounu.)

Polonius (za čalounem). Jsem zabit!

(Padne a zemře.)

Královna Běda! Cos to učinil?

Hamlet To nevím; je to král?

Královna Jak přenáhlený, krvavý to čin!

Hamlet Čin krvavý! as tak zlý, dobrá máti, jak zabít krále, za švakra se vdáti.

Královna Jak, zabít krále?

Hamlet Ano, vzácná paní, tak řekl jsem.

(Zvedne čaloun a spatří Polonia.)

Ty bědný, dotěrný

a nerozvážný bloude, s bohem bud'!

já myslil, že to vyšší kdos než ty.

Mějž osud svůj! – Teď vidíš, jak to je
dost nebezpečno všudybylem být.

Již přestaňte mi lomit rukama;

dost! sedněte, – ať srdce zlomím vám.

a já je zlomím, stvořeno-li přec

je z látky prostupné a kletý zvyk

je neobrnil tak, že tuženo

a hrazeno je proti rozumu.

Královna Co spáchala jsem, že se odvažuješ tak drsným hlukem na mne útočit?

Hamlet Čin takový, že hyzdí ruměnc

a půvab mravu, pokrytstvím zve ctnost,

rve růži s čela lásky nevinné

a puchýři je zjitří; učiní

slib manželský tak lživě podvodným

jak hráčů přísahy. Ó, taký čin,

že z těla svatých smluv rve samu duši

a sladkou zbožnost mění v spoustu slov.

Tvář nebes rdí se, ba ta přepevná

a utvrzená země podstata
se v tváři zasmuší jak v soudný den,
jsouc chorá pomyšlením na ten čin.

Královna Ach nastojte! Ó jaký že to čin se hlásí rachotem tak hromovým?

Hamlet Zde pohleďte na obraz ten a ten,
dvou bratří malované podoby.
Hle, jaký půvab tkvěl na tváři té:
zde vlas Apollův, čelo Joviše,
zrak Martův velitelský, hrozivý;
a postoj hlasatele Merkura,
jak právě touto chvílí spouští se
na vrchol, celující nebesa;
toť složení a úměr, na kteréž,
jak zdá se, každý bůh svou pečeť vtisk',
by důkaz podal světu, co jest muž.
To byl váš manžel. Nyní hleďte dál:
zde jest váš manžel; sněť ovitý klas,
jímž zdravý bratr sžehnut nákazou.
Zda oči máte? Mohla-li jste jen
tu krásnou horskou pastvu opustit
a krmiti se na té bažině?
Ha! máte oči? – Láskou nelze vám
to nazvati, neb v stáří vašem jest
var krve krotký, slouží pokorně
již rozvaze; a jaká rozvaha
by mohla svést od toho k tomu zde?
Vždyť přece nejste smyslů zbavena,
sic nebylo by u vás popudů; –
ty smysly však jsou jistě ochromeny,
neb samo šílenství tak nezbloudí
a vytržení smysly nesklíčí,
by špetka volby nezůstala jim
při takém rozdílu. Ký tedy d'as
váš obloudil při hře na slepou bábu?
Zrak bez pocitu, pocit bez vidu,
sluch bez rukou neb očí, bez všech čich
neb chorá jednoho jen smyslu část
tak tápat nemohly.

Ó, stude, kdež je tvoje zardění?
Ty odbojnické peklo, můžeš-li
se takto vzbouřit v kostech matrony,
ať plamennému mládí ctnost je vosk,
jejž samo vlastním žářem rozpouští.
Již neříkejte, že jest hanba tam,
kde vroucí chtič dá popud k útoku,
když zde tak účinnivě hoří mráz
a rozum svůdníkem jest zachtění.

Královna Ó, Hamlete, již ani slova víc;
mé oči v samu duši obracíš,
kde černé tak a vpité skvrny zřím,
že barvu nepouštějí.

Hamlet A tak žít
ve ztuhlém potu zprzněného lože
a v hnilobě se pařit, cukrovat
a laskat se na hnusném pelechu –

Královna Ó, nemluv dál; ta slova bodají
jak dýky v uši mé, již ustaň, dost,
můj drahý Hamlete!

Hamlet Vrah, padouch, rab;
ni dvacetina z desítiny toho,
co byl váš první choť; – král tatrman,
té říše zde i vlády poberta,
jenž ukrad' s římsy skvostný diadem
a smet' ho do kapsy!

Královna Již dost!

Hamlet Král v cárech, záplatách –

Zjeví se **duch** bez brnění.

Ó chraňte mne a vzneste nade mnou
svá křídla, nebeští vy strážcové!
Co přeje si tvůj obraz velebný?

Královna Ó běda, šlí!

Hamlet Zda nepřicházíš, lenivého syna
bys pokáral, jenž maje vhodný čas
i osten hněvu, provést pomíjí

čin velký rozkazů tvých strašlivých?
Ó promluv!

Duch. Nezapomeň! – Přicházím, jen abych otupělý úmysl
tvůj přiostrčil. – Však hled', jak zděšení
tvou matku pojalo; – vkroč mezi ni
a zápas její duše. Obraznost
jest nejsilnější v tělech nejslabších.
K ní promluv, Hamlete.

Hamlet Co jest vám, paní?

Královna Žel, co je tobě,
že do prázdnoty oči upíráš
a s netělesným vzduchem hovoříš?
Z tvých očí zírám duch tvůj divoce
a jako spící voj, když poplach zazní,
tvůj slehlý vlas co živý povstává
a ježí se. Ó, drahý synu můj,
skrop žár a plápol svojí choroby
již chladnou rozvahou. Nač hledíš tak?

Hamlet Naň! na něho! Jen podívejte se,
jak bledý jest, jak oči vyvrací!
To jeho vzezření a jeho věc
by dojaly i samo kamení. –
Tak nehleď na mne, sic můj šerý cíl
tím přežalostným zvrátíš pohledem,
a co mi činit, barvy pozbude
a místo krve slzy vytrysknou.

Královna S kým hovoříš?

Hamlet Tam nevidíte nic?

Královna Ni zdání; ale vidím vše, co jest.

Hamlet Nic též jste neslyšela?

Královna Nic, než nás.

Hamlet Tam pohleďte! hle, jak se odkrádá!
Můj otec, navlas tak, jak býval živ!
Hle, tamo, právě teď, ven ze dveří!

(*Duch zmizí.*)

Královna Tot' obraz ražený jen mozkiem tvým;
k těm netělesným stvůrám vytržení
má přeumělou schopnost.

Hamlet Vytržení!

Má tepna klidně drží takt, jak vaše,
a jako vaše zdravou hudbou hrá:
to není z šílenství, co mluvil jsem.
Jen zkoušku učíte a já tu věc
vám budu opakovat do slova,
kde šílenost by odskočila v ráz.
Ó, matko, při své duše spasení,
ten lichometný balšám neklad'te
si na duši, že moje šílenost
tak hovoří a nikoli váš hřích!
Tím povrchně jen místo zjitřené
se blanou zacelí a zhoubný kvas,
vše uvnitř podrýváje, neviděn,
dál šíří nákazu. – Před nebes tváří
se vyznejte, a želíc minula,
se chraňte v budoucnosti; nemrvte
ten plevel, aby víc jen rozbujněl.
A odpusťte mi tuto moji ctnost,
neb v tučných těch a dýchavičných dnech
ctnost sama musí prosit nepravost,
by odpustila, ano hrbít se
a žadonit, by dovolila jen
jí dobro učinit.

Královna Ó, Hamlete, tys moje srdce ve dvě rozeklál!

Hamlet Ó, zahod'te tu horší jeho část
a lepší půlí čistěj žijte dál.
Již dobrou noc; však lože strýcova
se vystříhejte; za svou berte ctnost,
byť neměla jste ji. – Ten netvor, zvyk,
jenž hltá všechn rozum, ač sám d'ábel
je zjevem svým, přec andělem je v tom,
že také dobrých skutků konání
a ušlechtilých dává šat neb znak,

jejž snadno oblékáme. – Zdržte se
jen dnes, a to vám jaksí usnadní
zas další zdrženlivost; další víc;
neb návyk může skoro proměnit
ráz přírody a d'ábla zhrouťte
neb vyhostíte mocí zázračnou.
Nuž, znovu dobrou noc; i až se vám
chtít bude požehnání, vyprosím
si požehnání od vás také já.
Co toho pána zde se dotýče,

(Ukazuje na Polonia).

jest mi ho žel; však chtěla nebesa,
mne trestající tím a to zas mnou,
že musím jejich bič a sluha být.
Já o něho se postarám a chci
si řádně zodpovídat jeho smrt,
jíž došel rukou mou. Nuž, dobrou noc!
Být musím krutý, laskav býti chtěje;
zle začíná to, k horšímu to spěje.
A ještě slovo, matko.

Královna Co mám činit?

Hamlet Ne to, co kážu vám, to nikterak.
Ať poznovu ten vypasený král
vás vláká na lože, ať do tváře
vás rozpustile štípne, nazývá
vás myškou svou; – a za několik pak
těch hnusných polibků, neb na týlu
že prstem prokletým vás polehtá,
tu celou věc mu hezky povězte:
že nejsem opravdově šíleným,
však blázním z chytráctví. To dobře bude,
když povíte mu; neb kdož na světě
jsa pouze královnou tak sličnou, ctnostnou
a moudrou, tajil by před ropuchou
a netopýrem nebo kocourem
tak vzácnou věc? Kdo by to udělal?
Ne, navzdor mlčení a rozumu,
jen odklopte ten košík na střeše:

a ptáci vyletí a pověstná
jak ona opice jen zalezte
si do koše, tak pouze na zkoušku,
a srázem dolů sama zlomte vaz.

Královna Buď bezpečen, že jsou-li slova dech
a dech je žitím, nemám života,
jenž vydechl by to, cos řekl mi.

Hamlet Já musím do Anglie; víte to?

Královna Žel, zapoměla jsem; tak určeno.

Hamlet Již listy pečeti; dva spolužáci,
jimž věřím jako zmijím jedovým,
vzkaz ponесou; ti musí umétat
mi cestu mou a vést mne k lotrovství.
Nu, budiž! To je věru veselé,
si podkopníka zvednout do vzduchu
tak vlastním jeho prachem! Těžce sic
to půjde dost, však já se podhrabu
jim na loket pod jejich podkopy,
jež vyhodím k samému měsíci.

Ó, jest to překrásné, když v jedné kobě
lest na lest vrazí přímo proti sobě. –
Ten člověk zde mi ještě dá kus práce:
v síň vedlejší si odvleku ten měch. –
Již dobrou noc. – Ten radní pán je teď
tak z míry tich a vážný, mlčenliv,
ač byl to mluvka zpozdilý, co živ.
Pojď, brachu, pojď, ať skončím to spolu.
Nuž, matko, dobrou noc.

(Odejdou na různé strany; Hamlet odvléká Polonia.)

JEDNÁNÍ ČTVRTÉ

Scéna 1.

Síň na hradě.

Vystoupí král, královna, Rosenkrantz a Guildenstern.

Král Jest obsah v hlubokém tom vzdychání
a v těchto stonech; vysvětlete je;
je radno, abychom jim rozuměli.
Kde jest váš syn?

Královna Své místo na chvílku jen opusťte!

(Odejdou Rosenkrantz a Guildenstern.)

Ó choti můj, co zřela jsem v tu noc!

Král Co, Gertrudo? Jak Hamletovi jest?

Královna Tak zuří jako moře s vichřicí,
když spolu zápasí, kdo mocnější.
V svém divém záchvatu cos uslyšev
se hnouti za čalounem, vytrh' meč
a vzkřiknuv: „Myš, to myš!“ v té mozkové
své chorobnosti skryta, neviděna
tam zabil toho starce dobrého.

Král Ó, těžký čin! Na oněch místech být,
tak bylo by se přihodilo nám.
Jest jeho volnost plna hrozeb všem,
vám samé, nám a vůkol každému.
Jak omluvíme krvavý ten čin?
neb za vinu to budou dávat nám,
jichž opatrností měl na uzdě
být držán, poután, lidí vzdalován
ten mladík šílený. Však naše láska
tak velká byla, že jsme nechtěli
ni rozumět, co radno nejvíce;
leč jako ten, kdo zlou má chorobu,
by v známost nevešla, ji nechali jsme
užírat samý kořen života.
Kam odešel?

Královna Kams tělo odvléká,
jež zabil; nad ním jeho šílenost
jak vzácný kov, jenž v směsi sprostých rud
se odráží, teď čistá jeví se;
neb oplakává to, co učinil.

Král Ó, Gertrudo, již pojd'me! – Nedotkne
se ještě slunce horských vrcholů
a na lodi jej odpravíme v dál.
Za tento mrzký skutek postavit
se musí veškerý náš majestát
i obratnost, by omluvily jej.
Hoj, Guildensterne!

(Vrátí se Rosenkrantz a Guildenstern.)

Jděte, přátelé,
a vezměte někoho na pomoc:
princ Hamlet zabil ve svém šílenství
Polonia a z komnat matčiných
jej odvek'; jděte, vyhledejte jej.
Řeč vaše vlídná buď; a dopravte
to tělo do kaple. – Již spěšte, prosím.

(Odejdou Rosenkrantz a Guildenstern.)

Pojd', Gertrudo, své nejmoudřejší teď
si vyzvem přátele a řeknem jim,
co učiniti máme v úmyslu
a co se přihodilo ne včasně.
Tak utrhačství snad, jehožto šepot
se bude nésti světa okruhem
a jako dělo namířené v cíl
svou otrávenou střelu ponese,
snad mine naše jméno, stihnouc jen
vzduch nezranitelný. Teď pojd'me, k činu!
mám duši plnou rozladu a stínu.

(Odejdou.)

Scéna 2.

Jiná síň na hradě.

Vystoupí Hamlet.

Hamlet Bezpečně uložen.

Guildenstern Rosenkrantz (*za scénou*). Hamlete! princí Hamlete!

Hamlet Ticho! Jaký to hluk? Kdo volá Hamleta? Aha, tady jsou.

Vystoupí Rosenkrantz a Guildenstern.

Rosenkrantz Co učinil jste, princí, s mrtvolou?

Hamlet Smíchal ji s prachem, jemuž náleží.

Rosenkrantz Povězte nám, kde jest, abychom ji vyzvedli a odnesli do kaple.

Hamlet Nevěřte tomu!

Rosenkrantz Nevěřit? čemu?

Hamlet Že umím zachovati vaše tajemství a ne své. Kromě toho, býti tázán od – houby! Jakou odpověď má dáti králevic?

Rosenkrantz Máte mne za houbu, můj princí?

Hamlet Ano, pane, za houbu, která vssává do sebe královu přízeň, jeho odměny a rozkazy. Ale takoví dvořané poslouží králi nejlépe až na konci: on si je drží jako opice v koutku čelistí; napřed je ožvýká a naposled spolkne. Potřebuje-li, co jste nassáli, jenom vás zmáčkne, a tak, houbo, jsi opět suchá.

Rosenkrantz Nerozumím vám, princí.

Hamlet To mne těší, trefná řeč si pospí v uchu pošetilém.

Rosenkrantz Můj princí, musíte nám říci, kde mrtvola jest, a potom jíti s námi ke králi.

Hamlet Mrtvola jest v králi, ale král není v mrtvole. Král jest věc –

Guildenstern Věc, můj princí?

Hamlet – z ničeho. Doved'te mne k němu. Schovej se, liško; – a všichni hajdy za ní!

Scéna 3.

Jiná síň na hradě.

Vystoupí král provázen.

Král Já poslal hledat jej i mrtvolu.
Jak nebezpečno jest, že člověk ten
tak volný obchází! Však nesmíme
naň dokročiti přísným zákonem:
je milován od bezhlavého množství,
jež zrakem rádo má, ne rozumem.
Kde tak, tam váží vinníkův se trest,
však nikdy vina. – Aby ale šlo
vše hladce, urovnaně, musí se
to jeho náhlé vypravení zdát
věc rozvážená. Neduh zoufalý
jen lékem zoufalým se vyléčí,
neb vůbec ne.

Vystoupí Rosenkrantz.

Nuž, jak? Co stalo se?

Rosenkrantz Kde složil mrtvé tělo, králi můj, nám z něho nelze dostat.

Král Kde jest on?

Rosenkrantz Zde venku, pane, k vaší libosti.

Král Sem k nám ho přiveďte.

Rosenkrantz Hoj, Guildensterne, přiveď prince sem?

Vystoupí Hamlet a Guildenstern.

Král Nuž. Hamlete, kde jest Polonius?

Hamlet U večeře.

Král U večeře! Kde?

Hamlet Ne, kde jí sám, ale kde jest pojídán; jistá státní rada politikářských
červů se právě dala do něho. Takový červ jest vám hotový císař co do stravy. My
krmíme všechny tvory, abychom vykrmili sebe, a samy sebe krmíme pro ponravy.
Váš tlustý král a hubený žebrák jsou toliko různá jídla, dvě mísy na jediný stůl; a to

je konec.

Král Ach žel, žel!

Hamlet Člověk může chytat ryby na červa, který pojedl krále, a jisti rybu, která snědla toho červa.

Král Co chceš tím říci?

Hamlet Nic než vám ukázat, jak může král cestovati útroby žebračka.

Král Kde jest Polonius?

Hamlet V nebi; pošlete se tam podívat; nenajde-li ho váš posel tam, hledejte ho sám na tom druhém místě. Ale, abych pravdu řek', nenajdete-li ho do měsíce, vyčicháte ho, až půjdete po schodech tam na galerii.

Král (*k některým z průvodu*). Jděte, hledejte ho tam.

Hamlet On počká, než přijdete.

(*Někteří odejdou.*)

Král K tvé vlastní bezpečnosti, Hamlete, jež jest nám drahá tak, jak přetěžce nám žel jest toho, co jsi učinil, ten čin tě musí odsud vzdáliti s rychlostí ohně. Tedy připrav se; loď pohotově, vítr příznivý, tvůj průvod čeká, vše je schystáno na cestu do Anglie.

Hamlet Do Anglie?

Král Tak, Hamlete!

Hamlet Je dobře.

Král Ano, jest, jen kdybys dobře znal náš úmysl.

Hamlet Já vidím cheruba, jenž vidí jej. Ale pojďme. Do Anglie! S bohem, drahá matko!

Král Tvůj milující otec, Hamlete.

Hamlet Moje matko! – Otec a matka jsou muž a žena; muž a žena jsou jedno tělo a protož: moje matko! Vzhůru do Anglie!

(*Odejde.*)

Král Jen v patách za ním; vylákejte jej

co možno nejrychleji na koráb.
Nic neleňte, dnes večer musí pryč;
vše zpečetěno jest a spraveno,
co k věci patří, prosím, chvátejte.

(Odejdu Rosenkrantz a Guildenstern.)

Mé přízně vážiš-li si, Anglie,
– jak naučila tě má velká moc
si vážit jí, neb čerstvá dosavad
a rudá jizva jest po dánském meči
a volně úcta tvá nám skládá hold, –
tož nepřijímej chladně rozkaz ten
náš svrchovaný, který obsažen
jest plně v listech, sepsaných v ten cíl,
by Hamlet rázem tam byl usmrcen.
To učiň, Anglie; neb horečkou
mi v krvi řádí on a vyléčit
mne musíš ty. Ať cokoli se děje,
dřív radosti mé srdce nedospěje.

(Odejde.)

Scéna 4.

Pláň v Dánsku.

Vystoupí Fortinbras, setník a vojsko na pochodu.

Fortinbras Nuž, jděte, setníku, a doneste můj pozdrav králi Dánů. Rcete mu, že Fortinbras, po jeho svolení, jej žádá o průvod na slíbeném tom pochodu přes jeho království. Kde sejdem se, vám známo. Libo-li jest jeho Milosti cos od nás chtít, před jeho tvář se slušně dostavíme; a to mu vyřídíte.

Setník Tak, pane můj.

Fortinbras Vpřed, pozvolna!

(Odejde Fortinbras s vojskem.)

Vystoupí Hamlet, Rosenkrantz, Guildenstern a j.

Hamlet Můj dobrý pane, čí ta vojska jsou?

Setník Jsou z Norska, pane.

Hamlet Kam na pochodu, pane, prosím vás?

Setník Kams do Polska.

Hamlet Kdo velí jim?

Setník Synovec krále Norů, Fortinbras.

Hamlet A jde to až do Polska samého, či pouze k hranicím?

Setník Bych pravdu řek' a bez všech přídaveků, jdem vydobyti malou země píd', jež v sobě nemá víc než jméno zisku. Pět dukátů bych za ni nepodal a nevynese důchod tučnější ni králi norskému ni Poláku, i kdyby chtěl ji komu lénem dát.

Hamlet Tož tedy Polák nebude jí hájit?

Setník Ba ano. neboť obsazena již.

Hamlet Dvě tisíc životů a dukátů

na dvacet tisíc nerozhodne spor
toto stéblo slámy. Bohatství
a přílišného pokoje to vřed,
jenž dovnitř puká, a na zevnějšek
nic nejeví, proč člověk umírá.
Mé díky, pane!

Setník Bůh vás provázej. (*Odejde.*)

Rosenkrantz Můj princi, není-li vám libo jít?

Hamlet Hned budu za vámi. Jen jděte napřed.

(*Odejdou všichni kromě Hamleta.*)

Jak všechno kolem obviňuje mne
a rozněcuje línou pomstu mou!
Co člověk jest, když hlavní jeho dobro
a žití jeho zisk jen spaní jest
a krmení se? – dobytče, nic víc.
On, jenž v nás vložil sílu myšlení
tak velikou, vpřed pohlížející
i za sebe, nás jistě nedařil
tou schopností a božským rozumem,
by neupotřeben v nás trouchnivěl.
Teď, zdali zvířecím to zapomněním
neb slabošským snad jiným vrtochem,
jenž hloubá přílišně o věci té,
– tož přemýšlením, které čtvrceno,
má v sobě jednu čtvrtku moudrosti
a ze tří čtvrtí jest jen zbabělost, –
já nevím, proč jsem živ, bych říkal jen:
„To třeba vykonat“, – když přece mám
své proč, a vůli, sílu, prostředky
to vykonati! Příklady tak hmatné
jak sama země podněcují mne.
Hle, tento voj tak četný, mohutný,
a veden princem útle mladistvým,
jenž nadšen duchem božské ctižádosti
všem neviděným čelí příhodám,
v šanc vydávaje, co je smrtelno
a nejisto, na pospas Štěstěny

a smrti, nebezpečí – a to vše
jen za skořápku! – V pravdě velkým být
žeť neznamená nepohnouti se
bez velké příčiny, však velkodušně
v spor vejít b stéblo, když v sázce čest.
Zač tedy stojím já, když otce mám,
jenž zavražděn, a matku sprzněnou,
když krev a rozum ve mně bouří se
a spát to nechám vše a k hanbě své
zřím dvacet tisíc lidí na smrt jít
za pouhý přelud, slávy svatozář
se k hrobům ubírat jak na lože,
v boj o dlaň půdy, na níž nemohou
se ani srazit v šik ty zástupy
a která na hrob není velká dost
a obsáhlá, by jala zabité!
Ó, nadál ať jsou krví zbroceny
mé myšlenky, neb ve všem bezcenný!

(Odejde.)

Scéna 5.

Elsinor. – Síň na hradě.

Vystoupí královna, Horatio a šlechtic.

Královna Já nechci mluvit s ní.

Šlechtic Jest neodbytná, ano zoufalá;
stav její mysli vsutku budí žal.

Královna Co žádá?

Šlechtic Mnoho mluví o otci,
dí, že, jak slyší, svět je šalebný,
a těžce vzdychá, do prsou se bije,
stebélko slámy zlostně podupe
a mluví věci v jedno zmatené,
jež mají v sobě jenom smyslu půl.
Řeč její pouhé nic, však beztvárný
ten způsob její pudí k domyslům
ty, kteří slyší; hádají sem tam
a jako láty slova spichují,
jež hodí se k jich vlastním smyšlenkám.
A jak to její hlavou kývání
a mžikání a její posunky
znát dávají, by člověk soudit moh',
že dá se myslit, ač nic jistého,
přec neblahého dost.

Horatio Jest žádoucno s ní promluvit, neb mohla v mysli zlé by vtrousit
nebezpečné domněnky.

Královna Ať vejde. (*Odejde šlechtic.*)

(*Stranou.*) Mé choré duši, jak už chce to hřích, jest každá cetka věštbou příhod
zlých. Tak neobratná vina jest v svém klamu, že krýt se chtějíc. zradí sebe samu.
Vrátí se šlechtic s Ofelií.

Ofelie Kde jest ta krásná Majestátnost Dánska?

Královna Jak jest, Ofelie?

Ofelie (zpívá.) *Jak věrného jen miláčka
mám poznat z jiných všech? –
po lasturovém klobouku
a holi, sandálech.*

Královna Ach, milá slečno, co ta píseň značí?

Ofelie Co říkáte? - Ne, prosím, poslyšte:

(Zpívá.) *Jest mrtev, pryč jest, paní má,
jest mrtev, pryč, můj hoch;
má u hlav trávnick zelený
a kámen u svých noh.
Ó! – Ó!*

Královna Co to? – Ofelie

Ofelie Jen slyšte, prosím:

(Zpívá.) *Měl rubáš bílý jak horský sníh –
Vystoupí král*

Královna Ach, vizte, choti můj!

Ofelie (zpívá) *jen květy místo zdob
a liják věrných slzí v nich,
jak dávali je v hrobník*

Král Jak jest, má krásná dívko?

Ofelie Dobře, zaplat' Bůh. Povídají, že sova bývala pekařova dcera. Můj Spasiteli! – my víme, co jsme, ale nevíme, co z nás asi bude. Bůh vám žehnej u stolu!

Král Vzpomíná svého otce.

Ofelie Prosím vás, ani slova o tom; a budou-li se vás ptáti, co to znamená, řekněte jim tak:

(Zpívá.)
*Je zítra svatý Valentin,
je dřív než ranní svit;
já, dívka pod tvým okénkem,
tvůj Valentin chci být.
On vstal a šaty oblékl
a dveře odemk' hned;
šla panna v chýš a pannou již*

se nevrátila zpět.

Král Krásná Ofelie!

Ofelie La, la! – bez přísah, skončím:

(Zpívá.) Při svatých všech a světicích,

ó žel a hanba dost!

nás vezme hoch, kdy a kde moh' –

ó to je pěkná ctnost.

Dí ona: „Než's mne ošidil,

ty slíbils mne si vzít.“

Ba docela, jen's neměla

mi do komůrky jít.

Král Jak dlouho jest už tak?

Ofelie Doufám, že bude všechno dobře. Musíme býti trpěliví; ale já nemohu než plakat, když si pomyslím, že jej položili do té hlíny studené. Můj bratr se to dozví a tak vám děkuji za vaše dobré rady. Pojd', můj kočárku! Dobrou noc, dámy; dobrou noc, mé roztomilé dámy. Dobrou noc, dobrou noc.

(Odejde.)

Král Hned spěšte za ní; dobře sřežte ji. *(Odejde Horatio.)*

Ó, to jest hlubokého žalu jed

a ze smrti vznik* otce jejího.

Ó Gertrudo, když strasti přicházejí,

tu nejdou, osamělí špehové,

leč v pluku! – Nejprv její otec zabit,

pak syn váš pryč, sám strůjce násilný

vyhnanství, jež si plně zasloužil;

lid chmurný, zakalený, nezdravý

v svých myšlenkách a ve svých šepotech

o smrti dobrého Polonia;

– a věru jednali jsme zpozdile,

že pohřbili jsme jej tak o překot; –

Ofelie, ta dívka ubohá,

své vlastní oddálena soudnosti,

bez níž jsme malbami neb pouhá zvěř;

a naposled, co vážno tak jak vše,

z Francie tajně její bratr přišed

se krmí žasem, mraky halí se

a dost má šeptalů, by plnili
sluch jeho morovými pověstmi
o smrti otcově. V tom prázdný klep,
chůd na látku, nic váhat nebude
nás obviňovat z ucha do ucha.
Ó drahá moje Gertrudo, to vše
jak dělo vražedné na mnohých místech
mi dává přebytečnou smrt.

(Hluk za scénou.)

Královna Co značí ta vřava?

Král Kde jsou moji Švýcaři? Ať dveře obsadí!

Vystoupí jiný šlechtic.

Co děje se?

Šlechtic Můj králi, zachraňte se! – moře ta

se nevypíná ze své oblasti
a ploché břehy bouřněj‘ nehltá,
jak mladý Laert, jsa v čele zbouření,
na vaše služebníky doráží.

Dav luzy zve ho pánem, a jak svět
by teď měl započít a starobylost.
se zapomněla, zvyk již neznán byl,
– tož pečet’ řádů všech a podpora, –
jen křičí: „Volme! Laert ať králem jest!“

a čepice a ruce, jazyky
to hlaholí a nesou k oblakům:
„Laert ať jest králem! Laert ať králem jest!“

Královna Jak vesele na stopě nepravé

si vydávají! Opačný to sled,
vy bídní dánští psi!

Král Již dveře rozbili.

Vystoupí Laert ozbrojen; Dánové za ním.

Laert Kde jest ten král? Vy muži, všichni venku zůstaňte.

Dánové Ne, vpust’ i nás!

Laert Já prosím, dovolte.

Dánové Tož ano, ano.

(Dánové vyjdou ze dveří.)

Laert Dík! dveře chraňte! – Bídny králi, vrať mi mého otce!

Královna Klidně, dobrý Laerte.

Laert Ta krůpěj krve, která klidná jest,
mne zove pankartem a na otce
mi křičí, že byl ženou podváděn;
ba mezi čisté, cudné obrví
mé matky vpaluje znak nevěstky.

Král Co, Laerte, jest, že vzpoura tvá má vzhled
tak obrovitý? Nech jej, Gertrudo,
nic neboj se o naši osobu:
jeť taká božskost králi záštitou,
že zrada, v to, co chce, jen nahlédnouc,
již málo po své vůli činí dál.
Nuž, Laerte, pověz, pročs tak popuzen?
Jen nech jej, Gertrudo. Ty, muži, mluv.

Laert Kde jest můj otec?

Král Mrtev.

Královna Ne však jím.

Král Ať dosyta se táže.

Laert Jak zemřel? Nedám s sebou kejkle hrát!
vem peklo věrnost, nejčernější d'ábel
vše přísahy; a milost, svědomí
ze zřít' te do nejhlubší propasti!
Já čelím zatracení, tady jsem,
v šanc dávaje i ten i onen svět,
ať přijde cokoli; jen plnou měrou
chci pomstít otce.

Král Kdo vám zbraňuje?

Laert Má vůle jen to může, nikdo víc
na širém světě. A svých prostředků
tak dobře užiju, že daleko
se s málem dostanou.

Král Nuž, dobrý Laerte,
když chcete dopídit se jistoty
o smrti svého otce drahého,
tož rcete, v pomstě vaší psáno-li
brát sázku šmahem, schvátit přítele
i nepřítele, ty, kdož vyhráli,
i ty, kdož tratí?

Laert Pouze jeho vrahy.

Král A vy je tedy chcete poznati?

Laert Hle, takto jeho pravým přátelům
až dokořán svou náruč otvírám
a jako pelikán, jenž v lásce své
se vzdává života, je napojit
chci vlastní krví.

Král Aj, teď mluvíte
jak dobrý syn a jako pravý šlechtic.
Že já jsem smrtí otce nevinnen
a z hlubokosti duše želím jí,
tak přímo pronikne vám na rozum,
jak den do vašich očí.

Dánové (venku). Vpusťte ji!

Laert Ha! – co to hlučí? –

Vystoupí Ofelie.

Ó žare bolu, sžehni mozek můj!
vy, slzy solí trpké sedmkrát,
cit vypalte a schopnost očí mých!
Bůh svědkem, vyvážím, tvou šílenost,
až naše miska zvrátí vahadlo.
Ó růže májová, mé drahé děvče,
ty dobrá sestro má, Ofelie!
Ó Bože, možno-li, duch mladé dívky
by tak byl smrtelný, jak život starcův?
Je ve své lásce něžná příroda,
a kde jest něžná, vzácný nějaký
vzor sebe samé za tím posílá,
co miluje.

Ofelie (zpívá). *Tvář nepokrytu na marách
jej nesli; – žel, ó žel!
a mnohá slza skrápila, ach –
S bohem buď, můj holoubku!*

Laert Jsouc při rozumu, kdybys pomsty své se dovolávala, tak nemohla bys dojmouti.

Ofelie (zpívá). *Musíte zpívat: „Dolů pojd!“
když voláte jej dolů.*

Ó, jak hezky vrčí k tomu kolovrátek. – To je o tom falešném správci, jenž ukradl dceru svého pána.

Laert To nic je víc než věčnost.

Ofelie (rozdává květiny). *Zde rozmarýna; ta jest na památku; prosím vás, milý,
vzpomeňte si na mne. A tady macešky pro přemýšlení.*

Laert Tot' naučení v šílenosti: přemýšlet a vzpomínat.

Ofelie *Zde pro vás vonný kmín a orlíčky: zde routa vám a tady snítka pro mne;
tak svátečně bychom jí mohli říkat „boží květ“.* Ó, vy musíte svou routu nosit jinak než já. A tady chudobka. Ráda bych vám dala trochu fialek, ale všechny povadly, co můj otec zemřel. Povídají, že měl lehkou smrt –

*(Zpívá.) Neb hezký, milý Robin jest
má radost jediná –*

Laert *Stesk, zamyšlení, vášeň, peklo samo
z úst jejích v půvab mění se a vděk.*

Ofelie (zpívá). *A zdali nevrátí se již?*

a zdali nevrátí se již?

Ne, ne, – spí věčný sen;

ty jdi a umři jen,

on nikdy nevrátí se již.

Vous bílý jako sníh

a jako len měl vlas;

ten tam, šel spat, šel spat.

a marno pro něj lkát. –

Bůh jeho duši spas!

a všechny duše křesťanské, modlím se k Bohu. Bůh s vámi. (Odejde.)

Laert *Vidíš to, Bože?*

Král *Přec jenom, Laerte, musím promluvit*

o vašem hoři; jinak byste mi
mé právo upřel. Nyní odstupte
a volte nejmoudřejší z přátel svých,
ať slyší, soudí mezi mnou a vámi,
a přímo najdou-li, či nepřímo,
nás vinny, dáme svoje království,
svou korunu a život, vše, co naše,
vám za pokutu. Nenajdou-li však,
své trpělivosti nám dopřejte
a s vaší duší pracovat chcem též,
by ukojena byla.

Laert Staň se tak;
ten způsob smrti, pohřeb tajený,
– ni odznak, meč, ni štít nad jeho kostmi,
ni slavný obřad, zvyklá nádhera, –
vše křičí o slyšení od nebes
až k zemi tak,– že musím na potaz
to dále zvat.

Král To také učiníte,
a tam, kde vina bude, velký topor
ať dopadne. Již, prosím, pojd'te se mnou.
(*Odejdou.*)

Scéna 6.

Jiná síň na hradě.

Vystoupí Horatio a sloužící.

Horatio Kdo jsou ti lidé, co chtějí se mnou mluvit?

Slouž. Nějací námořníci, pane; říkají, že mají pro vás dopisy.

Horatio Ať vejdu. (*Sloužící odejde.*) Nevím, odkud v širém světě by mne kdo zdravil, kromě Hamleta.

Vystoupí plavci.

První plav. Bůh vám žehnej, pane.

Horatio Ať tobě žehná též.

První plav. Tak, pane, učiní, když vůle jeho. Mám dopis pro vás, pane, od vyslance, jenž byl vypraven do Anglie, – jmenujete-li se Horatio, jak mi řečeno.

Horatio (*čte*). „Horatio, až to zde prohlédneš, pomoz těmto lidem nějak dostat se ke králi; mají listy pro něho. Nebyli jsme ještě dva dni na moři, když loupežnický koráb, velmi silně vyzbrojený, začal nás honit. Vidouce, že nám plachty naše nestačí, odhodlali jsme se k nucené chrabrosti a v šarvátce dostal jsem se na jejich palubu. V týž okamžik odtrhli se od naší lodi, takže já sám stal se jejich zajatcem. Nakládali se mnou jako milosrdní zloději; ale věděli, co dělají, a musím se jim nějak odsloužit. Hleď, aby král dostal psaní, která jsem poslal, a chvátej potom ke mně, jako bys prchal před smrtí. Mám slova pro tvůj sluch, že oněmíš, a přece jsou ještě lehká proti váze věci. Ti dobří lidé dovedou tě tam, kde jsem. Rosenkrantz a Guildenstern plují dále do Anglie; o těch mám ti mnoho co vypravovat. Buď zdrav!

Ten, o němž ti vědomo, že jest tvůj Hamlet.“

Již pojďte, vašim listům zjednám cestu;

a jenom rychle, byste dovedli

mne k tomu, od něhož je nesete.

(*Odejdou.*)

Scéna 7.

Jiná síň na hradě.

Vystoupí král a Laert

Král Mou nevinu teď vaše svědomí
již musí zpečetit a v srdce své
jak přítele mne pojmout musíte,
když slyšel jste, a uchem bedlivým,
že ten, jenž čackého vám zabil otce,
též ukládal o bezživotí mé.

Laert Tot' patrnó; leč to mi řekněte,
proč nedokročil jste na skutky ty
tak zločinné a trestné v povaze,
jak vaše bezpečnost a moudrost, vše
vás mocně pudily?

Král Z dvou zvláštních příčin,
jež vám snad slabošské se budou zdát,
však mně jsou mocny. – Matka, královna
se téměř živí jeho pohledem;
a ona zas – ať mi to ctnost či hřích –
tak sloučena jest s žitím, duší mou,
že, jako hvězda pouze kolotá
v svém vlastním kruhu, visím na ní já.
A druhá příčina, proč nechci jít
na soudy veřejné, jest velká láska,
již chová k němu lidu nízký dav,
jenž noře jeho vady v přízeň svou,
jak pramen dřevo v kámen měnící,
by jeho pouta za okrasy bral
tak, že mé šípy, lehké přespřiliš,
by zpátky k mému luku letěly
a k cíli ne, kam jsem je namířil.

Laert Tak šlechetného otce ztratil jsem
a k zoufalství mi sestra dohnána,

jež cenou svou a dokonalostí
– to chválit možno-li, co bylo kdys –
na věku toho stála vrcholu,
svět vyzývajíc k ctnosti podobné.
Však dojde k pomstě mé.

Král Tím nerušte
svůj spánek; nesmíte se domnívat,
že z bídne tak a tupé látky jsem,
bych nebezpečím dal si rváti vous
a za kratochvíli to sobě bral.
Co nevidět však uslyšíte víc:
já miloval jsem otce vašeho;
též sebe miluju, a to, jak doufám,
vás soudit naučí –

Vystoupí posel s listy.

Co jest? Co přináší?

Posel. Můj králi, od Hamleta dopisy;
ten vaší Milosti; ten královně.

Král Od Hamleta? Kdo přinesl je?

Posel. Prý plavci, pane; já jich neviděl.
Mně dal je Klaudio, jenž obdržel
je od toho, kdo přinesl je.

Král Laerte, vy poslechněte list. – Ty odejdi.

(Odejde posel.)

(Čte.) „Vznešený a mocný! Vězte, že nah jsem vysazen do Vaší říše. Zítra dovolím si předstoupit! před Vaší královskou tvář, a vyprosiv si Vaši milost k tomu, vypovím příčinu svého náhlého a ještě více podivného návratu. Hamlet.“

Co znamená to? Jsou zas všichni zde?
či jest to podvod jen a na všem nic?

Laert A znáte písmo?

Král Ruka Hamletova. „Nah!“ – a zde v doušce praví: „samoten“. Co tomu říkáte?

Laert Jsem bez rady. – Ať ale přijde si; vždyť samo choré srdce okřává, že dočkám se a do hrdla mu řeknu: „To spáchals ty!“

Král A Laerte, tak-li jest, – a jak by také jinak mohlo být? –zda chcete dát se vésti ode mne?

Laert To, pane, chci; jen k míru nesmíte mne vést.

Král Jen k tvému míru vlastnímu.

Když vrátil se, tou cestou přeplašen,
a nehodlá-li víc ji podniknout,
chci pohnouti jej k věci nějaké,
jež nyní v mojí mysli dozrála,
a kde, ať chce či nechce, padnout musí.
Ni větrík nevzdechne pro jeho smrt,
ba matka sama čin ten omluví
a bude pouhou náhodou to zvat.

Laert Můj králi, dám se vámi ovládat
tím spíše, učiníte-li to tak,
že já v tom budu nástrojem.

Král To vhod.

Když byl jste na cestách, tu mluvilo
se mnoho v přítomnosti Hamleta
jedné schopnosti, jíž nade vše
prý záříte; vše jiné vlastnosti
jej k závidění nepudily tak,
jak tato jedna, která v očích mých
má cenu nejmenší.

Laert Jaká to schopnost?

Král Jen pouhá stužka na klobouku mládí,
však nutná též; neb mládí sluší tak
ten lehký, bezstarostný šat, jež nosí,
jak usedlému věku sobolína
a těžké roucho zdraví dodává
vážnosti. – Před dvěma měsíci
byl nějaký tu šlechtic normanský;
– Francouze znám a s nimi jsem se bil
a jsou to věru jezdcí výborní –
ten kavalír však zrovna čaroval:
byl k svému sedlu jako přikován
a také s koněm dělal zázraky,

jak byl by jedno tělo, ducha půl
s tím statným zvířetem; ba překonal
mé všechno pomyšlení tak, že já
ni představou těch obratů a kousků
postihnout neumím, co dělal on.

Laert A byl to Norman?

Král Norman.

Laert Jak jsem živ, Lamond.

Král Týž:

Laert Znáám jej dobře; šperkem jest
a drahokamem všeho národa.

Král On mluvil o vás a tak mistrovskou
dal pochvalu vašemu umění
a cviku ve zbrani a obzvláště
jak dovedete vládnout rapírem,
zezvolal: „Byla by to podívaná,
tak někdo kdyby se mu postavil!“
a přísahal, že jejich šermíři
ni střehu nemají, ni výpadu,
ni pozoru, když vy jim čelíte.
Ta chvála otrávila Hamleta
tak závistí, že jenom sobě přál
a žádal, byste rychle vrátil se
a s ním to zkusil. – Nuže, z toho teď...

Laert Co z toho? –

Král Laerte, měl jste otce rád?
neb jste jen jako obraz zármutku,
tvář bez srdce?

Laert Proč tážete se tak?

Král Ne proto, že bych nebyl přesvědčen,
jak miloval jste jej; však proto jen,
že znám, jak láska časem počata,
a vídám zkušeností důkazem,
jak její žár a jiskru mění čas.
Jeť v samém plamu lásky jakýs knot

či oharek, jenž přitlumuje ho;
a stejně dobrým nepotrvá nic;
neb dobro, dorůstajíc v nadbytek,
svou vlastní přemnohostí umírá.
Co chceme učinit, by mělo stát
se hned, když chcem; neb toto „chcem“ se mění
a tolik slev má, tolik průtahů,
co jazyků jest, ruk a případů;
a potom z toho „měl bych“ stane se
jen marnotratný vzdech, jenž ublíží,
ač ulevuje. – Ale protněm hlízu:
Hamlet se vrací; nuž, co chcete vy
teď činit, byste skutkem osvědčil
víc nežli slovy, že jste otcův syn?

Laert I v kostele mu hrdlo podřezat.

Král Ba vražda věru nikde neměla
by útočiště mít; – ni pomsta mezi.
Však, dobrý Laerte, jste-li odhodlán
to učinit, v své komnatě se držte.
Až Hamlet přijde, zví, že jste se vrátil,
a my se postaráme o také,
kdož budou vaši zdatnost vynášet
a dvojí nátěr slávě dodají,
jíž onen Francouz vás byl obdařil;
my, zkrátka, k boji doženeme vás
a sázet budem na vás na oba.
On, bezstarostný, šlechetný jak jest
a všelikého pletichářství prost,
zbraň neprohlédne a tak přesnadno,
neb nějakým jen malým uskokem
meč vyberete neotupený
a bodem obratným se pomstíte
za svého otce smrt.

Laert Tak učiním
a k tomu cíli meč svůj napustím.
Kdes od mastičkáře jsem koupil trest'
tak smrtící, že třeba jenom nůž

v ní smočen byl, kde zajde do krve,
tam žádný obklad sebevzácnější
a ze všech mocných léčiv složený,
jež pod měsícem vzrostly, nemůže
již zachrániti tvora od smrti,
byť jen byl škrábnut. Napustím svůj hrot
tou látkou otravnou, a zraním-li
jej sebelehčej, pojde z toho smrt.

Král Dál o tom přemýšlejme, rozvažme,
kde jaká vhodná příležitost času
i prostředků nám k cíli poslouží;
neb nezdaří-li se nám nástraha
a špatným provedením prokoukne,
jest lépe ani pokus nečinit. –v
Ten plán by tedy měl mít pozadí
či zálohu, jež na dál obstojí,
když první při zkoušce se rozletí.
Jen tiše, pozor! Budem slavně sázet
na vaše obapolné umění.

Již mám to:

Až bojem uříceni budete
a žíznaví, – a k tomu cíli hled'te,
by prudší byly vaše výpady, –
a on chtít bude pít, já pro tu chvíli
dám pohár schystat, z něhož srkne-li,
když mine jej váš otrávený hrot,
naš záměr najisto se podaří.
Však ticho! Co to za hluk?

Vystoupí královna

Nuž, jak jest, má vzácná královno?

Královna Žal jeden šlape v paty jinému,
tak rychle kráčí jeden za druhým;
vám, Laerte, vaše sestra utonula.

Laert Že utonula! Kde?

Královna Jest vrba nachýlená přes potok,
své šedé listy v proudu zrcadlíc;
tam přišla s věnci přeodivnými,

jež z kohoutků a kopřiv upletla
a sedmikrás a podbělu, jenž zve
se hruběj svévolnými pastevcí,
však u děv cudných zván „prst umrlčí“.
Když na převislé suky vystoupila,
by rozvěsila tam své věnečky,
tu zrádná větev zlomila se pod ní
a její květinové okrasy
i ona spadly ve lkající proud.
Šat její široko se rozestřel
a jako rusalku ji chvíli nes‘;
a ona zatím pozpěvovala
si staré popěvky, jak nevědouc
o vlastní pohromě, neb jako tvor,
jenž zrozen byl a zvyklý v živlu tom.
Však zanedlouho roucho prosáklé
svou tíží stáhlo dívku ubohou
od jejích zpěvů v bažinatý hrobník

Laert Ó běda! tedy utopena jest!

Královna Jest utopena, ano utopena.

Laert Ó příliš mnoho vody z kropilo
tě, sestro ubohá, a proto již
svým slzám bráním; přec však náš to zvyk
a příroda si na svém setrvá,
ať stud si tomu říká cokoli;
až proudem jen ty slzy vytrysknou,
co ve mně zženštilé, odproudí s nimi.
Již s bohem, pane; řeč má v plameny
by chtěla vyšlehnout, však hasí ji
ta pošetilost. (*Odejde.*)

Král Pojd’me, Gertrudo.

Co mne to stálo, nežli ukrotit
jsem jeho zuřivost! – teď bojím se,
tou příhodou že znovu propukne.
A tedy za ním. (*Odejdou.*)

JEDNÁNÍ PÁTÉ

Scéna 1.

Hřbitov.

Vystoupí dva hrobníci s lopatami a t. d.

První hrobník Má-li se pochovati křesťanským pohřbem ta, která svévolně vyhledává své vlastní spasení?

Druhý hrobník Jářku tak; a proto jí hned vykopej hrobník Ohledavač mrtvol nad ni zasedl a uznal na křesťanský pohřeb.

První hrobník Kterak to možné, leda by se byla utopila ve vlastní obraně?

Druhý hrobník Inu; už tak uznáno.

První hrobník Bude v tom nějaké „se offenden-do“; jinak už ne. Neboť v tom to vězí: utopím-li se zúmyslně, dokazuje to skutek; a skutek má tři části: jednání, činění a vykonání. Ergo utopila se úmyslně.

Druhý hrobník Ale, poslechni přec, kmotře hrobníku –

První hrobník Dovol. Zde leží voda; dobrá. Tady stojí člověk; dobrá. Jde-li ten člověk k té vodě a utopí se, tedy ať už chce nebo nechce, jde. Na to pozor. Ale přijde-li ta voda k němu a utopí jej, neutopil se sám. Ergo ten, kdo není vinen svou smrtí, nezkracuje si život.

Druhý hrobník Ale je to po zákonu?

První hrobník No je; po zákonu o prohlížení mrtvol.

Druhý hrobník Chceš vědět pravdu? Nebýt šlechticnou, však by ji po křesťansku nepochovali.

První hrobník I to se ví; a je to věru smutné, že mají velcí páni na tom světě větší právo topiti se a věšeti nežli jejich ostatní spolukřesťané. Pojd', má lopato. – Není tak starého šlechtice jako jsou: zahradník, kopáč a hrobník; ti udržují Adamovo řemeslo.

Druhý hrobník Byl on šlechtic?

První hrobník Byl první, kdo měl znak.

Druhý hrobník To neměl.

První hrobník Což jsi pohan? Jak pak to rozumíš Písmu? Písmo praví: Adam

kopal. Jak mohl kopat, neohýbaje znak? Dám ti ještě jednu otázku. Neodpovíš-li, jak se sluší, uznej, že jsi –

Druhý hrobník Nu, jen mluv.

První hrobník Kdo staví pevněji než zedník, loďař nebo tesař?

Druhý hrobník Ten, kdo staví šibenici, neboť ta stavba přečká tisíc obyvatelů.

První hrobník Tvůj vtip se mi líbí, na mou věru. Šibenice dělá dobře, ale jak dělá dobře? Dělá dobře na ty, kteří dělají zle. Teď ale ty děláš zle, říkáš-li, že je šibenice pevněji stavěna než kostel. Ergo šibenice bude dobrá na tebe. Tedy ještě jednou.

Druhý hrobník „Kdože staví pevněji než zedník, loďař nebo tesař?“

První hrobník Tak; řekni mi to a můžeš pak už dnes nechat práce.

Druhý hrobník Na mou duchu, teď to řeknu.

První hrobník Tedy?

Druhý hrobník Hrome, přec to neřeknu.

Vystoupí Hamlet a Horatio opodál.

První hrobník Už si tím hlavu nelam, neboť jankovitý osel neurychlí krok bitím, i až se tě po druhé budou ptát, řekni „hrobník“; domy, které dělá on, potrvají až do soudného dne. Jdi, doskoč k vinopalovi a přines mi půlčik samožitné.

(Odejde druhý hrobník.)

(Kopá a zpívá.) Když v mladosti jsem lásku měl,

ó, jak byl krásný svět!

s ní chodit kdy a jak jsem chtěl,

kdo byl tak šťasten hned.

Hamlet Necítí-li ten chlap ani dost málo, co dělá? Kope hrob a zpívá.

Horatio Zvyk mu to usnadnil.

Hamlet Ano, tak; ruka neupracovaná jest choulostivější.

První hrobník *(zpívá).* *Však stáří pěstí zařatou*

mne kradmo chytlo v týl

a odplul jsem s ním v dálnou zem,

jak nebýval bych byl.

(Vyhodí lebku.)

Hamlet V té lebce býval jazyk a mohla zpívat. Jak jí ten dareba mrštil o zem,

jako by to byla čelist Kaina, jenž spáchal první vraždu! Snad to byla mozkovice nějakého politika, kterého teď ten osel překonává; někoho, jenž chtěl přelstít Boha, není-li pravda?

Horatio Snad, můj princi.

Hamlet Neb dvořana, jenž uměl říkat: Dobré jitro, nejmilejší pane. Jak se daří, nejmilejší pane? Snad že to byl milostpán ten a ten, jenž vychvaloval koně milostpána toho a toho, když si ho chtěl na něm vyžebrot. Že snad ne?

Horatio Ano, princi.

Hamlet Ba že tak; a nyní je z toho vzácná paní z Červova bez čelisti a otloukaná do makovice lopatou hrobařskou. To je mi hezký převrat, jen kdybychom se mu tak mohli podívat na kloub. Což pak živení těch hnátů nestálo za víc, než aby se s nimi házelo na čampulu? Moje mne bolí, pomyslím-li na to.

První hrobník (zpívá). *A motyka a rýč a rýč
a rubáš a pak dost;
a ještě jáma hluboká; –
tak vítá se tu host.*

(Vyhodí jinou lebku.)

Hamlet Tady je druhá; proč by to nebyla lebka advokátova? Kde jsou teď jeho dvojsmysly a uskoky, jeho výkruty, odpory a partyky? Pročpak to trpí, že ten surový chlap ho tluče do kotrby ublácenou lopatou a nehrozí mu žalobou pro veřejné násilí? – Hm! Ten chlapík snad svého času skupoval pozemky; měl hypoteky, zástavy, převody, dvojí ručitele, postupy a výkupy. Je to zde převod za jeho převody, výkup za jeho výkupy, že má tu povedenou lebku plnou nezvedeného bláta? Nezaručí mu jeho ručitelé – i když jsou dva – z jeho koupí víc než délku a šířku několika trhových smluv? Jen ty právní listiny sotva by se vešly do této truhly a jeho dědic nebude zase mít o nic více než on. – Co?

Horatio Ani o vlas více, můj princi.

Hamlet Nedělá se pergamen z ovčí kůže?

Horatio Dělá, můj princi, a také z telecí.

Hamlet Jsou ovce a brav ti, kteří hledají bezpečnost v takových věcech. Promluvím s tím člověkem. Brachu, či pak je to hrob?

První hrobník Můj, pane. (zpívá.)
– a ještě jáma hluboká;
tak vítá se tu host.

Hamlet Myslím vskutku, že je tvůj, neboť v něm ležíš.

První hrobník Vy líháte nad ním, pane, a tedy není ještě váš; já pro svůj díl v něm neležím a přece jest můj.

Hamlet Ty v něm ležíš a lžeš, když pravíš, že je tvůj, třeba's byl v něm. Jest pro mrtvého a ne pro živé; proto lžeš.

První hrobník To je živá lež, pane, a chce opět odsud ven: ode mne k vám.

Hamlet Komu kopeš ten hrob?

První hrobník Muži ne.

Hamlet Které ženě tedy?

První hrobník Také žádné.

Hamlet Kdo tedy má být v něm pochován?

První hrobník Nějaká, jež byla ženou, pane; ale Bůh jí dej lehké odpočinutí, teď je nebožka.

Hamlet Ten chlap jest jako břitva. Musíme s ním hovořiti podle paragrafů, sice nás udolá svou obojetností. Při sám Bůh, Horatio, pozoroval jsem to již poslední tři roky: náš věk se stal tak pichlavě prohnaným, že sedlák šlechtici skoro šlape na paty a zraňuje ho v mozoly. – Jak dlouho jsi už hrobníkem?

První hrobník Ze všech dní roku dostal jsem se k tomu v ten den, kdy nebožtík náš král Hamlet porazil Fortinbrasa.

Hamlet Jak dávno tomu?

První hrobník Ani to nevíte? Každý blázen vám to poví. Bylo to v ten den, co se narodil mladý Hamlet; ten, co se zbláznil a co ho poslali do Anglie.

Hamlet Tak vida; a pročpak ho poslali do Anglie?

První hrobník Inu, protože se zbláznil a tam prý má zase přijít k rozumu. Nu, nepřijde-li, tam“ na tom zrovna nesejde.

Hamlet Proč?

První hrobník Nikdo to na něm neuvidí; lidé jsou tam zrovna takoví blázni jako on.

Hamlet Jak se zbláznil?

První hrobník Říkají, že velmi podivně.

Hamlet Jak to? – „podivně“.

První hrobník Na mou duchu, právě tím, že přišel o rozum.

Hamlet Čím? Kde?

První hrobník Inu zde, na dánské půdě. Hrobařím tu již třicet roků, jako hoch i muž.

Hamlet Jak dlouho leží člověk v zemi, než shnije?

První hrobník Abych pravdu řekl, neuhnul-li před smrtí, – a máme za našich dnů tolik franskou nemocí sešlých mrtvol, že jest sotva možno uložit je v celosti do hrobu, – tedy vám to trvá nějakých osm nebo devět let. Koželuh vám vydrží devět roků.

Hamlet Proč pak on déle než jiný?

První hrobník Inu, pane, má jirchu od svého řemesla tak vydělanou, že hezký čásek nepropustí vodu; a ta voda, to je čertový škůdce takové ničemné mrtvoly. Tady máte lebku, která si poležela v zemi třiadvacet let.

Hamlet Čí byla?

První hrobník Ah, – prožluklý šantala to byl. Čí myslíte, že byla?

Hamlet Ne, nevím.

První hrobník Mor na toho zřeštěného větroplacha. Celou láhev rýnského vychrstnul mi jednou na hlavu. Ta lebka, pane, ano, právě tato lebka, patřovala Yorickovi, královu šašku.

Hamlet Ta?

První hrobník Zrovna ta.

Hamlet Podívejme se. (*Zvedne lebku.*) Ach, ubohý Yorick! Znal jsem jej, Horatio; chlapík plný neskonalého humoru a nejvýbornějších nápadů. Tisíckrát nosil mne na zádech a teď, jak děsné to jest v mé obraznosti! V hrdle se mi zvedá. Zde visely ty rty, které jsem líbal, nevím kolikrát. Kde jsou teď tvoje šprýmy, tvé poskoky, tvé písničky, tvé blesky veselosti, nad nimiž celý stůl se rozřehtával smíchem? Nikoho zde teď, kdo by se chtěl šklebit po tvém vlastním šklebení? Ty tváře zapadlé tak docela? Teď si zajdi do milostpaniny komnaty a řekni jí: ať si na tvář nanáší na prst líčidla, k této tváři že dojít musí; rozesměj ji tím. Prosím tě, Horatio, řekni mi jednu věc.

Horatio Jakou, můj princí?

Hamlet Myslíš ty, že Alexandr v zemi takhle vypadal?

Horatio Zrovna tak.

Hamlet A páchl tak? – Fu!

(Položí lebku na zem.)

Horatio Zrovna tak, můj princí.

Hamlet Jak bídného upotřebení můžeme dospěti, Horatio! Proč by nemohla obraznost sledovati vznešený prach Alexandrův, až by jej našla v čepu sudového otvoru?

Horatio Takové hledění na věci bylo by příliš hledané.

Hamlet Ani za mák, na mou věru ne; jen ho tam stopujme dost střízlivě a dejme se vésti pravděpodobností. Na příklad tak: Alexandr zemřel, Alexandr byl pochován, Alexandr rozpadá se v prach; prach jest země; ze země děláme hlínu; a proč by tou hlínou, v kterou se proměnil, nemohli ucpati pivní sud!

*Vševládný Caesar proměniv se v zem
snad ucpe díru, chráně před větrem.*

*Ó, že ta prst', jež svět děsila, teď
před zimním vichrem zalepuje zed'!*

Však ticho, stranou! Hle, zde přichází

*Vystoupí kněží a t. d. v průvodu; mrtvola Ofeliina; Laert a truchlitelé za ní,
král, královna, jejich družina atd.*

král, královna a jejich dvořané.

Kdo byl, jež provázejí obřady
tak chudobnými? – Znamení to jest,
že nebožtík sáh' rukou zoufalou
sám na sebe. Kdos vznesený to byl.
Mžik odstupme a pozorujme to.

(Ustoupí s Horatiem.)

Laert A jaký obřad dál?

Hamlet Tot' Laert, hoch ušlechtilý. Pozor teď!

Laert A jaký obřad dál?

Prvý kněz My dopřáli jí ritů pohřebních,
co naše právo sahá. Její smrt
jest pochybná a nebýt vyšší vůle,
jež brání řádu, v zemi nesvěcené
by ležela až do soudného dne.
Ne zbožnou modlitbou, – leč křemeny
a střepy měla by se zasypat.

Však byl jí dopřán vínek panenský
a dívčí obsypání květinami,
i zvonění a průvod poctivý.

Laert Víc činit nelze?

Prvý kněz Nelze činit víc.
Řád pohřební by zle byl znesvěcen,
chtít zpívat requiem a response
jak duším, které v míru odešly.

Laert Tak tedy uložte ji do země
a z její krásné, cudné mrtvoly
ať rostou fialky! – Já říkám ti,
ty tvrdý knězi, anděl v nebesích
že bude sestra má, co budeš ty
výt v jícnu pekel.

Hamlet Jak? – Ofelie!

Královna (*sypajíc květiny*). Zde kvítí té, jež sama byla květ.
Bud' s bohem již! – Já někdy doufala,
že budeš chotí mého Hamleta.
Já lože svatební ti zdobit chtěla,
má sličná dívko, ne tvůj krášlit hrobník

Laert Ó trojnásobná běda třicetkrát
ať padne na tu hlavu prokletou,
jež podlým činem smyslů nádherných
tě zbavila! – Mžik zadržte tu zem,
ať ještě jednou v náruč sevřu ji.

(*Skočí do hrobu.*)

Teď sypte hlínu na živé i mrtvé,
až horou bude tento plochý lán,
jež vyšší bude nežli Pelion
neb mračný štít modrého Olympu.

Hamlet (*postoupí vpřed*). Kdo ten, jehožto hoře vyznívá
tak hlučně? – jehož nárek zaklíná
i bludné hvězdy, na dráze je stavě
jak ty, kdož uztrnuli úžasem?
To já jsem, Hamlet, Dán!

(Skočí do hrobu.)

Laert Čert vezmi duši tvou!

(Zápasí s ním.)

Hamlet Zle modlíš se.

Ty prsty, prosím, s mého hrdla pryč! –
Ač nejsem prudký ani ukvapen,
však v sobě mám cos nebezpečného,
a toho, jsi-li moudrý dost, se střež! Pryč ruce!

Král Rozdělte je!

Královna Hamlete!

Všichni. Ó pánové –

Horatio Můj dobrý princí, upokojte se.

(Dvořané je roztrhnou a oba vystoupí z hrobu.)

Hamlet Aj, v této věci chci s ním zápolit, až víčka očí mých již nemrknou.

Královna V čem, synu milý?

Hamlet Já ji miloval:

čtyřicet tisíc bratří nemohlo
by vyvážit svou láskou veškerou
mé lásky úhrn. Co že učinit
chceš pro ni ty?

Král Ó Laerte, šílen jest.

Královna Pro lásku boží, již ho ušetřte!

Hamlet Mluv, hrom a peklo! co chceš učinit?

Chceš plakat, rvát se, postit, drásat se?
chceš ocet pít, neb krokodila sníst?
Já udělám to. – Jdeš sem skomírat?
mne překonat chceš skokem do hrobu?

Dej za živa se pochovati s ní,
já též to učiním; a žvatláš-li
ty o horách, at' miliony lánů
zde na nás navrší, až půda ta
leb sžehajíc o pásno horoucí,
jak nad bradavkou vyční nad Ossou!
A máš-li chlubný jazyk, dovedu

se chvástat jako ty.

Královna Tot' šílenství. –

Ten záchvat jenom chvíli potrvá,
a trpělivě jako hrdlička,
když vyklubou se zlatá holátka,
hned jeho tichost křídla rozestře.

Hamlet Teď slyšte, pane: proč tak na mne jste?

Já rád vás měl; však na tom nesejde;
ať cokoli si dělá Herakles,
dál kočka mňouká, svou si vede pes. *(Odejde.)*

Král Jdi za ním, prosím tě, Horatio. *(Odejde Horatio.)*

(K Laertovi.)

Co mluvili jsme spolu včera večer,
ať vaši trpělivost otuží;
tu záležitost provedeme hned.
Má dobrá Gertrudo, dej syna střežit.
Ten hrob zde živý pomník dostane
a chvíle klidné dospějeme v mále. –
Než bude to, jděm trpělivě dále.

(Odejde.)

Scéna 2.

Síň na hradě.

Vystoupí Hamlet a Horatio.

Hamlet A tolik o tom. – Nyní poslyš dál. Máš na paměti všechny okolnosti?

Horatio Můj princi, zdaž je na paměti mám!

Hamlet V mém srdci vřel mi rozpor nějaký,
jenž spát mi nedal; hůře bylo mi
tak ležet nežli v poutech buřiči.
Tu náhle vstal jsem, – díky té náhlosti!
neb věř, že naše nerozvážlivost
nám časem velmi dobře poslouží,
kde umdlévají naše záměry;
a to by mělo poučiti nás,
že božství naše cíle utváří,
ať na hrubo je tesáme jak chcem.

Horatio Toť nad vše jisto.

Hamlet Vzhůru z kajuty!
plášť námořnický hodiv na sebe
jsem tápal tmou, bych dopídlil se jich;
i našel jsem je, chopil jejich vak
a – slovem – vrátil se zas do kajuty.
Tam směle – mravu zapomněl můj strach,
jsem rozpečetil jejich poselství
a čet', Horatio, – ó královské
to lotrovství! – čet' rozkaz určitý
a proditý různými výklady
o blahu Dánska, rovněž Anglie
a hu! – tak plný mŕ a strašáků,
živ zůstanu-li, – by, jak přečtou to
a bez průtahu, ani tolik ne,
co sekyru si řádně nabrousí,
mi hlavu srazili.

Horatio Zdaž možno to?

Hamlet Zde je ten list; až bude kdy, jej pročti. Chceš slyšet, co jsem potom udělal?

Horatio Jen mluvte, prosím.

Hamlet Byv se všech stran tak sevřen lotrovstvím,
– neb dřív, než moh' jsem proslov zosnovat
k svým plánům, oni započali hru, –
já used', nový rozkaz vymyslíl
a krásně napsal jej. Já za hloupé
to míval kdys, jak naši státníci,
psát úhledně, a dost se namáhal,
bych zapomenul zas to umění,
však nyní chlapsky posloužilo mi.
Chceš vědět, co jsem napsal?

Horatio Ano, princí.

Hamlet Co nejráznější výzvu od krále:
„Věrným-li manem chce být Anglie
a má-li jejich láska palmou kvést,
a mír se věnčit klasem pšeničným
a mezi nimi jako spojka stát“ –
a ještě s množstvím takých vážných „-li“
„by král, jak obsah listu prohlédne,
nic neváhaje, kratčej ani děl,
hned na smrt vydal doručitele,
ni času nepovoliv k zповědi.“

Horatio A jak jste pečetí to opatřil?

Hamlet V tom právě bylo nebes řízení.
Já při sobě měl pečeť otcovu, jež
byla vzorem dánské pečeti.
List složil jsem jak první; podepsal;
vtisk' pečeť; bezpečně jej uložil;
list podvržený zůstal nepoznán.
Den na to strhl se boj námořní,
a dál co bylo, jest ti známo již.

Horatio Tak zhynou Rosenkrantz a Guildenstern

Hamlet Tak, muži. – Rádi podnikali to
a pro ně svědomí mne nehněte;

zmar jejich z vlastní všetečnosti vzrost':
jeť nebezpečno, sprostší povaha
když vstoupí mezi bod a žhavé hroty
dvou mocných soků.

Horatio Jaký jest to král!

Hamlet Teď posud', zdali nepřísluší mi, –
vždyť on mi mého krále zavraždil,
mou matku zprznil, vtisk' se mezi trůn
a moje naděje a nastražil
pak udici na vlastní život můj, –
po vši té lsti zda nejsem zcela práv,
když touto paží vše mu oplatím?
a není-li to hříšno, dopustit,
by tato rakovina dalším zlem
nám v těle hlodala?

Horatio On z Anglie se dozví zakrátko, jak skončila tam ona výprava.

Hamlet Ba zakrátko; čas mezitím je můj;
a lidský život déle netrvá,
než řekneš: „Jedna!“ – Však, Horatio,
jen to mne rmoutí, že jsem zapomněl
se k Laertovi; neb obraz věci mé
mi ukazuje právnost sporu jeho.
Chci o jeho se přízeň ucházet,
neb věř, jen okázalost jeho žalu
tak svrchovaně pobouřila mne.

Horatio Již ticho! – Kdo to přichází?

Vystoupí Osrik

Osrik Uctivě vítáme vaši Výsost po návratu do Dánska.

Hamlet Poslušně vám děkuji, pane. – Znáš tuto jepici?

Horatio Nikoli, můj dobrý princí.

Hamlet Tím lépe pro tvou spásu, neboť znáti jej jest ohavnost. Má mnoho pozemků, a úrodných. Jen učíň zvíře zvířat knížetem, a jeho jesle budou stati podle stolu králova. Jest to kavka, a jak povídám, velice požehnaná državami trusu.

Osrik Nejmilejší princí, kdyby vaše Výsost měla pokdy, řekl bych vám něco od jeho Veličenstva.

Hamlet Vyslechnu to, pane, s veškerou pilností ducha. Užijte svého klobouku, k čemu jest; patří na hlavu.

Osrik Děkuji vaší Výsosti, je velmi horko.

Hamlet Nikoli, věřte mi, je velmi zima; máme vítr severní.

Osrik Vskutku, je dosti chladno, můj princi.

Hamlet Ale přec jen se mi zdá, že je mrtvo a parno; nebo snad jen tak moje nálada –

Osrik Nadmíru, můj princi; je velmi mrtvo, zrovna jakoby, – ani nevím jakoby co... Ale, můj princi, jeho Veličenstvo mi poručilo ohlásiti vám, že učinilo velkou sázku na vás. Pane, věc je ta –

Hamlet Prosim vás, pamatujte –

(Hamlet mu pokyne, aby dal na hlavu.)

Osrik Ne, můj dobrý princi; mně je to pohodlné, na mou věru. Pane, nedávno se vám ke dvoru vrátil Laert; věřte mi, šlechtic každým coulem, plný nejvýbornějších vlastností, velmi uhlazený ve společnosti a bohatýrský zevnějškem. Vskutku, mám-li trefně mluvit o něm, jest on mapa čili almanach kavalírství, neboť naleznete v něm souhrn všeho, co by si jen šlechtic přál viděti.

Hamlet Pane, jeho líčení vámi netratí; ačkoli vím, že, kdybychom jej chtěli rozdělití inventárně, myšlenková arithmetika dostala by závrať; a přece by se nedopočítala dokonalostí, k nimž on tak plnou plachtou míří. Ale v samé pravdě chvály mám jeho duši za zboží velmi obsažné a jeho vlohy za tak vzácné a drahocenné, že, abych se správně o něm vyjádřil, cos podobného skýtá mu jen jeho zrcadlo, a kdo jiný by ho chtěl sledovati, jest pouze jeho stín, nic víc.

Osrik Vaše Výsost nanejvýš neomylně se o něm vyjadřuje.

Hamlet Co vlastně chcete říci, pane? Proč balíme toho kavalíra do našeho drsného dechu?

Osrik Pane?

Horatio Není-li možno se s ním dorozuměti jiným tónem? *(K Osrikovi.)* Tomu porozumíte, pane, zajisté.

Hamlet Nač to slavné představování toho kavalíra zde?

Osrik Laerta?

Horatio Jeho měšec jest již prázdný; všechna jeho zlatá slova již vylítala.

Hamlet Ano, toho, pane.

Osrik Víím, že nejste nevědom –

Hamlet Přál bych si, abyste to věděl; avšak na mou věru, to vaše vědění by mne tuze nedoporučovalo. Nuže, pane?“

Osrik Nejste nevědom, jak výtečný je Laert –

Hamlet Nemám odvahy to uznati, sic bych se výtečností přirovnával k němu; znáti někoho dobře značilo by tolik, jako znáti sama sebe.

Osrik Já myslím, pane, ve zbrani. Podle toho, co se o něm soudí, nemá v této dokonalosti sobě rovna.

Hamlet Jaká jest jeho zbraň?

Osrik Končír a dýka.

Hamlet To je dvojí zbraň; však dobře.

Osrik Král, pane, vsadil se s ním o šest berberských koní. Proti tomu on, jak doslýchám, položil šest francouzských končírů a dýk s celým příslušenstvím, tož pásy, závěsníky a tak dále. Tři z těchto závěsků jsou v pravdě drahocenné na pohled, velice vhodné k rukojetím, vskutku, velmi ozdobné závěsky a tuze vkusně vymyšlené.

Hamlet Čemu říkáte závěsky?

Horatio Já věděl, že se musíte dáti poučit glosami, než budete s ním hotov.

Osrik Závěsky, pane, jsou závěsné řemení.

Hamlet Ten název by se lépe hodil k věci, kdybychom nosili děla po boku; do těch dob ať jsou to závěsníky. Ale dále: šest berberských koní proti šesti francouzským kosinkám s jejich příslušenstvím a třemi vkusně vymyšlenými závěsky; to je francouzská sázka proti dánské. Proč pak to „položili“, jak tomu říkáte?

Osrik Král se založil, pane, že při dvanácti výpadech mezi vámi a jím on nepředčí vás o tři body; vsadil dvanáct proti devíti a došlo by k okamžitému pokusu, kdyby Vaše Výsost ráčila stati k odvěti.

Hamlet Což, odvětim-li „ne“?

Osrik Chci říci, můj princi, kdyby se vaše osoba postavila k této zkoušce.

Hamlet Pane, budu se procházeli tady v sále. Líbí-li se jeho Veličenstvu, mám právě volnou chvíli. Ať přinesou zbraň, a je-li ten pán ochoten a král trvá na svém úmyslu, vyhraju tu sázku pro něho, budu-li moci; ne-li, neutřím nic než zahanbení a těch několik přespočetných bodů.

Osrik Mám to vyřídit zrovna tak?

Hamlet Docela, pane, a kudrlinek přidejte si po své libosti.

Osrik Poroučím se službám vaší Výsosti.

Hamlet Já vašim, já vašim. (*Odejde Osrik*) Má dobře, že se doporučuje sám; nikdo jiný by mu to neudělal.

Horatio Ta čejka odbíhá s vaječnou skořápkou na hlavě.

Hamlet On se upejpal již při prsu, než z něho zabral. Tak nabyl – a mnozí jiní z téhož kotce, s kterým se, jak vím, tento lehkovážný věk miliskuje, – pouze nátěru doby a zevnější způsobilosti chování; jakési to šumivé smíšeniny, která je vynese na povrch v nejzpozdilejších i nejdůležitějších otázkách. Ale foukněte do nich na zkoušku – a bubliny jsou ty tam.

Vystoupí šlechtic.

Šlechtic Můj princi, jeho Milost král dal se vám poroučeti po mladém Osrikovi, který mu vyřizuje, že jej v sále očekáváte. Posílá se vás optati, trváte-li na své libosti šermovati s Laertem, aneb si přejete delší lhůty.

Hamlet Jsem pevný ve svých předsevzetích; ta řídí se libostí královou. Jest-li to vhod jemu, mně jest; teď neb kdykoli; – ačli budu tak schopen jako teď.

Šlechtic Král, královna a všichni jdou již sem.

Hamlet V čas příhodný.

Šlechtic Královna vás žádá, abyste promluvil k Laertovi několik vlídných slov, než se dáte do šermu.

Hamlet Dobře mi radí. (*Odejde šlechtic.*)

Horatio Vy ten základ prohrajete, můj princi.

Hamlet Nemyslím; co on odešel do Francie, já se ustavičně cvičil. Vyhraju v té nerovné sázce. Ale ani bys nemyslil, jak těžko je mi tady u srdce. Leč na tom nezáleží.

Horatio Přec, můj dobrý princi –

Hamlet Jest to jen pošetilost; ale taková nějaká předtucha, že by snad zkormoutila ženu.

Horatio Vzpírá-li se vaše mysl něčemu, poslechněte jí. Pozdržím jejich příchod sem a řeknu jim, že nejste v pravé míře.

Hamlet Nic takového; vzdorujeme předtuchám; bdí zvláštní prozřetelnost nad

pádem vrabce. Bude-li to teď, nepřijde to později; nemá-li to přijíti později, přijde to teď; nebude-li to teď, přece to přijde; – být připraven, jest vše. Když nikdo z lidí nemá ničeho z toho, co opouští, co na tom, opustí-li to záhy? Nech být.

Vystoupí král, královna, Laert a panstvo ; Osik a jiní s končíři a brněnými rukavicemi. – Stůl a víno na něm.

Král Nuž pojďte, Hamlete, a přijměte tu ruku ode mne.

(Král vloží ruku Laertovu do Hamletovy.)

Hamlet Již odpusťte mi; ublížil jsem vám; však odpusťte na šlechtickou svou čest.

To panstvo kolem ví
a zajisté i vy jste doslechnul,
jak navštíven jsem sklíčeností zlou.
Co učinil jsem a co drsně tak
snad popudilo vaši povahu
a čest i mrav, to šíleností zvu.
Zdaž Hamlet Laertovi tak ukřivdil?
Ne, Hamlet nikdy. Sobě samému
on odcizen a nejsa on to sám,
když Hamlet zle ukřivdil Laertovi,
to Hamlet není; on to popírá.
Kdo tedy křivdí? – Jeho šílenost.
A tak-li tomu, Hamlet náleží
k té straně, které bylo křivděno:
v své šílenosti nepřítele jen
má Hamlet ubohý. – V tom kruhu zde
ať moje přiznání, že nechtěl jsem
zlo úmyslně, omluví mne, pane,
tou měrou vaší mysli šlechetné,
že přes krov domu šíp jsem vystřelil
a zranil bratra.

Laert V místě tom své duše,
jež nejvíc mělo by mne k pomstě hnát,
jsem uspokojen, ale v podmínkách
své cti se držím podál: nechci smíru,
až starší mistři ve cti proslulí
svým hlasem rozhodnou a příkladem,
jak zachovat mám jméno bez kazu.

Až potud vaši nabízenou lásku
jak lásku přijímám a nikterak
jí nechci ukřivdit.

Hamlet Já s radostí to uznávám a rád
si pošermuji v sázce bratrské.
Sem končíře. – A začněm.

Laert Jeden mně.

Hamlet Jen podklad budu lesku vašeho;
cvik váš od mojí neumělosti
jak hvězda v tmavé noci ohnivě
se bude odrážet.

Laert Tot' posměch, pane.

Hamlet Ne, při té ruce!

Král Mladý Osriku, již zbraň jim dejte. – Milý Hamlete, vy znáte sázku.

Hamlet Velmi dobře, pane; na slabšího jste vsadil, Milosti.

Král Však nebojím se; viděl jsem vás oba; on zlepšil se a protož dopřál nám i
výhody.

Laert Ten příliš těžký jest; chci zkusit jiný.

Hamlet Ten mi právě vhod. Jsou všechny stejně dlouhé?

(*Postaví se k šermu.*)

Osrik Jsou, můj princi.

Král Tam na stůl dejte s vínem poháry. –
Když Hamlet bodne jednou, po druhé,
neb v třetím výpadu bod oplatí,
ať zahřmí děla se všech cimbuří:
král Hamletovi na zdar připije
a v pohár hodí perlu skvostnější,
než mělo čtvero králů po sobě
zde v dánské koruně. Sem s poháry;
a kotle zahovořte k polnicím;
vřesk polnic dělostřelcům na valech
a děla k nebi, k zemi nebesa:
„Král na zdraví teď pije Hamletovi!“
Již začněte; a pozor, soudcové.

Hamlet Jsem hotov, pane.

Laert Hotov.

(*Šermují.*)

Hamlet Bod!

Laert Ne!

Hamlet Soud! –

Osrik To očividný bod.

Laert Je dobře. – Dál.

Král Stůj! – víno sem. Ta perla, Hamlete, je tvoje. Na tvé zdraví!

(*Tuš; střelba z děl za scénou.*)

Nuž ten pohár mu podejte.

Hamlet Dřív skončím výpad; postavte ho tam.

Dál – (*Šermují.*) Zase bod. – Co tomu říkáte?

Laert To trefa, trefa! – já se přiznávám.

Král Syn vyhrá.

Královna Tělnat jest, má krátký dech.

Zde, Hamlete, můj šátek, setři pot.

Na tvoje štěstí pije královna

Hamlet Má dobrá paní!

Král Nepij, Gertrudo!

Královna Já chci, můj choti; prosím, dovolte.

Král (*stranou*). Toť pohár s jedem; příliš pozdě již.

Hamlet Teď, matko, nesmím pít, hned však, hned.

Královna Pojd', osuším ti tvář.

Laert Teď, králi, bodnu já.

Král To nemyslím.

Laert (*stranou*). Přec jen to proti mému svědomí.

Hamlet Nuž, Laerte, do třetice, začněte.

Vy jenom laškujete; prosím vás,

již celou silou na mne udeřte;

mám strach, že ze mne tropíte si žert.

Laert Že tak? Tož pojďte. (*Šermují.*)

Osrik Nic, ani zde, ni tam.

Laert Teď kryjte se! (*Laert zraní Hamleta; v zápasu vymění své končírě a Hamlet zraní Laerta.*)

Král Již rozdělte je; rozjitření jsou.

Hamlet Ne, ještě jednou. –

(*Královna klesá.*)

Osrik Hleděte, královna!

Horatio Hle, oba krvácejí. Jak vám jest, můj princí?

Osrik Laerte, jak vám jest?

Laert Jak sluče; –

v své vlastní oko lapen, Osriku!
Jsem právem zabit vlastním úkladem.

Hamlet Co královna?

Král Je v mdlobách, vidouc krev.

Královna Ne, ne, ten nápoj – Ó můj Hamlete, ten nápoj, nápoj!– Otrávena jsem.
(*Zemře.*)

Hamlet Ó bídáctví! Hoj! dveře zamkněte!

Toť zrada! Pátrejte, kde vězí, kde?

Laert (*klesne*). Zde, Hamlete! Jsi zabit, Hamlete,

a žádný světa lék ti nepomůže;

půl hodiny ti žití nezbývá.

Ten zrádný nástroj ve své ruce máš;

je neotupen, jedem napuštěn.

Zlý úklad obrátil se proti mně;

hle, tady ležím, bych víc nepovstal.

Tvá matka otrávena; – nelze víc –

král, král jest vinen.

Hamlet Hrot že napuštěn?

Tož, jede, svoje dílo dokonej.

(*Probodne krále.*)

Všichni Ha! Zrada! Zrada!

Král Ó, přec mne chraňte, moji přátelé; jsem pouze raněn!

Hamlet Zde, cizoložný, kletý, vražedný
ty Dáne, dopij z toho poháru.
Je ta tvá perla zde? – Jdi za matkou.

(Kráľ zemře.)

Laert Má spravedlivou mzdu; jed míchal sám.
Můj čacký Hamlete, my navzájem
si odpusťme a mého otce smrt
ať na tě nepadne, ni na mne tvá!

(Zemře.)

Hamlet Bůh ti ji odpusť! já jdu za tebou.
Horatio, jsem mrtev. – S bohem buď,
nešťastná královno! – Vy ostatní,
kdož bledí, třesoucí se hledíte
na příběh ten, jen němí svědkové
těch dějstev, – kdybych jenom času měl –
– však smrt, ten biřic, rychle zatýká –
Ó mohl bych vám vyprávět; – však dost.
Horatio, já umírám, tys živ;
mne a mou věc všem vylič spravedlivě,
jimž neznáma.

Horatio To věru neučiním;
jsem více starý Říman nežli Dán; –
zde zbylo jedu.

Hamlet Jako že jsi muž,
dej mně tu číši; ty nech být; Bůh svědkem,
já chci to dopít. – Můj Horatio,
ty věci zůstanou-li neznámy,
jak porušené jméno zanechám!
V svém srdci jestli jsi mne choval kdy,
mžik zdrž se blaženosti nebeské
a v strastech dýchej k krutém světě tom,
bys o mně vypravoval.

(Zdaleka pochod; střelba za scénou.)

Jaký hluk to válečný?

Osrik To mladý Fortinbras,
jenž z Polska vítězně se navrací,
dal v pozdrav střílet poslům z Anglie.

Hamlet Ó, umírám, Horatio; jed prudký
mé smysly obestírá mrákotou.
Zpráv anglických se více nedočkám,
však předzvídam, že bude na trůn volen
zde Fortinbras; můj zmírající hlas
mu náleží. To řekni mu a vše
ty vážnější i menší příhody,
jež tady působily. – Ostatní
jest mlčení. (*Zemře.*)

Horatio Ted' puká velké srdce. – Dobrou noc,
můj dobrý kníže! Sbory andělské
tě uzpívejte v klid.

(*Pochod za scénou.*)

Proč spěje sem to bubnů víření?

Vystoupí Fortinbras, angličtí vyslanci a jiní s bubny a prapory.

Fortinbras Kde jest ten výjev?

Horatio Co chcete vidět? Hoře-li tj. neb úžas, – dále nehledejte již.

Fortinbras Řež tato křičí vraždou. Hrdá smrti,
v své věčné kobce jaký chystáš kvas,
že tolik knížat jedním odstřelem
tak sklálas krvavě?

První posel. To děsný pohled;
věc naše došla pozdě z Anglie.
Ten sluch je mrtev, jenž měl vyslechnout,
že splněn jeho rozkaz: Rosenkrantz
a Guildenstern že již skonali.
Kde díky dojdeme?

Horatio Ne z těchto úst,
i kdyby živa mohla děkovat;
on nikdy nedal rozkaz k jejich smrti.
Ze však té věci krvavé tak v sled
vy z polských válek a vy z Anglie

jste přišli sem, – ta těla vystavit
již dejte na vysokém lešení
všem na podívanou a dovolte,
bych řek' tam světu nevědoucímu,
jak všechny tyto věci dály se.
To bude zvěst o činech smilnických
a krvavých a nepřírozených,
o božích soudech, vraždách náhodných,
o smrtích nástrahou i násilím; –
a koncem úklady jak selhaly
a padly zpět na hlavu strůjcovu.
To vše vám v pravdě mohu povědít.

Fortinbras Již chvátejme to vyslechnout a hned
ať shromáždí se šlechta nejvyšší.
Já sám jen žalně беру štěstí své;
mám dávná práva v tomto království,
jichž teď se chopit káže povinnost.

Horatio Též o tom budu muset mluvit,
tož z jeho úst, jichž hlas jich získá víc.
Leč bez odkladu vše se vykonej,
neb myslí lidu pobouřeny jsou,
by po úkladech, bludech nevzniklo
víc nehod ještě.

Fortinbras Čtyři setníci
ať nesou na lešení Hamleta
jak vojína; on jistě na trůnu
by královsky se býval osvědčil.
A za průvodu hudba válečná
a zvyky vojenské ať hlasitě
zaň promluví. –
Již těla vzhůru. – Pohled, jako ten,
jest pro bojiště, – zde však přesmuten.
Ať vojsko střílí.

(Pohřební pochod. Odejdu, nesouce mrtvá těla; potom střelba z děl.)